

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 fill.)
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Bomló közélet.

Budapest, november 11.

(v.) Az erős kéz első próbálkozásának előestéjén a pénzügyi bizottságban festői módon mutatkozott be az a szabad kéz, amelyet tagjainak a obstrukció folytatása vagy abbahagyása tekintetében a Kossuth-párt engedélyezett. Valóságos szóharc fejlődött ugyanis a békére hajló Komjáthy Béla és a könyörtelen küzdelmet hirdető Barabás Béla között. Az egyik nyíltan megmondta, hogy szűkebb elvárásaival együtt a leszerelést tartja hazafias kötelességnek és politikai bölcseségnek. A másik ajkáról szinte harsogott a *guerre à outrance* jelszava. Tessék aztán a közönségnek ezen a kontroverzian elgazodnia. Két szabad kezének egyikével a függetlenségi párt félretolja a feltorlódtat akadályokat. S másikával ugyanakkor a régi forlaszt ismét helyreállítja s még magasabbra is emeli. Melyik hát a kettő közül az igazi ellenzéki politika, az igazi függetlenségi politika, az igazi hazafias politika? Az-e, amely a nemzeti eszme szent mámorától csorduló szív lüktetését követi? Avagy az-e, amely a józanul mérlegelő ész sugallatára hallgat? Bizonyosnak csak egy bizonyos: az, hogy mind a két álláspontnak nem lehet igaza. Ha bölcs az egyik, akkor együgyű a másik; ha az egyik üdvös, akkor a másiktól kárhozhat fakad. Hogy ilyen ellentétek felbukkannak a közéletben, abban semmi rendkívülit nem látunk. Bizarra a dolgot csupán az teszi, hogy ezek az éles ellentétek megérnek egymással egyazon pártköteletben.

Am egyedül az ellenzékre a politikai fel-fogás e meghasonlottságáért nem vetünk. Az elvi harmónia tekintetében a szabadelvűpárt sem különb a Deákne vásznánál. Sőt ebben a táborban a pártegység még visszataszítóbb hazugság. Mert ami a közjogi ellenzékben teljes nyíltsággal folyik, a többség táborában ugyanaz a processzus suttyomban megy végbe. Amott legalább férfias őszinteséggel vallanak színt az ellentétes nézetek, holott emitt lappangva, bujkálva agyarkodnak egymás ellen az ellentétes törekvések. A Tisza-kabinet installálásánál eljártak a kormánypárt klubjában egy szentimentális komédiát. Erkölcsi tőkéjének a pártegység oltárán való feláldozásáról deklamált az egyik. Meghatott szavakban, lelkes kézzorításokkal hálálta meg ezt a nagylelkűséget a másik. A párt belső békéjének magasatos ünnepét ülték mindnyájan, a testvéri szeretet himnuszaitól visszhangzóztak a pártklub márványfalai s a hívek szemében örömkönyvek csillogtak, mialatt Szentiványi Árpád és Kubinyi Géza az örök időkre szóló kiengesztelődés csókjait váltották egymással. Érzelmesebb frigykötést ennél még sohasem látott a világ. De gyorsabban felbomlott sem. A szabadelvű tábor pártegysége azóta ugye ellilant, mint a kámför. A turbekölés hajh, megszűnt s a régi ellentétek ismét feléledtek, csak hogy még határozottabban, mint valaha. Az Andrássy-csoport egyszerűen félreállt. Tagjai elszéledtek: *paterna rura colere*. Az új vezérnek kormányzati programjára sem voltak kíváncsiak. Mit jelent ez a tömeges távollét? Nyilván azt, hogy Tisza Istvánt támogatni nem hajlandók, de — még

most — küzdeni sem kívánnak ellene. Ellenben a volt nemzeti párt nem sztrájkol. Zöme itt van és farkasszemét néz Tisza Istvánnal. Még a vak is látja, mennyire zordul fest ez a fegyverbarátság. Semmi kétség: Apponyieki kénytelenül-keletlenül beletörődtek a mai állapotba, de meg nem barátkoztak vele. Ami utóvégre emberileg érthető is. Csak hogy politikailag kissé érthetetlen. Ha van bennük bizalom a kormány iránt, mivel magyarazzák hüvös maguktartását, amely a közvéleményre azt a benyomást teszi, mintha nagyon is átlátszó leple volna keserű ellenszenvüknek? Ha pedig nem tetszik nekik az új program, ha nincs bizalmuk az új emberekhez, ha jó szemmel nézik azt a törekvést, amely a nemzeti nyelvnek teljes érvényesülését akarja kiküzdeni, hát mért maradnak s hogyan maradhatnak abban a pártköteletben, amelynek elvi alapja az új program, amely a maga vezéreltet az új emberek ruházta s amely ama nemzeti törekvésnek nemcsak hadat izent, hanem annak erőszakos leleprására is vállalkozott? Bizony itt is nehéz eligazodni, sőt itt talán még nehezebb, mint a közjogi ellenzék viselkedésén.

No a néppárt, az meg már nemcsak érdekes, hanem egyenesen mulatságos. Kétszínű játékát a klerikális csapat még sohasem üzte cifrábban, mint most. *Hivatalos* álláspontja, amelyet gróf Zichy János tolmácsolt, irtó háborút ígér Tisza István ellen, de majd csak akkorára, ha már az új kormány tul lesz az obstrukció leküzdésén. *Felfelé* ezzel az állásponttal játszanak az urak. Van aztán egy *privát* álláspont: a hazafias klerikálisoké, akik

TÁRCA

Az erőszakos.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Zöldi Márton.

— Még egyszer mondom, hogy elvehetnéd feleségül Kolonnét.

Ezeket a szavakat Árkus Ödön mondotta Csóka Gusztávnak... Árkus Ödön parancsoló tekintetű, a léta termetű férfiú volt. Ideges, brutális természet, ki, ha akaratának érvényesüléséről volt szó, kimélet nélkül gázolt át mások érkörén.

Az elhízott Csóka Gusztáv félféken vonogatta vállát a házassági ajánlatra. Önkéntelen ajkbiggyesztéssel rárvallt:

— Nem tetszik nekem.

Árkus Ödön rárvallt:

— Ezzel azt akarod mondani, hogy nem szép. Furcsa izlésed van, az bizonyos. De tegyük fel, hogy igazad van. Mit változtat az a dolgon? Semmit. Boldogult barátunk, Kolon, boldog volt vele. Parádézott, hengegett a boldogságával. Em-lékszem szavaira: olyan asszony nincs több a világon. Lehet, hogy ez tulzás volt, de el kell ösmerned, hogy a tulzásokban is feltalálhatók a valóság elemei. Igaz, vagy nem igaz?

— Igaz, azt hiszem legalább...

— No látod! Aztán mit akarsz azzal az ugynevezett szépséggel? Mire jó az? Gusztí, ne tedd magadat neveltségessé. Talán a milói Vénuszt akarod feleségül venni? Ostoba vagy. A milói Vénusz meg se tudna ölelni. Félkezo van. Aztán kérdés, hozzád megy-e? Végre is te már

tul vagy a negyvenen. Nem is szólván pocakodról. Igazán nem értelek.

Csóka Gusztáv kellemetlenül feszengett. Mint a megtámadott ember, ki rést keres a szabaddulásra.

— Az a baj, — mondotta — hogy nem mivelnő.

Árkus Ödön erőltetve kecagott.

— Hahaha! Nem tud franciául, nem tud zongorázni! Talán valami doktor-kisasszonyra spekulálsz? Talán bábasjelöltet akarsz elvinni? Kérlek, ha neked tudos kell, ajánlok egy tucatot. Vedd el Paracelzust, vedd el Galileit, vedd el Kantot, Fiechtét, Stuart Millt, Spencer Herbertet, Mommsent, Vámberit Armit vagy Herman Ottót! Látod, milyen neveltségű vagy. Becsületemre, nem érdemes veled szóba állani.

A megtámadott ember homlokát törölte. Izzadt, levegő után kapkodott. Védekezni próbált.

— Kérlek, azt beszéljék, hogy Kolonné...

— Nos, nos, mit beszélnek? — faggatta Árkus Ödön.

— Hiszen tudod, hogy a kántorral...

Árkus Ödön szigorú redőkre vont a alacsony homlokát.

— Szamárság! — mondotta hideg fölfény-nyel. — Az ilyen beszédre nem szabad adni. Minden özveggy asszonynak megvan a maga kántorja. Talán ki akarnád irtani a kántorokat a föld színéről? Szép vallásos érzés, mondhatom. Talán Lukrécia kellene angol patent-zárral? Majd ha fagy. Ostoba vagy és makacs. Különben minden imbecilis makacs. Nem lehet kapacitálni. Látom, téged se lehet. Nem is forszirozom. Bánom, hogy szóltam. Restellem, hogy egyáltalában szóba álltam veled. Ki és mi vagy te tulajdonképpen? Egy semmi, egy senki. Barátoskám, azért, hogy van néhány rongyos ezer forintod, azért, hogy

van néhány rongyos házad, az nem ad jogot barátaidat fitymálni s tisztességes nőket lebecsmérelni. Ohó!

— De Ödön, te félreértesz.

— Hallgass! Nagyon is értelek. Tisztaban vagyok veled. Gégős és elbizakodott vagy, mint az uszoris, ha megszedte magát.

A kövér, passzív jellemű ember felpattant.

— Uszoris? Kikérem magamnak!

— Ne szavalj, ne henegegj! Azzal nálam nem érsz célt. Engem nem lehet megijeszteni, engem nem lehet terrorizálni, engem nem lehet brutalizálni. En egyenes uton járok. Nyílt jellem vagyok. Érted? Egy derék asszonyt ajánlottam neked, egy elhunyt barátom özveggyét, s te a helyett, hogy egyenesen, férfiasan választott volna, aljas kifogások mögé bújál. Lekicsinyelted, leszóltad, legyaláztad. Hát eljárás ez?

— De, Ödön...

— Hagyj békét! Ne szólj! Tudod, hogy hirtelen indulatú vagyok. Nem tartozom azok közé, akik jogos felháborodásukat mosolyok mögé rejtik. Igaz, kissé szentimentális, lágyszívű vagyok. De ha kitérök. Gusztí, ne vidd a végletekig. Mindennek van határa. Miről is volt szó? Meghalt egy barátom, akivel együtt életem át az élet tavaszát, a boldog ifjúkort. Meghalt az özveggyet hagyott. Jó, ez a mindennapi eset. Megengedem, nem új. Helyes. De az én rám kötelességeket ró. Szent kötelességeket. Végre is nem vagyok cinikus gazember. Ugy látszik, te ezt hibának tartod bennem, de én büszke vagyok rá... Az özveggy fiatal... Mit? Nem fiatal? Harmincöt-éves asszony nem fiatal? Gusztí, te utálatos kezdesz lenni. Perverz...

— Hiszen nem mondom...

— Ne is! Harmincöt év a legszebb kor. A nő már tulvan a fejlődési zavarokon. Világosan

a küzdő ellenzékét segítik. Ez a csapat a Tisza István kormányra jutásáig egyetlen emberből állott: Kaas Ivorból. Azóta feltűnően megszaporodott. Hozzája szegődött még Rakovszky István is, aki pedig ugyancsak segítette Khuen-Héderváryt a nemzeti követelések ellen intézett erőfeszítéseiben. Most Rakovszky István is csupa hazafiai lendület, csupa nemzeti tűz, csupa közjogi lelkiismeret. Ezzel a nemhivatalos állásponttal tiszta sor, hogy lefelé játszik a klerikális gyülekezet. Pompás szereposztás valóban. Akárhogy dől el a kocka, a néppárt mindenestre biztosít magának részt a győzelem dicsőségéből s talán a politikai zsákmanóvíz is. De már ezen a kontroverzián nem nehéz eligazodni.

Befejeztük szemlénket a magyar közélet egész területén. Csupa visszavonás, csupa kétértelműség, csupa fikció az egész vonalon. Pártalakulásaink s parlamenti küzdelmeink uralkodó jellemvonása: az *őszinteség hiánya*. A magyar nemzet igazsága egységes támasztékra csupán a parlamenten kívül talál: a *nagy nemzeti közvéleményben*. Ott, egyedül ott van az egységes erő, a tiszta látás, a tétovázást nem ismerő akarat. A tanulság pedig mindebből megint csak az, hogy nincs más kibontakozás, mint a valódi nemzeti akaratnak, az *igazi nemzet igazi akaratának* a törvényhozás döntő tényezőjévé való emelése. *Nagyszabású parlamenti reformnak kell jönnie*, hogy a nemzeti akaratnak egyetlen megbízható szerve, a közvélemény ragadja magához az uralmat a választott törvényhozók lelkiismerete felett. A nagy ambíciók s az apró érdekek pókháló-szövedékétől megtisztítani, a pártönzés alattomos fondorlataitól megszabadítani, a nemzet jogainak és érdekeinek igaz és erős sáfárjává tenni csakis így lehet a parlamentet. Addig pedig a botor tévedések s a vakmerő tévesztések lépik el továbbra is a közéletet s mérges dudva termelésére kényszerítik a parlamentáriszmustalaját.

lát és tisztán érez. Ez az, barátom, mit sokan nem tudnak. Mert ostobák és kéjszívúak. Tunya idegüket csak a fiatalok zománca ingerli. Pfüj!... Boldog lennék, ha ilyen nő, ha speciálisan Kolonnét örökké magamhoz bilincselhetném. Fájdalom, nem lehet. Le vagyok kötve egy másiknak, akivel nem tudok szakítani. Borzasztó helyzet... A nőket nem lehet úgy hipp-hopp cserélni. Még a vadházasságban sem. Ez a bökkenő s ez az én tragédiám. Jó, megadom magamat. Viselem baltorsomat. Ilyen az élet. Tele van ostoba kötelességekkel. Sirni tudnék, Gusztó, sirni... De visszafotom a könnyeket... Látod, el vagyok érzékenyülve... Nem magam miatt, hanem az emberek komisszája miatt. Mennyi durvaság, önzés, szívtelenség mindenütt... Itt vagy például te.

— Én?
— Igen, te. Nem akarlak sérteni. Oh, távol áll tőlem. Mért lennél különb a többinél? Alapjában nem vagy rossz víz, csak szívtelen és önző. Ezt ne is tagadd. Ez világos, ez kétségtelen. Hogy beszéltél Kolonnéról! Mint valami elvetemült, céda teremtsérről... Látod, Gusztó, te, az nagy komisszág! Hiába, te tuotember vagy. Boléd hiányzik a hősiesség, az öntelalóadás, a lovagiaság. Ezt magadnak is be kellene látnod. Te például egyszerűen visszautasítottad a gondolatot, hogy Kolonnét elvedd feleségül...
— De ha nem szeretem...
— Szerelem! Boldogtalan ember! Csakugyan gyogyíthatatlan vagy! Hát kinek kell a szerelem, s főleg minek kell a szerelem a házasságban? Hogy zavarokat támaszson? Hogy okatlan komplikációkat teremtsen? Hogy a féltékenységet ke-
— tise napirendre?... Gusztó, neked nincs egy csöpp flozofid. Te nem tanultál, nem tapasztaltál semmit. Te az ábécét se tudod. Te analifabéta vagy in punda házasság. Hisz ma már minden gyerek tudja, hogy a szerelmi házasság semmi

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, november 11!

Ami most a t. Házban történik, az mind csak abból a szempontból érdekes, hogy a harc vagy a béke felé hajlítja-e a kedélyeket. A mai ülésre a prognózis vegyes volt. Harcra is, békére is mutatkoztak jelek. Egészen bizonyosra mondták, hogy Tisza István minden körülmények között, ha kell, éjjéli ülésel is, napirendre tűzeti az ujonc-javaslatot. Ez a jel harcra mutatott. Az ellenzék készült is rá s már az ülés elején minden eshetőségre preparált ivokat. Zárt ülést vagy névszerint való szavazást bármely percben kérhetett volna az ellenzék. Másrészt azonban mára volt bejelentve Polónyi felszólalása s ennek kapcsán a miniszterelnök korrigáló nyilatkozata. Ha a miniszterelnök a közös jelvények kérdésében megnyugtató felvilágosítással szolgál, az feltétlenül a béke kilátásait emeli.

Mutatkoztak tehát jelek harcra is, békére is. Mindkét oldalon csaltak a jelek. Elmaradt a harc, de nem következett be a béke. Az ujonc-javaslat napirendre tűzése dolgában a miniszterelnök ma nem tette meg indítványát, de másrészt Polónyi felszólalása után nem tudott olyan nyilatkozatot tenni, mely a béke ügyét szolgálhatná. Polónyi Géza a maga nagy beszédében világosan megfogalmazta a kérdés és konstatálta, hogy se közös cimerről, se közös jelvényekről beszélni nem lehet. Tisza István miniszterelnök azonban csak abban az irányban korrigálta nyilatkozatát, hogy közös cimerről nem is gondolhatott, mert közös szuverenitás nincs s így közös cimere sem lehet. De már a jelvényekre vonatkozólag adós maradt a határozott nyilatkozattal. Ma már ugyan *együtttes* jelvényekről beszélt, de ezt a látszólagos disztinkciót nyomban lerontotta azzal a megjegyzéssel, hogy az *együtttes* vagy *közös* kifejezés egészen mindegy, teljesen fűdi egymást. S mikor így csak félig korrigálta magát s még ezt a félmunkát is diszkreditálta, a nyilatkozathoz fűzött reménységek se válhattak be. A béke dolgát a miniszterelnök nem segítette elő.

Az ülés történetének ez a lényege. A külsőségekből annyi az érdekes, hogy Polónyi Géza kegyetlenül megtorolta Hock Jánoson, amiért ez a minap neveltség tárgyává akarta tenni. Másrészt azonban a klerikális ellenzék is jég hidegen hallgatta Polónyit, amit szintén megtorlásnak kell tekinteni. Egyébként ma úgy határozott a Ház, hogy holnap elsősorban a mentelmi ügyeket intézi el s csak aztán folytatja a program-

egyéb, mint a botránynak, a válásnak előrevetett árnyéka. Azt ki kellene irtani, mint a szerbtöviszt, mint a floxerát. Hát ennyit sem tudsz? Hisz akkor én siket füleknek beszélek, egy érzéketlen fatuskának, egy gipsz-szifinsznek, egy moral insanitának. Oh, barátom, mi sohasem fogjuk egymás megérteni. Más hemiszférában mozgunk. Én idealista vagyok, te materialista. Pedig ha tudnád...
— Mit?
— Mily boldogság vár...
— Kire?
— Reám, reád, reá... Azaz...
— Igazán?
— Esküszöm!

Csóka Gusztó lehorgasztotta nagy, kopasz, szegletes fejét. Aztán lassan felemelte. Halkan, de elég határozottan szólott:
— Nem bánom, elveszem.
— Igazán?
— Itt a kezem. Még ma megkérem.

Az erőszakos ember érzékenyen borult áldozatának nyakába. Megesköltta.
— Gusztó! Tudod, nem szoktam hizelegni. Búszke vagyok reád. Karakter vagy, történelmi karakter... Most nem mondom egyebet... Siess, végy fekete kabátot. Megállj, jobb, ha frakkot öltesz, az néhány fokkal ünnepeesebb. De előbb vasaltasd ki. Tudod, a forma... Isten veled.

Az erőszakos ember elégtelen tekintett körül.
— Nehezen ment, — mormogta magában — de legalább megkapom az ötszáz koronát, amivel Kolon adós maradt. A váltón, szerencsére, az asszony is alá van írva. Csak hatos kamatot számítottam... Ne mondják, hogy... Hm, azt hiszem, kissé erőszakos voltam... Nem megy másképp... Az emberek oly rosszak... Eh, a tigrisképpők is koplálnának, ha a szülők nem lennének erőszakosak. Mit tegyünk?

vítat. Ha ugyan ezt a napirendet meg nem bolygatja az a bizonyos indítvány, mely harmadik napja lóg a levegőben s melyről az a legújabb hír, hogy a miniszterelnök holnap fogja megtenni. Hogy ilyenformán unalmas lesz-e a holnapi ülés vagy viharos: azt ma még senki sem tudja...
—

A képviselőház ülése november 11-én.

— Kezdeté délelőtti 10 órakor. —

Elnök: Megnyitom az ülést.
Gróf Esterházy Kálmán jegyző: Fölvolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét. (Hitelesítik.)

Elnök: Bemutatja az irományokat, köztük Wlassics Gyula levelét, aki hatheti szabadságot kér.
Nyergye László jegyző: Fölvolvassa az indítványt és interpellációs-könyvet bejegyzéséit.

Elnök: Az interpellációkra az ülés végén, a szokott időben térünk át.

Egry Béla: Indítványozza, hogy több interpelláció legyen, azokra egy órákor térjen át a Ház. (Helyeslés.)

Elnök: Kimondom, hogy egy órákor térünk át az interpellációkra. Most következik a napirend: a további teendők iránti intézkedés.

(Személyes kérdésben.)

Polónyi Géza: Szükséges, hogy fölsszóljon egyrészt azért, mert személye megtámadtatásban részesült s ezekre felelni akar, másrészt, mivel a miniszterelnök programjával foglalkozni akar. Sok szó tárgya volt az, hogy G. gróf Tisza Istvánnal beszélgetést folytatott, igaz, hogy a miniszterelnök, több parlamenti férfival tanácskozott...
Ugron Gábor: De nem mind volt férfi.

Polónyi Géza: ... s ezek között én is voltam. Azonban, amikor szóla a miniszterelnökkel tárgyal, nem paktálási szándékból, az a tudat lebegett szeme előtt, hogy politikai politikussal, ellenféllel és nem ellenséggel cserél nézeteket.

Hock János tegnapi beszéde kapcsán foglalkozik a chlopy-i hadiparancsral és a kilences-bizottság tervezetével, s kijelenti most is, hogy ez a tervezet nem is kompromisszum, hanem a magyar nyelv kompromittálása. (Helyeslés balról.) Egyéni véleménye szerint, a Tisza-féle formula a felségjog tekintetében minden eddigi ilyen formulával szemben előnyben van, mert legalább világosan megmondja, amire céloz.

Báró Kaas Ivor: Világos lemondás.

Polónyi Géza: Igen. Ebben a kérdésben a nemzet még nem nyilatkozott. Ennélfogva, egyéni véleménye szerint, ennek a kormányának meg kell adni az indemintást, hogy az ország ítéletet mondhasson. hogy mint folytatassuk a küzdelmet. (Helyeslés balról, ellentmondás a néppárton)

Olay Lajos: Helyes! Én is megadom az indemintást e célra!

Zboray Miklós: Miért nem adták meg hat hónappal ezelőtt. (Nagy zaj a baloldalon.)

Polónyi Géza: Ez az 6. nézete, ezt bátran s nyíltan valjya és ebben senkielőt terrorizáltatni nem hagyja magát,

Zboray Miklós: Senki sem akar terrorizálni.

Polónyi Géza: A Tisza-kormány ellen 6 is helyesi az élet-halálharcot, mivel a miniszterelnök a nemzetiségekről tett kijelentései, a horvátoknak való kedvességesei megütözést kelettek; a magyar nyelvnek a korona részére való konfiskálása, a közös jelvények eszméje, a mi állami önállóságunk és függetlenségünk kijátszását jelenti, ezt a harcot egyenesen elengedhetlenné tesz. Egyedüli vívmány az, hogy a kilences bizottság elaborátuma, amely nem mas, mint jogfeladás, ide a Ház elé nem kerül, vagyis szankciót itt a többség által nem kap.

Én a magyar részéről kötelességemnek tartom most itt egy sajnálatos és furcsa jelenségre rámutatni. Ritkán élünk olyan politikai viszonyok között mint ez idő szerint, amikor elég egy folyosói diskurzus vagy egy privát körben mondott barátságos vélemény arra, hogy az ember ugynevezett barátai részéről folytonos támadásokban és gyanusításokban részesíttessék. Tegnapi t. Ház, az a különös szerencse ért, hogy Hock János t. képviselőtársam a nyelvélre velt és mulatság tárgyává akart engem itt tenni. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Nevetek is rajta!) Hallom, olvasom és szinte sejttem, hogy kik voltak azok, akik nevettek rajta. (Felkiáltások a baloldalon: Mindnyájain! Derűtlenség!) Majd mindjárt ráérek erre a dologra. Én, t. Ház, a támadásoknak és gyanusításoknak — más szót nem akarok használni — egész táborával találkozom. Nemrégiben örömfömrre azt értem meg, hogy a Nieder-Oesterreichischer Landtag-ban Bécs városának hozzá méltó és érdemes polgármestere kiküldött, hogy én Pollák vagyok, vagy voltam s természetesen ezzel kapcsolatban zsidó és szocialdemokrata. (Derűtlenség.) Ezt, t. Ház, csak azért említem fel, hogy latni méltóztassék, hogyan szivárognak át bizonyos barátságos érzelmű lapoknak hírei Bécsbe, ha már engem ilyen színbent tudnak a Nieder-Oesterreichischer Landtag-ban felütnetni. (Derűtlenség a szélsőbaloldalon.)

Nem foglalkozom ezzel a témával, de meglepett az, hogy Hock János t. képviselőtársam jónak látta tegnapi velem olyan kedélyes foglalkozni. Hogy megértsük azt a híres támadást, hát először kegyes engedelmükkel felolvasom. Azt mondja (Halljuk!) Halljuk! Olvassa: Mikor Khuen bukása előtt itt a Házban felszólalni szerencsém volt, és a miniszterelnök urat a válasza provokáltam, amely aztán őt meg is buktatta...
Hock János: A válasz!

Polónyi Géza: Ez más, képviselő ur, így már más értelme van.

Hock János: Ön mindig mást ért.

Polónyi Géza: Mert így az az értelme van, mint hogyha ő buktatta volna meg.

Hock János: Hát akkor minek olvassa?

Polónyi Géza: Hát minek mondta? (Derűtlenség.) En különösen azért olvasom fel, mert ezen interpretáció előtt azon hibben voltam, hogy t. képviselő-társam kéjeleg azon hibben, hogy ő buktatta meg Kluen kormányát.

Hock János: Senki sem értette így!

Polónyi Géza: (olvassa) ... én voltam az, aki akkor kijelentettem, hogy igenis, ha olyan kompromisszum jön létre, amely nem a nemzeti becsület árán történik, hanem nekünk a fejlődés apját lerakja, biztosítja, a nyelv jogait pedig sem felségjogoknak nem deklarálja, sem pedig végleg el nem intézi — ez az a sem hal, sem húsleves megoldás — hanem függő kérdésnek hagyja...

Hock János: Ez csak egyféle felolvasás!

Polónyi Géza: (olvassa) ... akkor én harcolok ugyan a legmesszebbmőnt követeléseikért is tovább, de az obstrukciónak fegyverével részemről akkor éini nem kívánok. Ha emlékszik a t. Ház ezen feldolgozásomra, akkor tudni fogja, hogy Polónyi Géza képviselő ur szót közbe, hogy ez nem kompromisszum, hanem ez kompromittálás. Vajjon fenntartja-e még ezen nézetét Polónyi Géza t. képviselő-társam? Mert én a magamét változatlanul fenntartom. (Derűtlenség balfelől.)

Ebből a rövid, felolvasott nyilatkozatból azt látom, hogy t. képviselő-társam a politikai kompromisszumokat úgy érti, hogy azt mondja: én hajlandó vagyok főleg ezt és ezt elengedni, ígérem nekem ennek fejében, hogy ezentul is ilték, még jobban, mint eddigi üttöttek, csak arra vigyázok, hogy agyon ne üsselek. (Derűtlenség.) Jó volna ám ilyen elérni, csak hogy mindig kétfőn áll a vásár, és én nem hiszem, hogy az a másik ilyen szerepre vállalkoznék.

De most már t. képviselő-társam én a saját személyes dolgommal akarok foglalkozni. (Halljuk! Halljuk!) Nem tudom, hogyan jutok ehhez a megtámadatáshoz. Személyes öimen nem hiszem, hogy hozzá juthatnék, mert a következetesség tekintetében ha van e képviselőházban valaki kinek kötelessége, hogy minden alkalmat felhasználjon a halgatásra, úgy az t. képviselő-társam, Hock János. (Derűtlenség a jobboldalon.) En az ő tehetségei előtt nagy bántatással szoktam meghajolni, nem fog ez a véleményem az ő támadásai folytán sem megváltozni

felőle, de ami a politikai következetességért illeti, azon rövid pályafutását, melyet én figyelemmel kísértem, ugy öríztem meg az én emlékezetemben, hogy először a tulajdonlóm láttam őt felbukkanni, azután láttam őt ide jönni, azután láttam őt innét odamenni és láttam ismét onnét ide visszajönni. (Derűtlenség a jobboldalon.)

Hock János: Nem vagyok eladó. Mindig a meggyőződésemet követtem. En nem vagyok olyan következetes a következetlenségekben, mint a képviselő ur.

Polónyi Géza: Kérem, talán azt tetszik ezzel mondani akarni, hogy én vagyok eladó.

Hock János: Nem mondtam.

Polónyi Géza: Azért mondom. Nehogy félreértés legyen közöttünk, mert erre mással felelnék.

Hock János: Egyszerűen agent-provocateur.

Polónyi Géza: Ezenkívül személyesen okot azért sem képezhettem t. képviselő-társam részéről, mert egész életem át ott, ahol más és alkalom ki-náközött, a t. képviselő urral egyebet sem tettem, mint hogy hozzáam intézet kérdéseire, hol önszántamból támogatam politikai és társadalmi téren, ahogy tölem telt; annyira mentem, hogy nem volt imádságoskönyv, amit kiadott, hogy én azt meg ne vettem volna. (Élénk derűtlenség.)

Ugron Gábor: De nem imádkozott! (Derűtlenség.)

Polónyi Géza: Azonkívül, t. Ház, bennünket bizonyos lelki rokonság is kellene, hogy öszekössön. T. i. egy felekezeten lévén, nekem a t. képviselő urat szentatyának kellene titulálnom, ha szentségben hinned. (Derűtlenség jobboldal.) De másrészt: nemcsak ebben a lelki-rokonságban vagyunk; mert ugy tudom, hogy irreguláris testvérek is volnánk. (Élénk derűtlenség jobboldal.)

Hock János: En nem vagyok!

Polónyi Géza: Hát nem lépett ki a képviselő ur? (Folytonos derűtlenség jobboldal.) En sem vagyok, azért vagyok irreguláris. (Élénk derűtlenség.) En is csak voltam, azért batorkodtam magukat irreguláris testvéreknek nevezni. (Derűtlenség. Zaj.)

Vészi József: Karakter ideleiből!

Polónyi Géza: De mindenek felett nem értem a támadást azért, mert itt sem voltam a képviselőházban. Tehát még azzal sem vádolhatom magamat, hogy esetleg zavartam volna őt beszédeben. Aztán mivel szolgáltam én rá erre? Nyilatkoztam én már valahol, akár a pártban, akár a Házban a miniszterelnök ur programja felett? Van a t. képviselő urnak jobba minden iudens, minden ok nélkül az én nyilatkozatomat bármilyen tekintetben aposztrófálni, amit meg nem tettem? (Mozgás.) Vagy talán csak nekem nem szabad véleményemnek lenni? Es nekem kell előállanom azon fenség előtt, amelyet a t. képviselő-társam képviseli akar, hogy terdet-fejét hajtsak az ő nyilatkozatai előtt? Bocsánatot kérek, a maga helyén a hitnek őszinteségével hallgatom meg a t. képviselő-társam beszédeit: de a képviselőházban, engedje

meg, hogy bírálatot gyakoroljak felette. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Es már most engedje meg, hogy aki következetességről beszél, a legalább arra figyeljen, hogy a maga beszédeben legalább önmagával legyen következetes. Nem akarok most egyebet mondani, mert a t. képviselő ur megváltott engem. En t. i. nagy bünt követnék el, ha ezt a támadást tovább folytatnám, és én, aki minden harcban embere voltam, vagyok és leszek mindig, most esetleg azoknak, akik talán más véleményre vannak, mint én, az öltözközetnek a sánzrait azzal is győngítsem, hogy egy harcosat támadjam, sajnálom, hogy ez előfordult, t. Ház; de én nem kerestem ezt az alkalmat. Hanem, hogy kitérjek minden személyeskedés és támadás elől, arra nézve már kötelességem nem vállaltam. En nem bántottam a képviselő urat egész életem át soha. Igyekeztem vele jót tenni ott, ahol alkalom volt arra. Vajjon mivel szolgáltam rá, hogy politikai mulatság tárgyává tegyen a képviselőház előtt, holott én soha sehol semmiéle ilyen nyilatkozatot nem tettem? (Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.)

Nem szándékozom tovább foglalkozni azzal a dologgal, csak beszédeknek egy részére utalok. En ennek folytán elolvastam ezt az ő egész beszédét, Különbösen is elolvastam volna, mert érdekel minden amit Hock János képviselő ur beszél; de mintán most más szemüvegen íkeresztül olvastam, hát meg-néztem, hogy megvan-e a következetesség magában ebben a beszédeben.

T. képviselőház! Csak a kérdések passzusokat olvasom fel, a közbeszólások és közbevetések hasonlatok kibagyásával, és méltóságok megengedni, hogy a gróf Apponyi Albert és gróf Tisza István programját tárgyaló részt összefüggésben röviden felolvaszam. (Halljuk! Halljuk!)

Azt mondja a beszéd (olvassa): „En részemről tehát a miniszterelnök ur békeajánlatából nagyon sok hasznos vívmányt ellogadok és beleillesztek a mi magyar állami életünknek fejlődésébe”.

Élmesíri tehát, hogy a t. miniszterelnök ur bizonyos vívmányokat hoz, amelyeket beilleszt a nemzeti élet fejlődésébe.

Azt mondja továbbá (olvassa): „Ha a t. képviselő ur felháborodása csak párhangulat, — ez Balogi Géza képviselő urnak szól. (Mozgás a jobboldalon.) akkor értem, de hogyha meggyőződés és azt kifogásolja, hogy gróf Tisza István programja nem más, mint egy átvett program, akkor bizonyítani fogom.”

Most jön a következő: Ki volt ennek a programnak a megteremtője? Ki sürgette éveken keresztül? Gróf Apponyi Albert, és nem gróf Tisza István. Akkor még önök vadásztak Apponyira a Házban is, a delegációban is.

Tudjuk tehát, hogy ennek a programnak — Hock János szerint — atyja és teremtője gróf Apponyi Albert.

Azért is mondja a következő: gróf Apponyi büszkén nézhet vissza a nemzeti harcokra, mint a katoná, akinek a harcban minden podgyászat elrabolták, de azért büszke arra, hogy győzött.

Most már kérem, foglalkozik a miniszter ur programjával és az ítélete arról a programról, amelyről megállapította hogy annak megteremtője gróf Apponyi Albert, a következő: „Hasztalan keressünk lánzólo eszméket a programbeszédben, nem találunk benne mást, mint a politika asztaiaról lehelülő kenérvormorzásokat, tátongó üres frázisokat. (Derűtlenség a jobboldalon.) semmitérő poulpourrit. (Derűtlenség a jobboldalon.) Uraságoktól levetett ruhagyűjtemény az egész program”. Az „egész” szóra fektetem a súlyt. Tehát semmitérő a program és ami benne van, az is káros és veszélyes. (Derűtlenség a jobboldalon.)

T. képviselő-társaim, mondom, méltóztatassék megengedni, hogy elterjek a témától. Csak annyit akarom megjegyezni, hogy a következetesség tanait ne méltóztatassék legalább velem szemben hirdetni, aki nemzeti nyelvünk védelmében akkor is állt előttem, amikor a t. képviselő ur még odaát ült. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Széll Kálmán háta mögött és amikor dicserő gróf Andrássy Gyula és gróf Tisza István urnak a felségjogokra vonatkozólag januárban onnan elhangzott beszédeit.

Hock János: Nem igaz, szó sincs róla.

Polónyi Géza: Nem dicserő? De ott volt szolidárisan a párttal, a t. képviselő ur ott ült, amikor gróf Andrássy Gyula azt a beszédét elmondotta, amely szerint a felségtől illeti a nemzeti nyelv felett való rendelkezés joga. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.)

Hock János: Ezért léptem ki.

Polónyi Géza: Mikor?

Hock János: Rögötön utána.

Polónyi Géza: Mikor? Januárban? (Derűtlenség a jobboldalon.)

Hock János: (Feláll.) Majd megófolom. Majd beszéltek.

Polónyi Géza: En tisztán arról akartam beszélni, hogy én a t. képviselő urnak sem okot, sem jogot nem adtam e támadásra, de legkevésbé neki van oka és joga következtetési szempontjából valakit ógótáblává tenni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Ezután a miniszterelnök programjával kíván foglalkozni. A katonai nevelés dolgában az a nézete, hogy nem közös ügy, mivel a 67. XII. törvénycikkben nincs benne.

Ugron Gábor: Ez igaz.

Polónyi Géza: A nevelésügy nem is lehet közös ügy, még ha ennek is lenne megállapítva,

miután itt gyermekről van szó, akiket egy bizonyos pályára készítene elő. Vagyis itt a középiskolának egy fokáról van szó és így a közoktatásügyi miniszter hatáskörébe kellene, hogy tartozék. Lehetne esetleg a honvédelmi miniszter alatt is, de a közös hadügyminiszter alá semmiesetre sem szabad tartoznia. De mit látunk? Hogy a magyar alapítványokat közös miniszter kezeli, dacára, hogy ez a bellügyeink közül való, a tanárok osztráknevetek, a szellem, az érzelme is ezekhez hasonló. Ha tehát még annyit sem tudtak kivívni, hogy ez iskola-parancsnokok magyarok legyenek, legalább azt mondja meg a miniszterelnök, hogy melyek azok a tantárgyak, amelyeket magyarul fognak előadni, hogy csakugyan fontos tárgyak-e?

Törvényesítés az is, hogy a katonai és polgári hatóságok közötti iratváltásban a katonai hatóságok ezentul német és magyar szövegű átiratokat fognak küldeni s nem mint eddig, csak németet. De ez az ültés is sérti államiságunkat. Katonai büntető-perrendi eljárásra vonatkozólag hangsúlyozza, hogy az igazságszolgáltatás még kevésbé közönség, mint az oktatás s ime mégis ide is be akarják csempészni a szolgálati nyelvre való hivatkozással a németidomát.

A 11686-iki rendeletre vonatkozólag az a véleménye, hogy nem fognak tényleg és nyomban végrehajtani. Különbösen is a király állítólag azt felelte volna egy magyar politikusnak, — a miniszterelnök ur ezt jobban tudhatja, tehát adhat majd erről fölviágosítást — hogy: „Mit beszélnék a magyarok a 68-iki rendelet végre nem hatásáról, hisz ha meg-nérik a hivatalos lapot láthatják, hogy hentezint helyeznek át Ausztriából tisztet és viszont.” Alkalmasint most is csak így gondolkoznak, mert külbömben a miniszterelnök rögötön e rendelet végrehajtására jött volna haza, hogy e karácsonyi ajándékkal elkütsite a külbömben a nemzeti jogokat ridegen visszaadó programját.

A miniszterelnöknek a nemzetiségekkel szemben elfoglalt álláspontjára a felekezeti oktatással mondtottakkal kapcsolatban, az a nézete, hogy a miniszterelnök a felekezetiességre szolgálatába szegődött, mert a magyar államesze az ő követelése, hogy a nemzetiségek megmagyarosítása céljából az összes iskolákat államosítsák.

Megjegyzji továbbá, hogy ha a kormány megkísérlelé a pártok megkérdése nélkül a házszabályok megváltoztatását akkor azt kívánna, hogy az ilyen törekvést osztrákban fojtsák meg. Titkokozik azután ellene, hogy a katonaságnál a magyar fiúk beszéletes magyar neveit elnémetesítsék, s erre orvoslatot kér. A hus- és borádó átengedését és mérséklését sürgeti a városok részére s rosszalja, hogy a miniszterelnök ezt csak akkor akarja tenni, ha majd ezt az állam helyzete megengedi.

A közös címert és jelvényt sérelmesnek találja. Bizonyítja, hogy Magyarországon nincs sem közös, sem egységes sem összes hadsereg, hanem a 67. XII. törvényeikk 11. szakasza szerint, amelyet eddig más törvény nem abrogált, csakis magyar hadsereg van hazánkban, amely csupán kiegészítő része az összes hadseregnek. De ha még közös is volna a hadsereg, akkor is két önnálló fél szerződéséről volna szó a véderő dolgában s így ez esetben sem lehet beszélni közös címerről és jelvényről. De ha ez akarnék, az egyértelmű volna az alkotmány- és törvényesítéssel. Különbösen ugy értesült, hogy a miniszterelnök mulkiori beszédeben a „közös” szót csak a jelvényvel, s nem a címerrel akarta kapcsolatosan emiteni. Ez külbömben előtte teljesen küzbömbös, miután ő a magyar hadsereg részére mint jelvényt is a magyar nemzeti lobogót követeli, amelyen csakis a magyar címer ragyoghat. Ha ezt a kormány nem viszi keresztül, akkor a legalkeseredettebb harcot kell folytatni ellene. Végül kijelenti, hogy a miniszterelnök iránti bizalmatlanság nagy mértékben fokozódott s így programját el nem fogadja. (Zajos helyeslés balról.)

Elnök: Hock János személyes kérdésben kíván szólni.

Hock János: Polónyi személyét nem támadta, hanem csak eljárását kívánta visszautasítani, nevelésessé azonban nem akarta tenni. A politikai következetlenséggel nem lehet szólót vádolni, mert mindig kitartott — ha a tulajdonláról jött is ismételten át — eszméi, elvei mellett; ezeket alku tárgyává sohasem tette. Beszédében sincs inkonzekvencia, amint ezt kiszakított részekkel Polónyi bizonyította. Ily módon a bibliából is be lehetne bizonyítani, hogy nincs isten. Mer egy helyütt ezt olvasható: „Es monda az esztelen, szivemben nincs Isten.” Egyszerűen elhagynók az első felét a mondatnak s megvolna a kívánt idézet. (Derűtlenség, tetszés balról.) Ugy látszik, Polónyit az bánta hogy szóló nem talál önlényeket a miniszterelnöki programban, amelyeket ő ott mindenáron meg akar találni. (Helyeslés balról.)

(A címer-ügy.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: T. képviselőház! En nem kívánok hozzájárulni ahhoz hogy ez a tulajdonképpen konkrét céllal nem bíró vitaközös hosszabba nyújtassék, és éppen azért nem is kívánok azokkal a kérdésekkel foglalkozni, amelyek utolsó felszólalásom óta szóba hoztak. Nem vélek csalódnai, ha azt hiszem hogy erre busásan lesz alkalom azon törvényjavaslatok tárgyalása során is, amelyeknek elintézése küzbömbön van. (Ugy van! jobboldal.)

Nem panaszkodik többé Erényi-féle „Ichtliol-Salicyllal“ egy kísérletet tesz. Szagatlan.

Felszólalásom célja kizárólagosan az, hogy egy félreértést osszalak el, amely utolsó felszólalásomnak a jelvény- és címerügyre vonatkozó része kapcsán merült fel, és amely bizonyára fel nem merült volna, ha a szemközti ülő igen t. képviselőtársaim azzal a türelemmel és azzal a nyugalommal lettek volna szívesek megajándékozni, amely lehetővé tette volna azt, hogy mondandómat megszaktások nélkül mondjam el. Még így is, azon ismételt zajongás által megszakított formában is, megvalom, csodálkozom, hogy e tekintetben félreértés hogyan merülhetett fel.

T. képviselőház! A szabadalvópárt programja abból indult ki, hogy a közös hadsereg jelvényei a mai közjogi helyzetnek nem felelnek meg és ennek a mai helyzetnek a közjogi állásnak megfelelő reformját kívánja, helyezi kiállításba. Szórol-szóra megfelel ez a kormány álláspontjának. És én nem tagadom azt, hogy a szabadalvópártnak egyes tagjai aggályokat fejeztek ki az iránt, vajjon sikerülmi fog-e egy olyan megoldást találni a kérdésnek, amely a jelvények kérdésének kezelése és együttes megoldása tekintetében az ország közjogi állásának teljesen eleget tesz.

Ugron Gábor: Az ország önállóságának, függetlenségének. (Zaj. Halljuk!)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Én nem vagyok eszen aggódkó álláspontján és a kormány ügy, mint minden hivatalbeli elődje eddig is tette, ennek a kérdésnek az egész hadseregre vonatkozó együttes megoldását keresi és kívánja eszközölni. (Zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.) Minden este, ha egy konkrét megoldás fog állani a t. képviselőház előtt, akkor lesznek mindazon t. képviselőtársaim, akik eziránt aggályban vannak, abban a helyzetben, hogy megítélhessék, vajjon ez a konkrét megoldás eloszlatja-e aggályait vagy nem, és ehhez képest vonassák le a következtetéseket. Hogy a hadsereg közös, arról csakugyan ma, anno domini 1903-ban talán szükségtelen volna beszélni. A 67-iki törvényt azt mondja, hogy egységes hadsereg van... (Nagy zaj és ellentmondások a szélsőbaloldalon.)

Felnyeli Géza: Csak egységes vezénylet van! Tessék elolvadni!

Ugron Gábor! Egységes hadsereg nincsen! (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Felnyeli Géza: Az nem igaz, olyan törvényünk nincsen! (Nagy zaj.)

Gróf Tisza István: Egy kis türelmet kérek. Ez már igazán lapsus, ez egy egyszerű nyelvbőlés volt részemről. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Legeyel Zoltán: Csak hogy mindig megtörténik!

Hentaller Lajos: Ivánka már tegnap mondta!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Hát jöhet-e a székhez hozzá, mert tegnap nem volt, de ma van, és utóvégre mindnyájunkon megeshetik, hogy egyszer egy nyelvbőlést követ el. (Zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Kubinyi Géza: Zajongással nem lehet tisztázni a dolgot!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Azt hiszem, hogy a legelőbb mérte a köcsönös méltányosságának és a vitatkozásbeli fairnessnek, amivel egymásnak tartozunk, hogy ha bármelyikünkön egy nyelvbőlés esik meg, abból casus ne csináljunk. (Helyeslés. Halljuk! Halljuk!)

„Ezszé” hadsereget akartam mondani. Az 1867. XII. törvények ismer egy egész hadsereget, amelynek a magyar hadsereg kiegészítő részét képezi. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ezen törvény 27. §-a kimondja, hogy a közös intézmények kezelésére közös minisztériumok állítandók fel. Nyomban az 1867-iki kiegyezés után azok, akik megalkották az 1867-iki kiegyezési törvényeket, felállították a közös hadügyi minisztériumot a hadseregre vonatkozólag... Hát én azt hiszem, hogy ebben a tényleg kifejezésre jut az, hogy a hadsereget ők is közös intézménynek találták. Attól fogva vitatkozásban, kormány-nyilatkozatokban, törvényjavaslatok indoklásában és utóbb törvények szövegében is az a szó, hogy közös hadsereg, ismétellen előfordult és azt hiszem, azcn egyszerű elm alapján, hogy lex posterior derogat priori, ez a dolog egészen kétségtelen. (Ellentmondások a szélsőbaloldalon.) És most a hadsereg közösségéből igenis folyik a kormány nézete szerint, hogy a jelvények kérdését az egész hadseregre nézve együttesen, — ami synonym szó azaz, hogy közösen kell megoldani. Ebből azonban nemcsak nem következnek az, hogy mi közös címert akarunk a szövetségben levő két állam részére megállapítani, nemcsak ez nem következik, hanem egyenesen kijelentem, hogy én ilyen közös címer konstruálás, amely aztán a két állam külön szuverenitását, valami magasabb szuverenitásba akarván összefoglalni, egyenesen közjogunkba ütköznek tartanám. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Élénk csenget. Felkiáltások jobboldalról: Ez se jó? Hát mi kell. Folytonos zaj.)

Élnök: (Csenget.) Csendet kérek, t. képviselőház!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Ilyenféle megoldást a felelősséget nem is volnék hajlandó elvállalni. Ez nem kiigazítása, nem változtatása tegnapelőtti nyilatkozatomnak, hanem egyszerűen konstataciója egy tényleg, melyet elő kellett adnom bizonyos félreértések, nem akarom mondani félremagyarázások folytán, melyek tegnapelőtti nyilatkozatomhoz egyes képviselőtársaim részéről fűződtek. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hát a közös jelvényvel mi lesz? Zaj.) En nyilatkozatom az egész kérdésre, megmondottam hogy a jelvényt együttesen kívánjuk megoldani az egész hadseregre nézve, de közös címert nem tartok lehetségesnek.

Ugron Gábor: De közös lobogót igen! (Mozgás és zaj a szélsőbalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Hogy azután ezt a t. képviselő urak helyeslik-e vagy sem, az természetesen mindenkinek a saját dolga. En a kormány

álláspontját köteles voltam itt teljes világításba helyezni, és azt hiszem, hogy a 67-iki kiegyezési politika alapján ezt a magatartást, ezt az álláspontot jogilag megítélés tárgyává tenni nem lehet.

Egyebekről most nem nyilatkozom. Fennfartom magamnak, hogy majd a törvényjavaslatok érdemleges vitája alkalmából vegyem fel újból azt a kérdést. (Helyeslés a jobboldalon)

Élnök: Polónyi Géza képviselő ur félreértett szavai értelmének helyreigazítása emínn kér szót.

Felnyeli Géza: T. képviselőház! Félreértett szavaim értelmének helyreigazítása emínn kívánok egy rövid nyilatkozatot tenni. Elsősorban nagyon sajnálom, hogy megelégedtem a választási törvény revíziójának kérdéséről, de ez most a tárgyhoz nem tartozik. A t. miniszterelnök ur engem nyilván félreértett vagy legalább nem értette meg nyilatkozatom értelmét. Bocsanatot kérek, a kérdésnek ilyen alakjában, amely a történet, hogy az előbbi környakok, nevezetesen Széll Kálmán miniszterelnök ur az „együttes” szót szokta használni.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Az nem mindegy? Kákán esemót keresnek!

Ugron Gábor: A képviselőház és a főrendiház együttes ülést tart, de közös ülést nem! (Derűttség a jobboldalon.)

Felnyeli Géza: T. képviselőház! Hogy az együttes szó alatt érthető-e a közös szó és hogy Széll Kálmán volt miniszterelnök ur s a t. nemzeti párt volt tagjai az együttes szó alatt közöset érthettek-e, erre én nem nyilatkozhatom. Ez a dolog nem reám tartozik. De hogy az együttes jelvény és közös jelvény nem ugyanaz: jöjön ki a t. miniszterelnök ur és nézze meg a képviselőháza feltűzött magyar és horvát lobogót. Ez együttes lobogó de nem közös lobogó. Mi nem engedjük a kérdést eltolni. Mi a közös jelvényre kértünk teletet.

A t. miniszterelnök ur vagy akarja ezt megérteni, vagy nem. Ha nem kapunk reá teletet, akkor feltétlenül azt az álláspontot kell elfoglalnunk, hogy a t. miniszterelnök ur a magyar államiség teljes konfiskációjával a közös jelvényt akarja Magyarországra ráoktrojni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Élnök: Az ülést öt percre felfüggesztem.

Szűnet után:

Élnök: Újból megnyitóm az ülést. Folytatjuk a vitát.

Trubinyi János jegyző: Pozsgay Miklós.

Pozsgay Miklós: Miatán tíz percben egy óra van, s egy órákor már az interpellációkra térünk át, kérem a Házat, hogy a beszédemet, mivel bővebben akarok a miniszterelnök programjával foglalkozni, elhalasztassam, s hogy a Ház átérjen az interpellációkra. (Helyes és balról.)

Élnök: A képviselő urnak joga van a beszédének elhalasztását kérni. Beleegyezik a Ház? (Félkiáltások: Beleegyezünk!) Pozsgay Miklós tehát holnap fogja elmondani beszédét. (Helyeslés.) Mielőtt most átérnénk az interpellációkra, előbb a holnap ülést napirendjé alápitja meg. Elsősorban kítűzi a 27 mentelmi ügy tárgyalását, azután a ma megszaktított via folytatását. (Helyeslés.)

Buzáth Ferenc: Kéri, hogy a tegnap megválasztott bírádbizottsági tagok esküjük letételére hívassanak föl.

Élnök: Az eskütel a hétfői ülésen fog megtörténni. (Helyeslés.) A miniszterelnök akar egy nyilatkozatot tenni.

Gróf Tisza István miniszterelnök: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Én az élnök ur napirendi indítványához egész készséggel hozzájárulok, mert bármilyen fontos és sürgős tárgyai volnaúnak is a képviselőháznak: ugy gondolom, hogy csakugyan nemcsak t. képviselőtársaim érdeke egyénileg, de fontos kérdések is, hogy ezek a mentelmi ügyek olyan hosszú ideig függőben ne maradjanak. En csak azt az egy kérdést vagyok bátor iténni a t. Ház minden tagjához, igyekezzünk rajta, hogy ezen mentelmi ügyeknek a Házban való elintézése rövid időt vegyen igénybe, mert tudvalegőleg az országnak olyan fontos és sürgős ügyei vannak elintézésre, hogy természetesen semmi este sem volna lehetséges a Háznak sok idejét szánni ezen kérdések lebonyolítására. (Helyeslés jobboldalról.) En tehát azt a kérdést intézem a t. Ház tagjaihoz és remélem, hogy ebben mindnyájan egyet fogunk érteni, hogy legyünk rajta, hogy ezen függőben levő mentelmi ügyek a lehető legrövidebb idő alatt intéztessenek el. (Élénk helyeslés jobboldalról és a közepén.)

Élnök: Elfogadja a t. Ház a napirendet illetőleg javaslatomat? (Helyeslés.) A napirendi meg lévén állapítva, átérthetünk az interpellációkra.

Nyergye László jegyző: Fölolvassa az interpellációs-könyv bejegyzéseit. (Az interpellációra bejegyzettek nincsenek jelen.)

Ugron Gábor: Ugy tudom, hogy az interpellációk megegyeztek abban, hogy az elsősegét Udvary Ferencnek engedik át.

Élnök: Ezt sem az élnökségnek, sem a jegyzői karnak nem jelentették be.

Nyergye László jegyző: Udvary Ferenc.

Udvary Ferenc: Interpellációt intéz a pénzügyminiszterhez a biztosítéki okiratok bélyegzése tárgyában, amelyek drága voltát igazságtalannak mondja, s kéri, hogy hajlandó-e a kormány ezen segíteni.

Élnök: Kiadatik a pénzügyminiszternek. Ezzel az ülést bezárja.

Az ülés végződik háromnegyed két óra után.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

BELFÖLD

A mentelmi bizottság új elnöke. A képviselőház mentelmi bizottsága ma délután két órákor ülést tartott. A bizottság a leküszönt Perczel Dezso helyébe egyhangulag Szivák Imrét választotta meg elnökévé.

A horvát ellenzék egyesülése. Zágrábból táviratozzák: Az *Obzor* a horvát jogpárt központi választmányára tegnap tartott ülésének lefolyásáról a következő kommunikát adja ki: A tanácskozás fő tárgya a tiszta jogpárttal való kibékülés módja, az ezzel való közös működés, esetleg egyesülés. Élénk vita után 19 szavazattal 5 ellenében elfogadták azon indítványt, amely szerint dr. Breštianszky pártelnök megbizatik általa jónak látott módon megkísérlni a tiszta jogpárttal való egyesülést és az eredményről jelentést tenni a választmányának.

A helyzet.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, november 11.

A mára várt vihar elmaradt, mivelhogy elmaradt a viharnak várt oka is: a sokat emlegetett napirend-indítvány. Lehet, hogy holnapra, lehet, hogy egészen elmaradt; csak annyi bizonyos, hogy a mai nap esendesen folyt le. A képviselőház üléstermében nyugodtan folyt a programmvita, a folyosón pedig nyugodtan, szenvedelem nélkül folytak a kombinációk.

Érdekes fordulat történt különben a harcoló ellenzék egy részének a felfogásában is. Ez a felfogás tegnapról mára úgy alakult át, hogy semmi oka sem volna az ellenzéknek tübbe jönnie és szélsőségekre ragadtatnia magát abban az esetben, ha meg is tennék az indítványt a programmvita megszaktítására és a katonai javaslatoknak napirendre való tűzésére. Kiszámították ugyanis, hogy ebben az esetben nyolcszáz beszéd és négyszáz névszerint való szavazás áll az obstrukciónak rendelkezésére. De az ellenzék zöme nem fogja fel ilyen könnyedén a napirendi indítványt, klotürös szándékot szimatol benne s erős ellentállásra, viharos küzdelemre készül.

A mai nap hangulata azonban még a csendes obstrukció jegyében alakult. A kedélyekre némileg csillapító hatással volt a miniszterelnök beszéde, amelynek a címerre vonatkozó része megnyugtatta az egész Házat, a jelvényekről szóló passzusa azonban csak a szabadalvópártot, de ezt egészen. Erre vall legalább az, hogy *Szentiványi Árpád Tisza* beszéde után fölkereste a miniszterelnököt és kijelentette neki:

— *Én nagyon meg vagyok elégedve.*

Hogy *Apponyi* szintén meg van-e elégedve, biztosan tudni nem lehet. Ő nem volt a Házban, tehát nem is nyilatkozhatott. Azt hiszik azonban, hogy *Szentiványi Árpád*ot nem fogja dezuálni. Es ezt a fölvetést megerősíti az a hír, amelyet már ma regisztráltak, hogy a miniszterelnök tegnap közölte a címer- és jelvénykérdésben teendő nyilatkozatait gróf *Apponyival*, aki erre állott el attól, hogy a Házban felszólaljon.

A szabadalvópárt körében taktikailag egyesnek találják, hogy a kormány holnapra a mentelmi ügyek tárgyalását tüzette ki, mert ezzel a programmvita meg van szakítva. Az ellenzéknek pedig nincs kifogása ellene, mert a mentelmi ügyek után a programmvita folytatása is ki van tűzve. Megnyugtató hatással volt az ellenzékre *Perczel Dezsonak* következő kijelentése is, melyet egy politikus előtt tett a mai ülés alatt:

— *Semmiféle erőszakos és hárszabályellenes tárgyalásról nem lehet szó.* Sem parallel ülések, sem permanens ülések szóba sem jöhetnek. Amit a hárszabályok megengednek, az legfeljebb az, hogy az ülések egy órával meghosszabbíthatnak.

Ennek a nyilatkozatnak hamar híre futott és minden oldalon megelégedéssel vették tudomásul.

Ma tehát nyugalom volt és a felizgult kedélyek megcsillapodása. Hogy holnapra mi lesz, biztosan ki tudja, mikor olyan nagyon megszokhattuk az események és hangulatok hirtelen változásait...

*
Megbizható oldalról kapott értesülésünk szerint gróf *Tisza*, István miniszterelnök a holnap

ülés folyamán fogja megtenni napirendi indítványát, mely a programvita megszakításával az ujonctörvényt tüzi ki a holnaputáni ülés napirendjére. Tisza Istvánnak e tervével szemben még az este órákban is fennállott a fentemlített nézetkülönbség, mely szerint egyesek a napirendi indítvány ellen zárt ülések kérésével és tumultuózus jelenetek rendezésével akarnak harcba szállani, míg mások a Tisza-féle tervet megmosolyogták s annak a véleménynek adtak kifejezést, hogy az ellen kár az ellenzéknek erejét pazarolnia, mert hisz az ujonctörvény tárgyalása során bőséges alkalom nyílik akár egy végtelen obstrukcióra is. A nézetek ilyen eltérő volta mellett tehát bojos megállapítani, hogy a holnap utáni ülés csakugyan olyan viharos lesz-e, mint amintől várnak sokan, s hogy vajjon csakugyan bele fog-e nyulni az éjszakába. Annyi bizonyos, hogy a holnap utáni ülésben az Ugron-párt és a néppárt lesz a döntő elem s amennyiben az Ugron-párt azt taláná határozni, hogy holnap viharos jelenetek rendezésével állja útját a Tisza-féle indítványnak, Kossuthék is hozzájárul fognak csatlakozni.

A szabadelvű pártkörben ma csend uralkodott, bár a pártelnökség távirati meghívására a vidékről is nagy számban érkeztek képviselők.

Sok szó esett főleg arról az elterjedt hírről, hogy a kormány a saját felelősségére akar felhatalmazást adni a közös külügyminiszternek, hogy a kereskedelmi szerződések megújítása tárgyában Olaszországgal tárgyalásokat kezdjen. Ez iránt kérdést is tettek a miniszterelnökhöz, aki kijelentette, hogy ez a híresztelés nem felel meg a valóságnak, hisz a kereskedelmi szerződésekkel ezideig egyáltalán nem is foglalkozott. Igaz ugyan, hogy az Olaszországgal fennállott szerződés fölbontását Magyarország kérte s hogy Olaszország sürgeti a kereskedelmi viszonyok újabb szabályozását, mert hisz a szerződés december 31-én lejár, de törvényhozási felhatalmazás nélkül a kormány semmi szín alatt nem akar intézkedni ezekben a dolgokban sem.

Az indemnitás a bizottságban.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután 6 órakor tartott ülésében folytatta és fejezte be az 1903. év végéig terjedő indemnitást kérő törvényjavaslat tárgyalását. Az ülésen Falk Miksa elnököt, megjelentek a kormány tagjai közül gróf Tisza István miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter, Pócs Sándor igazságügyminiszter, Tallian Béla földmivélségi miniszter, Berzevicsy Albert közoktatásügyi miniszter, Popovics és Graenzstein államtitkárok, továbbá a bizottság tagjai közül: Barabás Béla, Barta Ödön, Bedő Albert, Csebrghó Gyula, báró Dániel Erő, Hegedűs Loránt, Heltai Ferenc, Josipovich Géza, Kammerer Ernő, Komjáthy Béla, Miklós Ödön, Neményi Ambrus, Papp Géza, Piukovich Géza, Schmidt József, Szederkényi Nándor és Szerb György.

Elnök az ülést megnyitván, az általános vitában elsőnek szóalt fel.

Barabás Béla: A felhatalmazási törvényt eddig azért nem szavazták meg, mert a kormány 67-es alapon áll. Most a helyzet súlyosbodott azzal, hogy a kormány azt sem hajlja végre, ami ezen az alapon megvalósítható lenne. Alkotmányunk csak adhat jog, míg annak az udvar és Ausztria hasznát veheti. Ezzel szemben a nemzet ellentámasztási erejét kell kifejteni, amely forradalom nem lehet; azt a fegyvert kell tehát használni, mely az országgyűlés szervezetében van meg, s kérdés ha megszavazzák az indemnitást és az ujonctörvényt, nem következik-e ebből az, hogy elvész az ellentámasztási erő. Azt a fegyvert, mely az adó nem fizetésében és abban van, hogy nem soroznak, le nem tehetik, mert ezzel okvetlenül célt kell érni. Ha a nyelvkérdésben nem tudnak eredményt elérni, arra az a felelet, hogy nem adnak pénzt és katonát. Nem követelik a vezényszót és más jogok azonnali megvalósítását, csak törvényben biztosítását. A nemzeti jogokra vonatkozó ígéretet teljesen őrésnek találja, nem is hiszi, hogy érvényesíthetők, ezért a küzdelem tovább folytatni szándékozik tisztességes és becsületes fegyverekkel és kijelenti, hogy hábar pártja nyit kérdésnek hagyta, hogy mily fegyverekkel éljenek a többség az obstrukció mellett van s a harcot kíméletlenül folytatni fogja. Kérdi mi igaz abból, hogy a miniszterelnök a mostani vita megszakításával az ujonctörvényt kivánja tárgyalatni? Ha ez igaz, ebben a szövegszabadság korlátozást látja. A miniszterelnök programjába felvett takarékosági szempont első sorban a civilistaemelés törlesztését kívánja s a programból hiányzik hogy az ujonctörvényt leteleléséről szóló javaslat visszavonatik-e. Kér erre nyilatkozatot. A miniszterelnök nemzetiségi programjának az igazokra vonatkozó részét helyesli, de meg kell jegyeznie, hogy a nemzetiségek ezen nyilatkozatot másképp magyarázzák s egy aradi román lap a magyar igazokra fordítja át a miniszterelnök szavait. Nem helyesli, hogy a miniszterelnök Jódhadnagyi ruhában tette le esküjét, mert ezzel kitette

a miniszterelnöki állást annak, hogy egy katonai felelválója kelemetlenségeket okozhat. Belátja, hogy a harc folytatása közgazdasági károkat okoz, de ezt inkább elviseli, minthogy a nemzet életére vonatkozó jogok adassanak fel s ezért az indemnitást nem szavazza meg.

Komjáthy Béla: Elsősorban személyes ügygyel kell foglalkoznia, mert Barabás felemlítette a gróf Khuen esetét s ezzel kapcsolatban az adott szót, miután ő egyike volt azoknak, kik ezen tárgyalásokban résztvettek, kötelességének tartja röviden helyreigazítani a tényállást. Neki az volt az álláspontja, hogy ő paktumot nem köt, de a mindenki által óhajtott béke érdekében hajlandó tárgyalni s férfiasan kijelenti, hogy gróf Khuen Károly ezen tárgyalások alatt adott szavát megtartotta. Az indemnitást pártállásából kifolyólag nem szavazta meg s azért sem, mert a szabadelvűpárt programja s maga a 67-es alap az ő programjával ellentétben áll, kijelenti Barabással szemben, hogy ő és társai többen a rendkívüli fegyverek igénybevétele nem helyeslik és e tekintetben az értekezlet szabad kezét csak azért adta, nehogy a pártban ellentét legyen, de ők meggyőződésüket fenntartják és az állam ügyének rendes mederbe való terelését óhajtkák. S bármennyire helyesnek tartja saját programját, azért azt semmi frakciónak nem enged meg, hogy azt mint a nemzet kizárólagos követelését tüntesse fel. A függetlenségi párt mindig a magyar hadseregért küzdött és ezért fog ő is küzdeni. A tisztviselők fizetérendezésére vonatkozólag kijelenti, hogy a miniszterelnök nyilatkozatát az ország közvéleménye helyesli, ő is hozzájárul, de hozzátesszi azt, hogy a létszám redukálását szükségességnek találja, mert különben az ország a kiadást nem győzi meg. Azt kérdi a kormánytól, micsoda gondoskodást tesz és minő eljárást követ, hogy azok az órási károk, amelyeket a kötszvetés nélküli állapot okoz, elhárítsanak és kérdi, hogy az adó nem fizetése nem lesz-e a pénzügyi helyzetre zavaros.

Lukács László pénzügyminiszter: Csak az utóbbi kérdésre kíván válaszolni s konstatálja, hogy a közgazdasági és finansziális hátrányok megvannak. Az előbbieket a vállalkozási kedv csökkenésében nyilvánulnak s ezen a kormány segíteni nem bír. Az egyes adóknál és illetékeknél nagy hátralekötök vannak, mert folyton azt hallván, hogy törvény nem léteben nem kell adót fizetni nemcsak a rosszfizetőknél, de a jobb-fizetőknél is megfog a kötelességérzet. Egy rusze az adóknak be fog folyni, de egy része kétségtelemül el fog veszni s ezt az államháztartás meg fogja érezni, annál is inkább, mert ha vissza is áll a törvényes állapot, a végrehajtásnál az adókat kimélni lesz kénytelen, esetleg jelentékeny adóelvonásokat is kell tennie. De szerencsére az államháztartásunk ugy van berendezve, hogy egyéb állami bevételek befolynának, eddig az állam hitelére ez az állapot befolyással nem bírt, de kétségtelem, hogyha ez még soká tart, akkor bekövetkezhetik az is, hogy az állam hitele ériatve lesz.

Ezzel az általános vita bekeresztetvén, a bizottság többsége az indemnitási javaslatot általánosságban elfogadta.

Következett a részletes tárgyalás.

A cím, az első és második szakasz vita nélkül elfogadtatott.

A 3. §-nál felszólalt Barta Ödön és az általános vitánál e szakaszra vonatkozólag elmondottak ismétlése után azon módosítást ajánlja, hogy a 3. §. első bekezdésének második része teljesen hagyassék ki.

Miklós Ödön azt hiszi, hogy Barta Ödön többet magyaráz a 3. §-ba, mint amennyi abban van, de hogy a szövegezés teljesen világos legyen s nyilvánvalóvá váljék, hogy itt nem számszerű felmentésről van szó, a következő módosítást javasolja: a 3. §-ban ezen szavak után: „Egyszersmind pedig” tételesenek a következő szavak: „a kormányban azon tényére nézve, hogy a most nevezett” és a többi rész marad. S ekkor a 3-ik §. következője szövege: Jelen törvény kihirdetése napján lép életbe, de az ebben foglalt felhatalmazás hatálya 1903. évi május hó 1-étől veszi kezdetét, egyszersmind pedig a kormányban azon tényére nézve, hogy a most nevezett időponttól kezdve az állami kiadások fedezésére és a közjvedelmek beszedésére intézkedéseket tett, a felmentés megadtatik.

Komjáthy Béla Barta Ödön módosításához járul hozzá.

Neményi Ambrus előadó szerint a 3. §. rendelkezése egészen világos, de ha még volna is kétely, azt eloszlatja a mellékelt hivatalos jelentés, amely május havában lett beértesítve.

Barta Ödön: A parlamenti viták egyszerűsítése érdekében helyesebb volna, ha az ő véleménye fogadtatnék el, de nehogy úgy látszassék, hogy ő akadályt akar górdítani, hozzájárulna ahhoz, hogy a 3. §. első bekezdése csak az „egyszersmind” szótól kezdődőleg töröltesseék.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Nagyon honorálja a célt, ami Bartát vezeti, de gyakorlati szempontból nem tudja megérteni, mert a politikai felelősség abban áll, hogy a felmentés meg nem adása esetén a kormány elhagyja állását, aminek egy már lemondott kormányval szemben semmi jelentősége nincs. Kétségtelen, hogy sarkalatos közjogi sérelem, mikor a kormány kénytelen költségvetés nélküli kiadásokat és bevételeket teljesíteni, de éppen ezért szükséges a felmentés megadása magáért azért a tényért, hogy a kormány törvényhozási felhatalmazás nélkül egyáltalában intézkedést és eljárást. A 3. §. csak ezt előzta s miután Miklós Ödön indítványa is erre irányul, ahhoz hozzájárul.

Elnök szavazásra tévén fel a kérdést, a bizottság többsége a 3. §-t Miklós Ödön módosításával fogadja el.

Ezzel a tárgyalás befejeztetett s a bizottság, minthogy a jelentés hitelesítésére külön ülést nem kíván tartani, azzal az elnököt és jegyzőt bízza meg,

A függetlenségi pártból.

A békebarátok bizonyos reménységgel néztek gróf Tisza István miniszterelnöknek a zászlókérdésben teendő mai nyilatkozata elé. A nyilatkozat megtörtént, de a békebarátok reménykedésének egyuttal vége is szakadt. Már a képviselőház ülése alatt kiadták a jelszót, hogy az obstrukciót kénytelenül folytatni kell. A pártkörben egyébként nem sok szó esett ma este a politikáról. Kossuth Lajos Tivadar fogadása foglalta el az embereket s ha mégis szóba kerültek a politikai dolgok, sokan annak a véleménynek adtak kifejezést, hogy ha a nemzeti nyelv kivívása ezidőszent lehetetlen volna is, gróf Tisza István miniszterelnöktől olyan garanciákat kell követelni a jövőre, hogy a nemzet jogait ne üthessék el többé hűu ígérgetésekkel.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as Kossuth-párt pénteken délután 6 órakor értekezletet tart, amelyen — mivel Kossuth Ferenc akadályozva van — Thaly Kálmán a párt tiszteletbeli elnöke fog elnökölni. Az értekezlet a szocialista kérdésekre vonatkozó bizottsági jelentést fogja tárgyalni.

A honvédelmi miniszter körrendelete.

A féléhivatalos Budapesti Tudósító írja: Az a körrendelet, amellyel a honvédelmi miniszter az ezidei sorozást e hó 23-ára tüzte ki, abból a feltevésből indult ki, hogy a képviselőház az ujonctörvényt még e hó 15-ig meg fogja szavazni, úgy hogy — természetesen a legnagyobb erőmegéjtéssel — lehetséges volna e hó 23-án a sorozás megkezdése, mely esetben lehetséges volna a visszatartott harmadéveseket még karácsony előtt hazaküldeni és az ujoncokat még január elseje előtt állományba venni, ami ez utóbbiakra nézve azzal az előnnyel járna, hogy miután az ő szolgálati kötelezettségünk még ebben az évben kezdődne, a véderőtörvény értelmében az általános legénységi változásnál szabadságolhatók lennének, úgy, hogy a három hónapot nem kellene utánszolgálatniok, hanem a többi, már október elsején besorozott ujoncokkal egyidejűleg 1906. október 1. előtt szabadságolhatók lennének. A honvédelmi miniszter — folytatja a féléhivatalos — ezzel intézkedésre tehát kizárólagosan a magyar ifjak érdekében történt és méltán feleltető, hogy az ellenzék nem fogja a magyar ifjakat oly előnytől megfosztani akarni, amelyben csak akkor részesülhetnek, ha a sorozás még a folyó esztendőben befejezhető is lenne.

Az olasz kereskedelmi szerződés.

Egy bécsi lap budapesti értesülése szerint úgy az osztrák, mint a magyar kormány el vannak határozva arra, hogy a külügyminisztert saját felelősségére felhatalmazzák az olasz kormányval újre egy hathavi ideiglenes kereskedelmi szerződést kötni. A kormányok ezzel állítolag azt akarják dokumentálni Európa előtt, hogy minden obstrukció dacára készek és képesek kereskedelem-politikai egységeket kötni. Az 1899. XXX. törvényeikk azonban nemcsak a szerződések megkötését, hanem még a tárgyalások megindítását is megtiltja a magyar kormány az új autonóm vámtarifá érvényre emelkedése előtt. Ha tehát a bécsi lap híre ebben a formájában valónak bizonyulna, akkor ez az 1899. évi XXX. törvényeikk megszűnése volna, amely újabb anyagot szolgáltatna az ellenzék támadásaira. Egészen másképp áll azonban a dolog, ha nem új szerződés megkötéséről, hanem a mostani szerződés meghosszabbításáról van szó. Ebben, de csak a borsvám-klauszula elejtésével, az ellenzék is nyilván megnyugodnék.

Egy féléhivatalos bécsi távirat jelenti: E hó 7-én összeült a vám- és kereskedelmi konferencia a külügyminisztériumban néhány aktuális kereskedelem-politikai kérdés megvitatása végett és munkálatait e hó 10-én befejezte. Tekintettel azokra a különböző kombinációkra, amelyeket a konferencia összeülésének tényéhez fűztek, megállapítandó, hogy a konferencia tárgyról hivatalos jelentés nem adott ki és ki sem adható és mindaz, ami idevonatkozólag nyilvánosságra került, kombinációkon alapul.

Ugyanez a cáfolat foglaltatik az alábbi táviratban:

Berlin, november 11.

Egy Bécsből érkezett jelentés szerint miután a magyar, sem az osztrák parlament nem munkaképes, a két kormány elhatározta, hogy a közös külügyminiszter bizák a kereskedelmi szerződéseknek saját felelősségére leendő megkötéséről, hogy így a vámbáboru elkerülhető legyen. Itteni illetékes helyen erről mitsem tudnak.

Arad város üdvözlölete.

Aradról táviratozzák: Arad város közgyűlésén Tisza leiratával kapcsolatban a tanács által tett indítványt, hogy az új kormányt üdvözöljék, Nagy Sám-

dor és Múlek Lajos felszólalása után nagy többséggel elfogadták. A közgyűlés *Wlassicnak* és *Darányinak* egyhangú elismerést szavazott.

Választások.

Hoitsy Pál, aki Szatmáron függetlenségi programmal lépett fel *Hieronymi* Királyiul szemben, ma visszalépett a jelöltségtől. Helyette a függetlenségi párt gróf *Károlyi István* ajánlatára *Hegedűs József* ügyvédet lépteti fel. — *Berezevich Albert* válás- és közoktatásügyi miniszter ellen *Lakatos Miklós* veszi föl a harcot a főváros nyolcadik kerületében.

Az országgyűlési szabadelvű párt holnap, csütörtökön este 1/8 órakor érkekezletet tart.

A tisztviselők fizetésrendezése.

Budapest november 11.

Az állami tisztviselők fizetésrendezése immár szerves kapcsolatba jutott a törvényhatósági tisztviselők fizetésrendezésének ügyével. Igazságos, hogy a törvényhatósági tisztviselők munkásságunknak megfelelőbb dotációhoz jussanak, de sajnálatos, hogy ez a kérdés előadását jelenti egy már elég rég óta húzódó olyan kötelezettség teljesítésének, amely semmi halasztást sem tűr. Gróf *Tisza István* miniszterelnök a vármegyei tisztviselők, kezelő- és szolgazemélyzet új fizetésére vonatkozó törvényjavaslatához szükséges adatok beszerzésére következő körrendeletet intézte valamennyi törvényhatóságához.

M. kir. belügyminiszter 5314. eln. szám.

A vármegyei közigazgatási tisztviselők, segéd-, kezelő- és szolgazemélyzet fizetésfel- emelésének kérdését az állami tisztviselők fizetésfel- emeléséről szóló törvényjavaslattal kapcsolat- ban szándékozván rendezni, felhívom a címet, hogy tekintettel az e részbeni munkálatoknak a vármegyei tisztviselők érdekében kivánatos sűrűsége kivételére, hozzám 8 nap alatt a követ- kező kimutatásokat multhatlanul terjessze fel:

1. a vármegyei tisztviselők, kezelő- és szolgazemélyzetnek állás és egyénekenkénti kimutatását annak feltüntetésével, hogy a vármegyei szolgálatában és jelenlegi állásuk- ban mely idő óta vannak alkalmazva?
2. annak hiteles kimutatását, hogy az 1902-iki költségvetési évben a vármegye kö- zönsége a vármegyei ptdából, vagy más valamely vármegyei alaptól mily összegekkel járult a törvényhatósági tisztviselők, kezelő- és szolgazemélyzet fizetéséhez és lakbéréhez?
Budapest, 1903. november 9-én.

Tisza s. k.

A löcsei állami tisztviselők helyi bizottságának november 8-án tartott közgyűlése egyhangulag a kö- vetkező határozatot hozta:

A löcsei állami tisztviselők helyi bizottsága: 1. tiltakozik az ellen, hogy az állami tisztviselők fizetés- rendezésének kérdése az önkormányzati közegek és letelekelt iskolai tanárok, tanítók fizetésrendezésé- nek kérdésével egybekapcsolásuk; 2. tiltakozik az ellen, hogy a kizárólag az állami tisztviselők fizetés- emelésére számlálva vett összeg netalán törvény- javaslatmódosítás folytán az állami tisztviselők és az önkormányzati közegek, valamint a letelekelt iskolai tanárok, tanítók között bármilyen részben megosztassék és ezáltal a fizetéselési tervbe vett mérteke leszállit- tassék; ellenben 3. kívánja, hogy az állami tisztvisel- ök fizetésrendezésének kérdése a már benyújtott tör- vényjavaslat s vele kapcsolatos munkálatok alapján sűrűn rendezésük akképpen, hogy a kérdéses tör- vényjavaslat a békés parlament munkálatos beállítás- al azonnal napirendre tűzessék, letárgyaltassék és törvényre emeltessek; 4. elhatározza végül hogy az állami tisztviselők országos egyesülete az ország összes állami tisztviselői között hasonló irányú műkö- dési folyamatba lépés s erővel keresztülvételezésé iránt haladéktalanul megkeresessék.

A löcsei állami tisztviselők ez érkekezletükről nyílt levelet írtak a kerület országgyűlési képviselő- jének, dr. *Hertelendy Lászlónak*. A tisztviselők nyílt levele így hangzik:

Löcse városának nagyszámú állami tisztviselői még megbánnak a hátráltatott elkezeléssel vétek tudomást az új kormányelnöknek az országgyűlésen tett ama nyilatkozatáról, mely szerint az állami tisztviselők fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat, mely az elő- munkálatok oly végtelen hosszú proceduráján s az összes országgyűlési bizottságok rostáján már átment, most le fog vétetni a napirendről. Nagyságos képviselő ur éppen o. y jól tudja, miként tudja az ország legalanta- sabb tisztviselője is, hogy a fizetésrendezés számtalan legilletékesebb ígérettel lett biztosítva az állami tisztvisel- ök számára, de tudja azt is, hogy koronás királyunknak nyílt és határozott kívánása volt s bizonyára az ma is, hogy a nemzet napzámásainak, a fehér páriáknak nyomorúságos és számtalan anyagi helyzetben segítve legyen. Mert tényleg nyomorúságos és számtalan a mi anyagi helyzetünk; százezreket a nyomorúságosabb azóta móta áment a köztudatba a biztos fizetés- avítás híre. Lakásnak, ruháznak, élelmiszereknek, min- den hitvány kis árucikknek még egyszer akkorára nőt az ára, mint amiókor volt azelőtt, móta biztosra

vételt, hogy meglesz a fizetésavítás. És most egyet- len hatalmi szóra megmenni minden reményünk, melyet évek során át aggódva s remegve tápláltunk lelkünkben s eljutottunk oda, hogy még a legnékülöz- betlenebbeket is kénytelenek leszünk magunktól s nyo- morgó gyermekeinktől megvonni. Rá leszünk kényze- rive arra, hogy teljesen visszavonulva a farsas együt- tésből, kilépvé minden közhasznú s jótékony egye- sülétekből, megtagadva magunktól szellemi életünk tel- jesítésének minden eszközt, minden könyvet, min- den folyóiratot, minden lapot szükölködvé s nyomo- rogva vánszorogunk hivatalainkba, napról-napra szaporodó kötelezettségeink teljesítésére. Nagyságos képvise- lő ur! Szorongattatásunk e válságos napjaiban bizalommal fordulunk nagyságodhoz és kérve-kérjük, sőt egyenesen felszólítuk, mint igazságos és méltá- nyos érdekeink legközvetlenebb képviselőjét, — ves- se latba minden befolyását arra nézve, hogy az a tör- vényjavaslat, mely már a képviselőház pénzügyi bizottságának helybenhagyását is megérte, ha adék- talanul napirendre tűzessék, minél előbb törvényre emeltessek s hogy így a mi méltányos és jogos igé- nyeink minél hamarabb kielégíttessenek!

E nyíltlevélre dr. *Hertelendy László* tegnap a következő választ küldte a löcsei tisztviselőknak:

Tudomásom szerint *Vörös László* e hó 12-ikén fogja a miniszterelnök elé vezetni az állami tisztvisel- ök országos szövetségének küldetését, s ugy tu- dom, hogy a miniszterelnök megnyitató választ fog aint a deputációnak. A szabadelvű párt képviselői elejétől fogva ugy fogják föl a fizetésrendezésről szóló javaslat visszavonását, hogy az — kiegészítve az önkormányzati közegek fizetésrendezésével — rövid idő mulva újból a ház asztalára kerül, a nélkül, hogy az eredeti javaslatban szereplő összegek csorbulást szen- vednének. A szabadelvű párti képviselőknél ma is ez a nézetük, mely változat csak azon esetben szen- vedne, ha az ellenzéki frakciók további makacs ellent- állása az ország pénz- és nitelügyeit megzavarná.

Megjegyzi még *Hertelendy*, hogy az eredeti ja- vaslatban fölvetett összegek leszállítása annál kevésbé lehet szándékában a kormánynak, mert hisz az állami tisztviselők részére az előirányzott fizetésfelettel az indemnitás megadása esetében már ez évre pótlékkép- pen fogja utalványozni s ezzel mintegy szankcionálja a javaslatban fixrozott tételeket.

KÜLFÖLD

Lamsdorff az államtanácsban. Ma reg- geli lapunkban arról írunk, hogy gróf *Lamsdorff* orosz külügyminiszter fölmentik állásától s át- teszik az államtanácsba. Ennek a hírek Berlinben nem adnak hitelt. Tudják ugyan berlini diplo- mata körökben, hogy *Lamsdorff* sok nehézség- gel kell küzdenie s főképp orosz udvari körökben nagy az ellenszenv ellene, de mégvis hisznek abban, hogy állását elhagyja. Berlinben gyanus- nak tartják, hogy ez a hír Kopenhágából jön, az öreg cárné környezetéből, kiről nyilvános titok, hogy *Lamsdorff*ot ki nem állhatja. Eppen most, mikor *Lamsdorff*nak annyi vezérő európai állam- férffuval van érintkezése, a cár aligha egyeznék bele *Lamsdorff* távozásába.

Az olasz pénzügyminiszter öngyilkos- sága. *Ferris* szocialista képviselő az *Avantibus* ér- lyésen tiltakozik a *Tribunának* ellene és pártja ellen irt erre cikke miatt. „Ha valakinek nyomja lelki- ismeretét *Rosano* öngyilkossága, — írja — ez csak *Giolitti* lehet, mert őt őszintén és jókor figyel- mettezték.“

Bergamaschi, akit *Camaldoli* mellett fekvő re- mek birtokán a *Tribuna* egyik munkatársa meg- látogatott, fönttartja minden állítását s azt mondja, hogy az okmányok köztételére a *camorra* ellen való gyűlölete bírta őt rá. „Oly engesztelhetlen- nek kell lenni, — mondá — mint mi szocialisták vagyunk. A politikában nincs igralom.“ A nápolyi *Mattino* ellen, aki őt gyilkosnak nevezte, pört fog indítani.

Giolitti miniszterelnök ma reggel *Sanrosso- roba* utazott, a *Capitan Fracassa* említett tett ama híresztelésekre, amelyek szerint *Giolitti* le akar mon- dani. azonban hozzátéti, hogy ezeket a híresztel- éseket meg sem erősítheti, meg sem erősíthatja. A *Stefani*-ügynökség ezzel szemben arról bizo- sít, hogy ha most *Giolitti* learkna mondani, a király a demissiót legteljesebb bizalmának ki- fejezése mellett megtagadná. *Giolitti* holnap ismét visszatér Rómába.

Rosanonak, az öngyilkos miniszternek teme- tése nagy pompával és a lakosság impozáns rész- vétele mellett ment vége tegnap. A tometésen a kormányt *Tittoni* és *Tedesco* miniszterek képviselelték.

A panamai fölkelés. Columbia meg va szeppenve. Newyorki konzulja kijelentette a wash- ingtoni kormány előtt, hogy Columbia most már szivesen aláírja a Esatorna kiépítésére vonatkozó szerződést, ha az Egyesült-Államok helyreállítják a status quot. A columbiai kormány erre vonat- kozó ajánlatot nyújtott be a washingtoni kor- márnynak. Ez azonban kijelentette, hogy lelkiis- merete tiltja oly ajánlatot elfogadni, mely a fiatal köztársaság ekszisztenciáját veszélyeztetné.

Midőn Washingtonban megtudták, hogy a columbiai kormány több angol hajót szállékozik bérelni a csapatoknak Isztmusra való szállítása céljából, az amerikai hadihajók utasítást nyertek, hogy Buena Venturába menjenek és az esetben, ha csapatokat hajóznak be, értesítsék a paranos- nokot, hogy az Isztmuson nem szabad csapatok- nak partra szállniok. Glass tengernagy a *Mar- blehead* és *Concord* hadihajókkal Panamába érke- zett. Ezeket a *Vioming* nevű hadihajó követte. Azt hiszik, hogy Columbia nem fog csapatokat küldeni Panama megszállására, mert az amerikai hadihajók őrzik a Panama felé vivő utakat.

A macedóniai reformok. Báró *Calice* nagykövét és *Szinyovjev* nagykövét ma kormánnyal megbízásból újból sürgették a műrszteri reformprogramman szon- nal való változatlan elfogadását *Tevfik* basa külügy- miniszternél, akinek idevonatkozólag rövid emléke- ztető jegyzéket nyújtottak át. Tévesek azok a hírek, hogy a portának a reformkövetelések ellogocására határidőt tűztek volna ki vagy ultimátumot állapít- tak volna meg jegyzékeleg.

Az orosz-japán feszültség. A *Novoje Vremjának* azt jelentik Viadovostokból, hogy a japán kormány érélyes rendszabályokat foganato- sított az anti-orosz szervezetek s társulatok ellen, melyeknek az a célja, hogy Japánt háborúba heceeljék Oroszország ellen, holott ez most a japán kormány akarata ellen van.

Tokiói körökben kételkednek az Európában elterjedt távol keleti békés felfogásban. Azt hi- szik, hogy a béke fenntartása csak akkor lehet- séges, ha Oroszország elfogadja Jajának Mandsu- riára vonatkozó követeléseit. A kormánynak mind nehezebben megy a nép igrzalmat megfélemezni. A Reuter-ügynökség egy másik tokiói jelentése szerint egy lakomán, amelyen kétszázan vettek részt, határozatot hoztak, melyben az áll, hogy a mandsuriai kérdés szabályozásának folytonos halogatása káros a nemzeti érdekre és a távol Kelet békéjére nézve, miért is a kormánynak azonnal érélyesen kell eljárnia.

London, november 11.

A *Daily Mail* jelenti Tiencinnből: Az orosz oas- patokat visszavonták Tiencinnből.

A pápa beszédéről. A pápának a tegnapi konzisztóriumban mondott beszédéről az olasz lapok csak futólag emlékeznek meg. A *Voce della Verità* föllelekliz, hogy a pápa végre nyíltan beszélt a szentségi igényeiről s ennek megóvását érélyesen hangsúlyozta. Az említett lap így végzi cikkét: „X. Pius úgy beszélt mint pápa, mint apa, mint *doctor ecclesiae*, amely címmel a katho- likus egyház őt megválasztatásának első napján tisztelte meg.“ A *Giornale d'Italia* szomorkodik azoknak az összeomlott reményei fölött, akik egy vallásos pápáról ábrándoztak, ellentétben a politikaiával. A pápaság megmarad merev állás- pontján s Pius pápának ebbe a helyzetbe kény- telen-keletlen bele kellett találnia magát.

Azokban a körökben, melyek a vatikáni viszonyokkal ismerősek, azt mondják, hogy a pápa által enuciált jogfönttartáson csak azok a tudatlan és naiv politikusok esodálkozhatnak, akik lehetségesnek tartották az eddigi pápai politika irányának hirtelen való megváltozását. X. Pius a legszükségesebbre szorítottok s kevesebbet már nem is mondatott, ha nem akarta megszegni azt az esküjét, melyet mint bíbornok tett.

A jezsuiták által szerkesztett és irányított *Civiltà Cattolica*, mely tegnapelőtt nyolc oldalra terjedő vezércikkkel jelent meg, derekasan meg- mossa a fejét azoknak az olasz katolikusoknak, akik hazafias érzületől eltelve, az óhajták, hogy az olasz állam béküljön ki a szentsék- kel. A cikk kifejti, hogy a pápát nem szabad esküszegéssel gyanusítani, személyét nem szabad kétféle osztani, egy politikaira s egy vallásra, szóval, az ember nem határozhatja el magát nagy kényelmesen arra, hogy vallási ügyekben a pá- pával tart, politikaiában azonban a királylyal. Ha a pápa politikai igényeket támaszt, ezt a ráruhá- zott egyházi hatalomnál fogva teszi, az egyház javára. Ezt tartásuk mindig szem előtt Olaszor- szág katolikuskai, akkor észre fognak térni, hogy mily tévton bolyonganak, s be fogják látni, hogy a haza iránt való köteletségüknek csak ugy tehetnek eleget, ha szorosan ragaszkodnak a szentsékhez és a pápához.

A san-domingói lázadás. Nem meglepő dolog, hogy San-Domingóban, az Antillák eme bájos szige- tetén ismét lázadás van. Vagy az egyik párt kerül uralomra s akkor a másik lázong, vagy a másik ül bele a hatalomba s akkor az egyiknek van kifogása ellene. A fölkelők kezében lévő *San-Pedro de Magoris* várost mult szerdán egy köztársasági cirkáló- hajó ágyveta. miután a blokádot két és fél órával megelőzőleg bejelentette. A cirkálóháó még ugyanaz- nap távozott a nélkül, hogy megkísérelte volna a fe-

délzetén lévő csapatok kihajózását. Az ágyuzás az amerikaiak tulajdonában jelentékeny károkat okozott. Amerika ellen igen ellenséges a hangulat. Pénteken a francia főkonzul elküldte egy francia gőzsnak a kikötőbe való bemenetelt. Szombaton a főfelkelőt, miután öt óráig tartó támadást intéztek a főváros ellen, visszaverték.

A san-domingói amerikai ügyvivő azt táviratozza, hogy a san-domingói kormányhoz tartozó hadihajó San Pedro de Magorist ágyuzta és részben elpusztította. San-pedrói távirat szerint a főfelkelő a várost e hónap 7-én ágyuzták, azonban kárt nem tettek benne. A főfelkelő parancsnoka követelte a város átadását, amit azonban megtagadtak, mire ismét megkezdtek a zavargást.

Haiti-fok, november 11.

Tegnap jelentés szerint Gill elnök háromnapos küzdelem után a német konzulátusra menekült. A forradalmat befejezettek tekintik és Jimenez az egész országban elnöknek proklamálták.

Referálás. Amit a római Tribuna mond az olasz kereskedelmi szerződésről, a magyar válságról és gróf Tisza Istvánról, azt ime továbbadjuk: A *Neue Freie Presse* azokról az előzetes értekezletekről beszélve, melyek az osztrák-magyar-olasz kereskedelmi szerződés tárgyában a Zanardelli-minisztérium lemondása előtt Rómában folytak, közli egy római távirat értesülést, mely szerint az alkudozásokat az új kormánnyal újra megkezdtek, és hozzátesszi, hogy kormánykörökben attól tartanak, hogy a nehézségeket növelni fogják azok a javaslatok, amelyeket az osztrák és magyar kormányok előterjeszteni szándékoznak, hogy képesek legyenek ideiglenes vámegegyezményt kötni.

A Tribuna erre megjegyzi: „Elismerjük, hogy mindazok a nehézségek, amelyek a súlyos magyar válságból származnak, még nincsenek elhárítva, de hozzátehetjük, hogy itt sok bizalommal vannak Tisza működése iránt, aki nagy tehetséggel, hazafiságával és jellemének erélyével fényesen fenntartja az apai hagyományokat és bizonyára vissza fogja tudni állítani a magyar nemzet lelkében a szükséges nyugalmat, hogy a nemes magyar nemzet prosperálhasson úgy, amint megérdemli és amit az olaszok óhajtnak, akik nem felejtik el a régi jólajlis barátságot, melyet Magyarországgal mindig fenntartottak.”

HIREK

Egy asszony.

Berlinben egy tuberkulotikus nyomdász-
nak a felesége felakasztotta három kis gyer-
nekét, aztán feladta magát a rendőrségnek.
Az ura nincs otthon, Pegnizben sinylódik a
szanatóriumban, egészen a maga emberségé-
ből cselekedte hát meg a hármast kivégzést
ez a nyilvánvalóan nem mindennapi asszony.
Azt irtuk, a maga „emberségé”-ből, szinte
az szaladt ki a tollunkból, hogy: a maga
„szakállára” működött Winterstein nyom-
dászné. De ha mind a két kifejezés éppen
csak szóhasznalat, amely ezer alkalomra jó,
minden különösebb jelentőség nélkül, — itt
mégis szemet szúr a két szó értelme, s
ebbe a momentumba kapaszkodunk rögtön,
amikor ezt a berlini sötét históriát az
eddiggi témáink hasonló családi drámától
el akarjuk határolni.

Hát nem szörös arcu férfi, nem „ember”
— a parasztos disztinkció szerint — követte
el ezt a rémséget, hanem ugynevezett gyöngé
asszonyteremtés, vagyis „némbér”. Ez volna
az újság a dologban. Eddig az a divat járta,
hogy a nyomorúság tanyáin, a végső kétség-
beesés pillanatában a család látható feje, a
férj és apa nyit valami gyilkos fegyverhez
és zavarta ki ebből az átkozottul bolond vil-
lágból az ő kedveseit. Aztán vagy neki is
sikerült utának mennie, vagy visszamaradt,
s akkor neki is akadt egynémely dolga
a polcájával. Vallatták, faggatták a törvény
urai, tanukihallgatások, orvosszakértői vizsgá-
latok, koponyaméret-fölvételek is történtek
s végezetül az eljárást befejezte a hozott ítélet.
Hát most is le fog peregni mindenesetre valami
ilyes folyamatra, de akármilyen pontot tesznek
a paragrafusok szerint a végére, az eset min-
denképpen új, sehogyan sem a régi.

De semmiesetre se soppánkodjunk, hogy
milyen rémes, milyen vérfelegasztó. Ez nagyon

elavult már s a legeslegközelebb eső sablon,
amibe csak bele lehet esni, anélkül, hogy bár-
kinek is haszna lenne belőle. Hanem rögzít-
sük meg ezt a szerepserét, amelylyel az
asszony a családirtó hóhérmunkát vállalta
el. Hogy az akasztás, a kötél által való
fojtás szörnyűség, azt mindenki betőve tudja
már és hogy milyen rettenetes az, amikor
egy anya odamegy négy, három, meg hét
esztendősi kicsi fiucsákhoz és akasztja őket,
erre sem kell sok szót vesztegetni. Egy pill-
natra még feltalalódik bennem a szokásos
profán kiváncsiság, hogy milyen ez az asszony
ugy külsőre, megjelenésre. Alacsony és cson-
tos-e, vagy pedig magas és robusztus-e, hogy
ezt a lelki feszültséget ki bírta állani? De
hamarosan átsurranok ezen, s átengedem
magamat annak a hidegségnek, ami az eset-
ből felém árad. Még kételkedem egy kicsit,
hogy talán csak ebben a telegramstílusban
idebottott rendőri hírből van meg az a fa-
gyasztól nyugalom, de végül hiszem ellenállha-
tatlannul, hogy valami öntudatos ridegséggel
operált ez az asszony, mikor újabb fordulatot
adott a nyomor-tragédiájának.

Már tudniillik akkor, amikor döntött.
Addig, a megérlelt elhatározásig, vívdótt,
vonaglott, a lelke viharzott abban a csatában,
amelyet anyai érzése küzdött a fölélmetsző
józanágával. A kurta táviratban nincs meg,
hogy a sívár szükség zaklatta és ijesztette,
de lehet-e elképzelni, hogy a nyomorúság
réme hiányzott a feje fölül? Élőhalott, szan-
atóriumban tespedő nyomdász családjának
nincs nyugalmas jelene, sem rózsás jövője.
Semmi kétség, Wintersteiné súlyos anyagi
bajban volt. De ugy kell lenni, hogy még
egy reménytelenség, egy külön kétségbeesés
fojtogatta az általános nyomorúság közt. A
pusztulóban lévő apában látta a három gyerek
sorsát. Aligha sejtette csak, inkább bizonyosan
tudhatta, hogy bennik is megfeszítelte magát
már a roncsoló betegség csirája. Gyötörte,
nyomta a vigasztalan jövő minden kietlen-
sége s így gyözhett benne a kemény el-
határozás. Minek neveljen roncsokat ember-
föltölti küzködéssel, talán csak ideig-óráig? —
ezzel ostromolta józan agya fájdalmak közt
vajudó szívét és rászakadt az a pillanat,
amelyben azonban a legerősebb akarat is
csak mint a titokzatos sorsnak a meglóditott
eszköze dolgozik. Hogy Winterstein nyom-
dászné nem ment utána a másvilágra fojtog-
tatott gyermekeinek, ez szilárdnak mutakozó
bizonyíték arra, hogy amit tett, azt sok ön-
tudattal akarta.

Magát nem tudja betegnek, annyi bi-
zonyos, különben minek akarna élni, s mi-
kor a bíró elé áll majd, ahová, ugy látszik
kivánczik, nem is beszélhet másról, mint a
maga egészségeről. Nem valószínű ugyan, hogy
ismeri tudományosan a szelekciói elvét, de mi
mást mondhatna bírójának, mint ezt:

— Az uram halódik. A gyerekeimre is
csak a szomorú pusztulás vár. Hát élet ez
igy? Elpusztítottam őket, s maradok magam,
de az én testem legalább nem romlott. Nem
tehettem másképp, tegyenek velem belátá-
suk szorint.

Csak hogy a szelekciói elve mindezeideg
nincs még besorozva az enyhítő körülmé-
nyek közé . . .

Omár.

Budapest, november 11.

— BUDAPESTI NAPLÓ. November 15-ik éke-
tj előzetesét nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük az
új tisztelet olvasóinkat, akiknek az előzetése
ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról
idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytala-
nui küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Gróf Khuen-Héderváry Ká-
roly, volt miniszterelnök ma hédervári birtokáról
Budapestre érkezett és résztvevő a képviselőház ülés-
én. — Bethly Ákos orsz. képviselő néhány óta gyen-
gélkedik, minek következtében pár nap óta a szobát
őrzi és egye-őre nem fog részt venni a parlamenti
vitákban. — Gróf Pejačevich horvát bán, mint Zag-
rabból táviratozzák, ma több látogatót fogadott, kö-
zöttük Posilovic érseket és Pavics osztályfőnököt.

— I. Ferenc József és Roosevelt elnök.
Az Amerikában élő magyaroknak a többek között
van egy klubjuk, aminek ez a neve: Hungarian
Republic Club. Bizonyára republikánus érzelmű
magyarok a tagjai. Hogy megszerették odaát a
közársági államformát, annak az is a jele,
hogy egyesületükbe disztagul választották meg
Roosevelt Tivadart, az Egyesült-Államok elnökét.
A klub, mint minden évben, ugy az idén is tisz-
telgett a disztagnál s ezt az alkalmat az elnök
fölbaszálta arra, hogy informálja magát a ma-
gyarországi válság állapotáról. A magyarok meg-
mondták neki, hogy miről van szó, mire Roosevelt
ezt jegyezte meg:

— En az önök uralkodóját kora legtisztis-
letreméltóbb alakjának tartom. Szívemből óhaj-
tom, hogy bölcsesége az alkalmat is megjelje
a megoldás útját.

Adja Isten!

— Mária Valéria főhercegnasszony ajándéka.

Mária Valéria főhercegnasszony, a magyar szent ko-
rona országai vöröskereszt-egyletének legfőbb véd-
nöke, azokat a hölgyeket, akik a lefolyt évben a vör-
öskereszt-egylet körül kiváló érdemeket szereztek,
sajátkezű aláírásával ellátott disztkönyvvel tüntette
ki. Ilyen kitüntetésben részesültek a budapesti elnök-
nők közül: Czajlik Alajosné, Buzsáky Stefiánia; a
vidékiek közül: Dr. Angyalossy Arpádné, sipei Ba-
lázs Vincéné, turonyi Biedermann Otóné, báró Dit-
furth Mórioné, kétélyi gróf Hunyadi Károlyné, Gant-
ner Károlyné, Herceg Edoné, kókai Kun Zoltánné,
Tahi Istvánné, tekelesi Török Imréné és Gyurgyevits
Adoné.

— A német császár betegsége. Potsdamból
táviratozzák, hogy a császár állapotáról ma reggel
kiadott orvosi jelentés a következő: A császárnak a
tegnap tett sétája jó tett. A heg szépen gyógyul és
folyton kisebbedik.

— Berzevicsy ünneplése. A Szabad Liceum
elnöksége ma délelőtt a képviselőházban tisztel-
gett Berzevicsy Albert közoktatási miniszterrel, a
Liceum volt elnökével, abból az alkalomból, hogy
miniszter lett. A küldöttséget Jovanovics György nyu-
gamazott államtitkár, az egyesület társelnöke vezette.
A miniszter megköszönte az üdvözlést és sajnálatát
fejezte ki, hogy az elnöki állásról le kellett mondania,
de át akarta a helyet engedni olyanoknak, aki állandón
fogalkozhatik az egyesületi dolgaival, és megígérte,
hogy továbbra is érdeklődéssel kíséri majd műkö-
dését. A küldöttség lekezes megjelvezte a minisztert.
— Kolozsvárról táviratozzák, hogy az egyetem ta-
nácsa Apáthy rektor vezetésével Budapestre utazott,
hogy holnap tisztelgjen Berzevicsy Albert közoktatá-
si miniszterrel. A küldöttség egyúttal el fog bu-
csuzni Wlassics Gyula közoktatásiügyi miniszterrel.

— A patriárka nagybeteg. Karlóvárról jelen-
tik, hogy a hetvenégy éves Brankovics György patriárka
nagybeteg. Bright-vevősejára annyira előrehaladt stá-
diumban van, hogy állapota aggasztóra fordult.
Betegségének tünetei már a múlt évben mutatkoztak,
órák akkor orvosra cőfolta. Ennek tulajdoniák, hogy
a patriárka siet a temesvári püspöki székhelyébe.
Bizalmasai előtt amaz óhajának adott kifejezést, hogy
unokaöccsével, Letic Györggyel szeretné betölteni
a püspöki széket. A püspöki választó zsinatot, bár az
új királyi biztos még ki sincs nevezve, már bejelen-
tette a kultuszminiszternek.

— Lónyay grófné titkára nyilatkozik. Fischer
Alajos császári tanácsos Lónyay grófné ő királyi fen-
sége titkára felkért bennünket következő helyesbíté-
nek felvételére:

A bécsi Zeit tegnap egy állítólag velem foly-
tatott beszélgetést közöl, amelyet budapesti nap-
lapok is átvettek. Ezzel a leghatározottabban
kijelentem, hogy a különböző nyilatkozatok, ame-
lyeket ott nékem impuntánus, nevezetesen az ő
királyi fensége egészségi állapotára és Lipót
király ő felségére vonatkoztak, teljesen légből
kapoték. Amint azt minden józan ítélőképességű
ember első pillantásra beláthatja, humánusan gon-
dolkozok ember és különösen az, ki ilyen kiválóan
bizalmi állást tölt be, ilyen rosszkaratú és ilyen
izéletlen módon nem nyilatkozhatott. Kérem
mindazon lapokat, melyek a fentemített újság
cikkét közölték, sziveskedjenek ezen helyreigazítá-
sónak is helytadni.

— Joghallgatók a rektoránál. A Joghallgatók
Tudományos Egyesületének újonnan megválasztott
bizottsága Nagy András és Wlassics Tibor vezetésével
ma tisztelgett dr. Heinrich Gusztáv egyetemi rektor-
nál. A küldöttség szónoka hosszabb beszéddel üd-
vözölte a rektort s arra kérte, hogy ezt a valóban
a nemzeti kultúrát és igazi tudományosságot szolgáló
egyetemi egyesületet vegye pártfogásába. A rektor
szívesen fogadta a küldöttséget s kifejezte abbéli
óhaját, hogy ez az egyesület az eddiginél is nagyobb
buzgóssággal dolgozzon és hódítsa meg az egész
magyar i. uságot a valódi tudományos munkásságnak,
mert így igazi kulturhivatást végez. Végül a küldöt-
ség tagjai hosszasan elbeszélgettek.

— Az osztrák kultuszminiszter betegsége.
Hartelről, az osztrák közoktatási miniszterrel rossz
híreket jelentenek Bécsből. A délelőtti kiadott hivata-
los bulletin még azt mondta, hogy jobban van, dél-
után azonban aggasztóra fordult a miniszter állapota,

eszmélete többször elhagyta és óriási fájdalmak vannak. Az orvosok attól tartanak, hogy a katasztrófa minden órában bekövetkezhetik.

Kossuth Lajos Tivadar Budapestén. Kossuth Lajos Tivadar, néhány napi látogatásra Budapestre érkezett s ma este megjelent a függetlenség pártkörében, ahol szívélyesen és meleg szeretettel üdvözölték a nagyszámban egybegyűlt párttagok. Kossuth Lajos Tivadar rövid ideig tartózkodott a pártkörben, barátságosan elbeszélgetett a jelenlévőkkel, aztán bátyja lakására ment, ahol nemskora visszaadták neki a látogatást. Thaly Kálmán mintegy tíz képviselőtársával vizsgozta a látogatást s megköszönte a szíves figyelmet.

Kossuth néhány udvarias szóval felelt Thaly szavaira, hangsúlyozva, hogy nincs semmi ok arra, hogy a pártkörben tett látogatását megköszönjék, mert ránevés csak kelemes, hogy egy nagy nemzeti eszményekért küzdő párt körében megjelenhetett. Ezután kitartásra hívta föl a pártot, melynek törekvése a nemzetnek és halhatatlan édes atyjának legkedvesebb eszméihez, a szabad és önálló Magyarországhoz vezet el. Csak látszólag svayok távol az országtól — így fejezte be azokat — mert mindig e hazá polgárának tartom magamat s állandó érdeklődéssel kísérem nemzetem küzdelmét.

Evangélikusok egyetemes gyűlése. A magyarországi ágostai hitvallású evangélikusok ma délelőtti kezdtek meg egyetemes közgyűléseket a Deák-téri gimnázium dísztermében. A közgyűlésen báró Prónay Dezső egyetemes főfelügyelő és dr. Baltik Frigyes püspök elnökölték s az egyházkerületek küldöttei nagy számmal jelentek meg.

Út voltak többek között: Sárkány Sámuel, Gyurácz Ferenc és Zelenka Pál püspökök, Laszkáry Gyula, Szentiványi Árpád Zsilinsky Mihály és Inasz Lajos egyházkerületi felügyelők továbbá; Fabinó Teofil, báró Podmaniczky Géza, Wagner Géza dr. Zsigmondy Jenő, Beniczky Lajos, dr. Lohozik Antal, báró Solymossy Lajos és még számosan. A közgyűlés előtt istentisztelet volt a Deák-téri templomban, ahonnan 11 órakor vonultak fel a gyűlés tagjai a tanácskozási terebe.

Az egyetemes gyűlést báró Prónay Dezső világi elnök nyitotta meg hosszabb beszéddel. Elsőben is üdvözölte a magyarhoni ágostai hitvallású evangélikus egyház négy kerületének küldötteit. Mindenkor — ugymond — bizonyos megilletődéssel nyitom meg egyetemes közgyűléseinket, mert az egyházi közigazgatás dolgait az egyház belsőéletével a legszorosabb kapcsolatban állónak tekintem s éppen azért azt hiszem, hogy egyházi közigazgatási tanácskozásainkat is igaz keresztény szellemnek kell áthatnia. Visszatérve a mult közgyűlés óta lefolyt esztendőre, megnyugvással látja, hogy az evangélikus egyház belsőéletét nagyobb mértékben megzavart jelenség nem fordult elő s az egyházi közigazgatás fennakadás né kiütközött. A közelmúltban s így a lefolyt évben is, fontos kérdések foglalkoztatták az egyház közvéleményét. A legnevezetesebbek közöttük: az egyháznak az államhoz és az egyháznak más egyházakhoz való viszonya. Az 1848: XX. törvényekben foglalt elvek megvalósítására törekszik a hazai protestantizmus egyesült erővel. A két protestáns egyház küldöttségeiből alakult közös bizottság a kérdést immár alapos tanulmányozás tárgyává tette, s remélhető, hogy e munkásság eredménye egy memorandum alakjában mihamar napvilágra fog látni. Beszédre következő részében rövid elmélkedés tárgyává teszi az állam és egyház egymáshoz való viszonyát a kereszténység első századaitól kezdve a legújabb időkig. Legfőbb állami érdeket lát abban, hogy az egyház független legyen az államtól. És ha az állami támogatás tekintetében a bölcs mérséklet korlátait nem tartanák meg, oly mértékben jog csorbulni az egyház hatáma, amely mértékben anyagi eszközei idegen forrásból fognak jönni. Ezért melegen óhajtja, hogy vezesse a közvéleményt mindenkor a szoros szem előtt tartott bölcs mérséklet, s az anyagi dolgokat az egyház sohasem tekintse célnak, hanem mindig csak eszköznek. A mult század második felében az anyagi gondolkodás jutott uralomra, s ez éretelt hatást a vallásban is. Kéri, hogy az egyház céljai kitűzésénél óvakodjék attól, hogy az anyagiakat tolja előtérbe, de törekedjék arra, hogy a vallásos élet bensőségét mindig és mindenütt fenntartsa. Ezzel a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

A lelkes érzéssel fogadott beszédet a közgyűlés egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatta. A jegyzőkönyvhibesítőök kiküldése után báró Prónay egyetemes főfelügyelő beterjesztette évi jelentését, amelynek legfontosabb pontja az, hogy az egyház megszerezte az egyetemes egyház céljaira az Üllői-ut és Szentkirályi-utca sarkán levő ingallant. A közgyűlést holnap folytatják.

A tudóvász ellen. Az Országos Közegészségügyi Egyesület ma este tartott ülésén dr. Chyzer Béla olvasott föl nagyszámbú halgatóság előtt ezen a címen: *Tuberkulózisban szenvedők anyagi támogatása az állam részéről.*

A felolvasó előrebocsátja, hogy hazánk egyik

a tuberkulózistól legjobban inficiált országoknak Európában. A nép bizalmatlan minden újítását szemben és irtóznak mindentől, ami anyagi áldozatokat követel. Ilyenformán a klinikai gyógyításnak nem sok eredménye lehet. Eppen ezért a társadalomnak, de főképp az államnak hathatósabban kell támogatnia a beteget, mert nemzetgazdasági szempontból súlyos csapás ama sok munkáról elvesztése, amit a tuberkulózis idéz elő. Szerinte az állam olyképp támogathatja a gümökörben szenvedő családokat, hogy adóellenében vagy legalább is tetemes adóemelésében részesíti őket. A gümökörös nő, illetve anya gyermekeire pedig az állami védelmet fokozottabb mértékben kell kiterjeszteni.

Franciaország egyetemi polgársága. A *Le Journal* című párisi lap szemlél tart Franciaország egyetemi fölött és összeállítja az elmúlt tanév halgatóságának a statisztikáját. E szerint 1902—1903-ban Franciaországnak 31,277 egyetemihalgatója volt; közöttük 29,232 francia. Magának Párisnak 12,674 halgatója volt, közöttük 1,241 idegen. Az egyetemi halgatók a különböző szakok között meglehetősen egyenlőtlenül oszlanak meg. Természetesen Franciaországban is a jogászok dominálnak, épp úgy Párisban, mint a vidéken. Párisban 4,512 joghallgató volt tavaly. Az orvosi szakot 3,501-en a gyógyszerészetét 1394-en a filozófait s a teológait 48-an hallgatták. *Lyon* városában 2,629, *Montpellierben* ugyanannyi, *Bordeauxban* 2,204, *Toulouzenben* 2,040 halgató volt. Franciaország összes halgatói között 1,839 diákisszony volt, tehát közöttük és a diákok közt az arányszám 1: 23. Párisban 612-en voltak a diákisszonyok, közöttük 301 filozófit, orvosnak tavaly 460, ügyvédnek 34 hölgy készült.

Beszélgetés I. Péterrel. Parlaghy Vilma nemrégiben Belgrádban dolgozott. Persze királyt festett, Péter király 6 felségét s a forrás, amely hírül adta ezt a művészi eredményt a magyar lapoknak, azt is megjegyezte, hogy a kép hasonlít a modellhez. Festegetés közben persze diszkuráltak is egyről-másról. A király 6 felsége elbeszélgetett a festőnővel s olyan kérdésekre is felelt, amelyekre másnak nem igen adott volna választ, vagy legalább is nem ilyen diplomatikus választ.

A festőnő például megkérdezte, — ó eurypali naivitás! — hogy meg fogja-e látogatni az angolai udvarokat. Erre a király némi habozás után ezt a választ adta:

— Egyelőre nem. Élég sokat utaztam már, s most legalább három esztendőig országomban akarok maradni. — Aztán ő kérdezősködött. Arra volt kíváncsi többek között, hogy hogyan tetszik a művésznőnek Belgrád? A művésznő nem sietett lelkeudezni, hogy milyen gyönyörű a város... Kereste a formát az elismeréshez. Erre kiessé elkedvetlenedve azzal vizsgáztatta meg önmagát 6 felsége, hogy: ... — de legalább szép fekvése van, ugy-e? — Mikor a művésznő elmesélte, hogy hogy ült neki Vilmos császár, Bismarck, Caprivi, Bülow, — I. Péter, a szerbek királyja némi tudatára ébredt összességének s önmegadással vallotta meg, hogy: vannak érdekesebb emberek is e földön, mint ő. — Előnkben érdeklődött 6 felsége Vilmos császár iránt s amikor megtudta, hogy a porosz kolléga mozgékonyabb modell mint ő, azt jegyezte meg: — Hja, ő még fiatal ember. — A Lunyevica testvérek arany órája felől nem kérte ki 6 felsége véleményét a művésznő, pedig igazán érdekes volna azt is tudni, hogy hogyan vélekedik a feleséges ur ebben az irányban.

Az ingóságok árverésének publikálása. A Kiskereskedők és Kistársaságok Kör-csarnoka, a legutóbbi választmányi ülésén elhatározta, hogy kérvényt intéz a *Budapesti Újságírók-Egyesület*hez, kérve, hogy a napilapok essential ne közöljék a hivatalos lapban megjelenő, ingóságokra vonatkozó árveréseket, mert ezzel a kis emberek hitele sokszor teljesen megsemmisül. Ezt a kérvényt a csarnok elnöke: Gaál Károly fővárosi bizottsági tag személyesen nyújtotta át *Vészi József* országgyűlési képviselőnek, a *Budapesti Újságírók-Egyesület* elnökének, aki készségesen megígérte, hogy a humánus előzattal bíró kérelmet a választmány elé fogja terjeszteni.

Tiszteletes Percel Dezsőnél. A Magyarországi Bortermelők és Borkereskedők Országos Szövetsége ma küldöttséget menesztett *Percel Dezső* képviselőházi elnökhöz, aki a szövetség elnöke volt. A küldöttséget, melynek tagjai Abolesz Zsigmond, Jálies Ferenc, Molnár Lipót, dr. Skalitzer Gyula, Zwaak Ákos, Mellinger Sándor, dr. Szilágyi Gyula, Haar Ignác és dr. Schreyer Jenő voltak, *Molnár Ákos* országgyűlési képviselő vezette a házonk előé és meleg szavakkal emlékeztet meg *Percel Dezső*nek a szövetség élén kifejtett munkásságáról. A házelnök sajnálkozását fejezte ki a fölött, hogy le kellett mondania a szövetség elnöki állásáról és szíves szavakkal bucsuzott el a küldöttség tagjaitól.

A melancholia virágai. Mint már évek óta mindig, a mindszentek hetében most is chrisanthem-kiállítás nyílt meg Párisban. A melancholiának ezek a virágai — amint a *Goncourt* testvérek neveztek el Japán flóránjak ezeket a deszté — rendkívüli népszerűséget szereztek maguknak a párisi előkelő világban. Kiállításukat mintegy öszil találkozóhelynek tekintik. Olyan divat ez, mely a maga néma pompájával a nyári szezont bezárja és a tél kezdetét jelenti. A chrisanthem-kiállítás székhelye az a két hatalmas üveg-ház, mely az 1900-iki nagyszabású kiállítás sugárzó emlékeket emelkedik az ég felé. A látogatók elragadtatással járnak az óriási paloták termeiben és nem győzik eléggé bámulni, hogy mennyire fejlődött a chrisanthem-tenyésztés Franciaországban. A szingardagság, az eredeti változatok és a kiállított virágok mennyisége megképrázta a nézők tekintetét. A chrisanthemok valóságos kongresszusa ez. A chrisanthem-fejeknek milyen változatossága és sokfélesége! Egyik sarokban ugy hatnak, mint összekuszált selyemgombolyagok, a másikban meduza-fejre emlékeztetnek virágos fürtek. Ezer színben csillognak és hol zsákmányra leső óriási, ezerlábú pókora, hol pedig fantasztikus parókákra hasonlítanak, amelyeket apró, a holdfényben táncoló tűndérek ejtetnek el. Mások pedig olyan finom és szelíd fehérségűek, hogy a néző hattyutollaknak, hópehelyeknek vagy megkristályosodott harmatnak gondolhatja. Az egyik terem közepén a chrisanthem-csoport olyan bágyadt és szép színben tündöklik, hogy az egyes virágok drága gyümölcs hatását teszik és szinte kinálják magukat a kóstolásra. Mellettük halvány ibolyaszínű és vörösen csillogó chrisanthemek vonják magukra a figyelmet, olyanok, mintha üvegzsáklából fonták volna őket és valamely esti szürkület bájosa dekorációjaként hatnak a nézőre. A színek ágyanként és csoportokként változnak, hogy tarka, káprázatos kaleidoszkoppá olvadjanak össze. A chrisanthem-kultúra hívei gyönyörűségüket lelik abban is, hogy egyes kedvenc-lajoknak szebbnél-szebb neveket adnak. Elneveztek chrisanthemeket Sada-Yacooról, Alice monakói hercegnőről. Más ritka példányok Tokio, Elektra, Nora, Murger, Carnot, Olga nagyhercegnő, Radziwill hercegnő és más híres férfiak és asszonyok neveit viselik. Sőt van már Capus-chrisanthem is; ugy látszik, hogy ezt a szerencsés férfit még a virágok is szeretik. A chrisanthem-kiállítást különben Loubet elnök nyitotta meg. Az ünnepség Páris előkelő világának színe-jáva megjelent.

Little Pich felesége. A nyáron sok derűs estét szerzett Ós-Budavára közönségének a hosszú faicpőről híres *Little Pich*, valódi nevén *Náthán Frigyes*. Feleségének, *Forbenheim* Fridának pezsgős pavilonja volt a nyári mulatóhelyen. Még a nyáron a *Robitschek* bécsi cég 850 korona tartozás erejéig pört indított az asszony ellen. Mikor foglalni akartak, Náthánnal elrejtette az ékszereket és a pénzt és így a kiküldöttek csak a ruhatárát foglalhatták le 350 korona erejéig. Amikor vége lett az évadnak, *Little Pich* né szedte a sátorláját és a lefogott ruhatárral együtt elutazott. Most állítólag Kölnben tartózkodik. Az asszony ellen bírói zártörés miatt vizsgálatot indítottak és most, hogy kiderült a szökése, elfogató-parancsot adtak ki ellene család és sikkasztás miatt.

Köszönetnyilvánítás. *Egressy Ákos*, a szabadságharcban kapott lösebe felujultával hosszabb ideig betegeskedett, közben számos részvénytulajdonosot kapott, melyekre most a követségben válaszolt. Engedjék meg mindazon nemeskeblű barátaim, ismerőseim és egykori honvédtársaim, kik betegségem ideje alatt, nagybecsű s oly végtelenül jóleső részvénytulajdonosaikkal megfizettek, hogy ez egy levélben fejezzem ki mindnyájuk iránt egyenlő mértékben érzett legbensőbb hálaomat. — Feljuttat sebem, mely immár teljesen begyógyult, nem fájt, — ily sebnek járnia soha sem szabad! S csak most érzem igazán, hogy e szabadságharombeli emlékek mily rendkívüli kincs birtokában vagyok, midőn a szeretet jelenben anyai honfisz és lélek megnyitlakozott! — Nemtök legyen örangyalunk, hogy e magasztos szeretet a közügy javára ne muljék el tőlünk soha — soha! — *Egressy Ákos*, 1848/49-iki honvédhadnagy.

Tanítók gyűlése. A *Tanítóképző-intézet*i tanárok országos egyesületének választmányja e hó 16-án, délután 5 órakor a II. ker. állami tanítóképző-intézet helyiségében ülést tart. Az ülést tárgya: a gyakorlati kiképzés és a tanárképzés.

Házasság. Dr. Babes Titus fővárosi ügyvéd e hó 17-ikén délelőtt 1/2-12-kor vezeti oltárhoz a budapesti görögkeleti templomban *Körös Valeri* kisasszonyt. *Klein Manó*, a Központi takarékpénztár és bank igazgatója f. hó 16-én köt házasságot *Schwarz Jolánka* kisasszonnyal.

Kelleti-szőnyegek

nagy választékban, olcsó, szabott árak mellett

Agóbián és Adorján IV., Váci-utca 36. (Klotild-palota).

— **Uj tödvész-szérum.** Egy párisi telegram jelent, hogy dr. Marmoreknek tegnap kellett volna megtartani előadását tödvész-szérumáról az orvostudományi akadémiában, az előadás azonban elmaradt, mert a felolvasások sorozatában többen megelőzték Marmoreket s az ő felolvasására már nem jutott az időből. Marmorek különben bejelentette lemondását a Pasteur-intézet igazgatójának, hogy úgy egészen egyedül viselhesse fölfedezésért a morális és tudományos felelősséget. Közébe az igazgatóság között különben már régen vannak differenciák s ennek tulajdonítható az is, hogy az intézet kijelentette, hogy nem vizsgálja meg Marmorek fölfedezését s hogy tiltakozik az ellen, hogy Marmorek a brüsszeli nemzetközi kongresszuson megismertesse szérumát. Az intézet igazgatója pedig a *Matin*-ban nyilatkozatot tett közébe az ügyben, amelyben ezeket mondja: Hír szerint Nikolicz boszori tanár nagyon jó eredményeket ért el új szérumával, jobb lett volna tehát, ha az általa gyógyított esetek közlése megelőzte volna Marmorek közlését. — Marmorek az orvostudományi akadémiára való tekintettel egyelőre megtagadja új szérumáról minden fölvilágosítást.

— **A tudományegyetem múlt éve.** A budapesti tudományegyetemnek a lefolyt 1902—2. iskolai évről szóló évkönyve most hagyta el a sajtót. Az évkönyv az eddigi almanachoktól teljesen eltérőleg közli dr. Kéty Károly rektori beszámolóját és az egyetem rendszeres történetét, melyet dr. Margitai Antal egyetemi tanácsjegyző kiváló szakértelemmel s alapos, gondossággal állított össze. Közli továbbá az egyetem múlt évben elhunyt tanárainak, *Kertkyártó* Árpádnak és *Kisfaludy* A. Bélának arcképeit.

— Az évkönyv statisztikai összeállításából kiténik, hogy a budapesti tudományegyetemen 245 tanár s 65 adjunktus és tanárségd munkédott. Az összes tanárok az első félévben 1326 és a második félévben 1268 heti órászámban hirdették a tudományokat. A halgatóság száma a múlt év első félévében 6278 és a második félévében 5543 volt. Ezek közül az I. félévet véve alapul, hittudományi volt 91, jogász 3941, orvosnövendék 727, bölcsész 1382 és gyógyyszerész 137. Vallás szerint római katolikus a hittudományi karban 69, jogász 1811, orvos 127, bölcsész 652 és gyógyyszerész 60; görög-katolikus hittudományi 22, jogász 67, orvos 16, bölcsész 34 és gyógyyszerész 5; görög-keleti jogász 116, orvos 34, bölcsész 47, gyógyyszerész 2; ev. ref. jogász 436, orvos 51, bölcsész 187, gyógyyszerész 16; ág. ev. jogász 237, orvos 79, bölcsész 132, gyógyyszerész 15; unitárius jogász 7, b. és c. 3; izraelita jogász 1276, orvos 380, bölcsész 376, gyógyyszerész 29; felekezeten kívüli 1 jogász és 1 bölcsész. Anyanyelv szerint az I. félévi összes hallgatók közül magyar 5479 német 395, román 151, tót 81, szerb 99, horvát 38, rutén 11, lengyel 4 és olasz 20. Honosság szerint budapesti 764, magyarországi 7443, fumesi 8, horvátországi 1, ausztriai 33 és külföldi 14. A szülők polgári alása szerint a hallgatók így oszolnak meg: fizetvések gyermekei államiaké 667, törvényhatóságiaké 180, községiaké 164 magánfizetvéseké 326 tanár tanító, lelkész szülőkés 9, orvos ügyvéd, mérnök és gyógyyszerészé 610 hadiszolgálatban álló 60, más értelmiségé és magánzó 1048 nagy és középbirtokosé 224, kisbirtokos és gazdáé 700, gyáros, nagykereskedő, nagyiparosé 171, kisiparos és kiskereskedő 1187, házmester, szolgáé 214, nagykoru hallgató 296. A hallgatók közül a hittudományi karon zárszorgólatot tett 84 és doktorátust 4, a jogtudományi karon kiadott 227 doktori, 85 államtudományi doktori, 3 kánondoktori, 2 sub auspiciis regis, összesen 317 oklevél, az orvosi karon kiadott 120 egyetemes orvosdoktori, 2 gyógyászati orvosdoktori és 68 gyógyyszerész-mesteri oklevél, a bölcsészeti karon 40 doktori oklevél, a tanárviszál-bizottság 141 tanári oklevélet adott ki. Külföldi doktori oklevelek közül pedig összesen 10-et honosítottak.

— **Önműködő vasuti kapcsoló Fodor Antal** egy önműködő vasuti kapcsolót talált föl. Találmányát 14-én délelőtt a bíróságnak bemutatni a sajtó képviselőinek a déli vasut székfőnökvé állomásán.

— **Halálhír.** Láng Lajos nyugalmazott es. és kir. főállatorvos ma éjjel 60 éves korában Budapesten meghalt. Az elhunytat nagyszámú előkelő rokonság gyászolja.

— **Csillag Rózsi.** Csillag Adolf fővárosi ügyvéd és neje, született *Briegler* Anna leánya tegnap 20 éves korában hosszas szenvedés után Budapesten meghalt. Temetése holnap, csütörtökön délelőtt 10 órakor lesz a Teréz-kört 26. szám alatti gyászházból.

— **Az apácák ellen.** Párisból jelentik: Egy *Loubet* elnök aláírásával ellátott, tengerésztügyi miniszteri rendelet szerint az apácák eltávolítandók a haditengerészeti kórházból, mert nem a betegápolással, hanem az anyagkezeléssel foglalkoztak. A rendelet indoklásában kijelentik, hogy az apácák a törvényes határozatokkal szemben magukhoz vonták az elsőlétszlet-raktárak vezetését, minden ellenőrzés alól kivonják magukat és súlyos természetű visszaéléseket követnek el.

— **Megbüntetett kivándorlási ügyökök.** Mint megírunk, a rendőrség letartóztatta *Vörtes* Mihály honvédelmi minisztériumi szolgát és feleségét, szü etett *Szalay* Erzsébetet, akik két földművelés kivándorlásra csábítottak. A VI. kerületi rendőrkapitányság ma itélkezett a letkeltlen emberek fölött s mindegyiket egy-egy hónapi elzárásra és egyenként 100—100 korona pénzbüntetésre ítélte.

— **A Dreyfus-pör revíziója.** A külföldi lapok néhány nappal ezelőtt hírt adtak arról, hogy Dreyfus Alfréd készületeket tesz pörének a revíziójára. Erre a híre vonatkozólag *Reinach* József, akinek nagy szerepe volt a Dreyfus-pörben, a következőket mondotta el a *Temps* egy munkatársának:

— **André** tábornok azt mondja, hogy a pör aktáinak revíziójához okvetlenül szükség van jogtudósok segítségére. Erre *Ribot* tiltakozott az ellen, mintha a hadügyminiszternek a saját reszortjába tartozó ügyek elintézésénél törvényszéki embereket is meg kellene hallgatnia. Az újonnan fölmerült momentumok között van *Jaurès* leleplezése arról, hogy milyen befolyást gyakorolt egyes rennesi bírakra az ismeretes hamisított borderó a német császár széljegyzeivel. Új továbbá az a levél, amelyet *Münster*-től kaptam. Ebben részletesen le van írva *Schwartzkoppen* ezredes és *Valsin-Esterházy* egymáshoz való viszonya, amelyről *Schwartzkoppen* utóbb vallomást tett főbbvalójának. Kezembem van még *Esterházy* levele védőjéhez *Cabanesh*-hez, azonkívül de *Pellieux* tábornok levele *Cavaignach*-hoz. Tehát van elég új dokumentum arra, hogy a pör revíziója meginduljon, Az, hogy Dreyfus kegyelmet kapott, még nem ok a revízió mellőzésére. Völsin is rég kegyelmet kapott már, mikor a pört revidéálták.

Mostanában jelenik meg *Reinach* könyvének, a *Dreyfus-affér történetének* negyedik kötete, amely *Henry*-vel és a hamisításával foglalkozik.

— **Vasuti megállóhely.** A déli vasút budapest-pragerhoi vonalának *Balaton-Aliga* kitérője, illetve nyári megállóhelyén személy- és podgyász-irgalmom közvetítése céljából négy nappali szelvényvonat, még pedig a 205. és 210. számú vonat feltételezen, a 206. és 209. számú vonat pedig rendszeresen, bezárólag december 15-ig meg fog állani.

— **Pör Lebaudy ellen.** Szahara császára ellen legújabbán érdekes pört indítottak azok a matrózok, akiket ő országápolítási expedíciójakra az afrikai partokon kitért s akiket a benszüllötök nem a legbarátságosabb fogadtatásban részesítettek. A kiállott szenvedéseikért mostan kártérítést követelnek, fejtenként százszor frankot. Ha *Lebaudy*-t a francia törvényszék elítéli, úgy ezt az összeget könnyen megkaphatják a felperesek, mert *Lebaudy* császárnak óriási kiterjedésű birtokai vannak Franciaországban. Szahara császára azonban másképpen gondolkodik, s ez kiténik az alábbi levélből, amelyet parancsörtszójével, *Jaques Benoit*-val íratott a pörökódó tengerészek ügyvédjének. Ebből a levélből azt is láthatjuk, hogy *Lebaudy* még mindig nem hagyott fel országápolítási tereivel, sőt a legkomolyabban fogja a dolgát. Ime a levél:

A császár 6 fősége azt hiszi, hogy ez a pör nem folyik közötte és az ő volt katonái között, hanem a hatalmas francia köztársaság és a fiatal gyöngye császárság között, hogy tehát sem a francia, sem a szaharai bíróság nem hozhat részrehajlatlanul ítéletet. Ő fősége azt ajánlja ennélfelül, hogy a pört elődöntés végett egy más hatalom élje, például *Anglia*, *Németalföld*, *Belgium* vagy *Svájc* élé terjeszkedjen.

Hát nem császár-e *Lebaudy* ur, mikor már azt is kívánja, hogy nemzetközi bonyodalom legyen körülötte?

— **Titokzatos tolvaj.** A saulgaui törvényszék táviratban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy ékszeriposa miatt letartóztatott egy embert, aki *Bledschek* Miklósnak mondja magát s állítólag *Debrecenten* született és 41 éves. Ez az ember most megszökött a börtönből. A főkapitányság megállapította, hogy a szökevény veszedelmes nemzetközi szélhámos, akinek Budapesten is van törzslapja, amelyen *Walter Artur*, *Walter Norbert* pozsonyi születésű 42 éves kereskedőként szerepel. Már kétszer volt büntetve. Németországban *Cousenszky* Norbert Sándor nevet is használta. Valószínű, hogy Európa több nagy városában is szélhámoskodott. A soknevű ember jobb kezének mutató ujjá teljesen hiányzik. Testén a következő tetovozások vannak: bal karján indiaus, alatta ágak, elől a kécskésűk karjerep baláfejével, bal gyűrűs ujján gyűrű, jobb karján eszima, alatta *N. B.* 1878. stb. A szélhámost nyomozza a rendőrség.

— **Ingyen-tej.** Az ingyen-tej intézmény a nyári idény folyamán 214.004 adag tejet osztott ki csecsemők részére. E hó 15-én délután 4 órakor kezdődik meg az áldásos intézet (*Isabella-utca* 42. és *Kőbányán*, *Szent László-tér*) téli működése. E naptól kezdve reggel 7—10 óráig, délután 4—6 óráig kerül megtelelt mennyiségű és minőségű tej kiosztásra a csecsemők, iskolás- és beteg gyermekek részére (10-ik életévig). Az orvosi ellenőrzés csecsemők és beteg gyermekek részére délután 10—12-ig történik. Minden orvosnak és emberbarátnak jogában áll, pártfogásra méltó kisdetet az intézethez utasítani. Az intézményt már igen sokan meglátogatták, s aki csak látta, nyomban lelkes pártfogójává lett a humánus intézetnek.

— **A hatodik világrész.** *Egeberg* *Borchgrevink* sarkutazó az osztrák turista-klub meghívására érdekes felolvasást tartott Bécsben az *Antarktika* vidékeinek felkutatására irányuló utjáról, melyen egy új, eddig még ismeretlen hatodik világrészt fedezett fel az emberiség számára. *Borchgrevink*, ki most 37 éves, születésére nézve norvég, de német iskolákban is tanult. Első délsarki expedíciójára 1894-ben indult Melbourneból. Hajója, mely cethalászatok szokott szállitani, csak szegényesen volt felszerelve, de azért utjának jelentékeny tudományos eredménye volt. A 71° 18'-nyi szélesség alatt, mintegy 2000 tengeri mérföldnyire délre Ausztráliától egy félszigetre bukkant, melyről már akkor azt állította, hogy valamely későbbi ut számára kitűnő főállomáshelyül kínálkozik. Minthogy élelmiszerei fogytán voltak, 1895-ben kénytelen volt visszavonulni, de a szélvédő, hogy másodízben is a délsarki vidékére szálljon, kiirhatatlanul beletéveszködött lelkébe. Roppant nehézségek görbülete eleje, de szívóssággal győzött és egy Londonban tartott előadása után angol részről 35.000 font sterlinget, azaz mintegy 836.000 koronát bocsátottak rendelkezésére. Az expedícióban 31 ember — nagybárá norvég — és 90 kutya vett részt. *Southern Cross* nevű hajóját három évre látta el élelmiszerekkel. 1898. decemberének utolsó napjaiban ért az expedíció a jég régióiba és a jégtömeg nyomása olyan hatalmas volt, hogy a hajó a legnagyobb veszedelemben forogott. A *Southern Cross*, a roppant utközés mellett is, sértetlenül haladt tovább és *Borchgrevink* szerencsésen a már 1894-ben felfedezett félszigetbe érkezett. Ezen sátrakat ültetett fel, a hajó pedig Ausztráliába tért vissza, hogy csak a következő évben jöjjön a kutatókért. *Borchgrevink* és kilenc társa, minden közlekedés lehetőségétől megfosztva, sőtében és teljes elhagyottságban töltötte az antarktikus telet. Ez a tartózkodás kemény próbára tette a kutatókat. A nélkülözéseknél és veszedelmeknek hosszú sorozata várt rájuk. Óriási hóviharok, rettenetes hidegek és a jégtengeren tett kirándulások a legkülönbözőbb gyötrelmeknek tették ki az utasokat. *Borchgrevink* három más társával napokat töltött egy keskeny sziklazatonon, miközben a jéges hullámok egyre előntöttek őket. Ez expedíció alkalmával kutyáknak egy részét is elvesztették. De az emberek is sokat szenvedtek a délsark az országának szörnyű magányában. Többet közülük elfogott a honvágy, másokat buskomorság szállott meg, az expedíció egy tagja pedig meghalt. *Borchgrevink* érdekesen fejti ki, hogy az ilyen rendkívüli körülmények közé került embernek pszichológiája olyan érdekes anyaga a tudománynak, melyre nagyobb figyelmet kellene fordítani. Március 15-én jelent meg az égen az első délfény, az *aurora australis*. Május 15-ikétől július 27-ikéig, azaz 71 napot át nem látták a napot. A hold több napon és éjen át nem tűnt le, a hegyek ormát érintve, teljes kört írt le az égen; a földnek 24 óra alatt végzett megfordulását ténylegesen maguk előtt látták. Az utasok úgy megszerették a holdat, mint azelőtt a napot. Ennek a hosszú téli éjszakának egyhangúságát, tudományos, különösen delejes megfigyeléseket, továbbá sakk-, kártyajátékokat és vitakozásokkal igyekeztek enyhíteni. Egyik, június végén tett expedíciójukon három napon át hótakaró borította őket el a jégtengeren. A kutyák ezalatt főkébről készült nyeregszjaikból táplálkoztak. Tavasszal, azaz novemberből kezdve a pinguin-madaroknak véghetetlen számu csapatjai érkeztek a szigetre. Miután a *Southern Cross* január végén eljött *Borchgrevink*-ért, az újra egyesült expedíció tovább indult dél felé és 1900. februárban a 78° 50' déli szélesség alatt fekvő pontig ért, vagyis a legdélibb pontig, ameddig ember eddig eljutott. Innen aztán visszafelé indult az expedíció és március 30-ikán *Uj-Zeelandra* érkezett.

— **Rose Here.** Az a bretagni asszony, aki ezt a nevet viseli, valóságos legendás alakká kezd válni azzal, hogy amikor csak alkalma nyílik rá, embereket ment ki a tenger veszedelmei közül. Legutóbb a *Vesper* nevű gőzösnek tizenegy emberét mentette meg a quessanti veszélyes partvidéken. *Rose Here*, aki foglalkozására nézve halász, ott foglalatalkodott éppen a napokban a „Pyramide du Runion” közelében lévő sziklak között, amikor a hirtelen emelkedő reggeli ködből a tenger felől kétségbeesett segélykiáltásokat hallott. Csakhamar egy ósnakot pillantott meg tizenegy emberrel, akik a legkétségbeesettebb helyzetben hanyódtak egész sereg ellenség sötéty között. A felig meztelen hajótöröttek emberföltötti erővel küzdöttek, de már közel voltak a végső kimerüléshez. *Rose Here* a karjaival intett feléjük, hogy rögtön a segítségükre jön, csak tartsák magukat még egy kissé. A ósnakban küzdőkök megértették és minden maradványukat összeszedve a part felé igyekeztek. *Rose Here* szikláról-sziklára ugrálva ruháitól belevetette magát a viharzó tengerbe. Óauszított a ósnak, felkapaszkodott rá, batorította az egyre gyöngyülő embereket, aztán odalát a kormányhoz, s bámulato

ügyességgel a sok zátony között Pen-ar-Rochba vitte a osónakot. Mikor partot érték, Rose Here a faluba vitte a megmentett embereket, ahol kapitányuk a már partra jutott legényességgel nagy örömmel fogadta a már elveszetteknek hitt bajtársakat. Rögön nem jutalmazhatta meg, mert pénze odaveszett a tengerbe, de értesítette a hajó tulajdonosait, s felszólította őket, hogy küldjenek jutalmat. Rose Herenek, aki szűkös viszonyok között él. Azonkívül értesítette Quersantsiget hatóságát, amely majd a tengerészetiügyi miniszter figyelmét hívja fel a bátor halászsasszonyra. Mint főnnebb szó volt róla, nem első ilyen hőslette ez Rose Herenek. Hasonló körülmények között már sok embert mentett így meg a tenger halálos hullámaiból.

— **A Mátyás-szobor.** Dr. Gidófalvy István kolozsvári kir. közjegyző nyílt levelet intézett Hegedüs Sándorhoz, a kolozsvári Mátyás-szoborbizottság elnökéhez, hogy hasson oda, miszerint a kolozsvári Mátyás-szobor másolatát ne állítsák föl Budapesten. Ez a másodpéldány nem lesz az eredeti, ellenben az eredeti szobor, Fadrusz remeke, lesüllyed a másolat színvonalára, s Kolozsvár megfosztatnék egyik vonzó erejétől. Gidófalvy tehát semmi érert sem szeretné Kolozsvárt e kincsétől megfosztani s más módot kell találni, hogy Fadrusz hárfahangyott családja a megérdemelt támogatásban részesüljön.

— **Isentisztelet.** A pesti izraelita hitközség dohány-utcai templomában a péntek-esti isentisztelet további intézkedésig 4 órák kezdődik, a rombach-utcai zsinagógában 4 1/4 órák.

— **Öngyilkos ügyvéd.** Pozsonyból táviratozzák, hogy Benkó Ármin tekintélyes ügyvéd holttestét ma megta áiták egy közeli helyiségben. Benkó két nap előtt eltűnt Pozsonyból s azóta hasztalan keresték. Minden jel arra mutat hogy Benkó, aki rendezett viszonyok közt élt, gyógyíthatatlan betegség miatt lett öngyilkossá.

— **Egy család tragédiája.** Berlinből jelentik, hogy ott ma reggel megrendítő családi tragédia történt. Egy Winterstein nevű betűszedő felesége elviselelhetetlen nyomora miatt felakasztotta három fiát, akik közül a legkisebb négyéves, a legnagyobb hétesztendő volt. Az asszony azután önként jelentkezett a rendőrségen, ahol elmondta, hogy kétségbeesésében követte el szörnyű tettet. Férje, aki tudóbaajos, a pegnici szanatóriumban van s családját a legnagyobb nyomorban hagyta.

— **Az Orozy-ház veszedelme.** Az Orozy-ház összeomlott részénél ma megkezdtek a romok eltakarítását. Először lehoradták az épen maradt falakról a kőeket, a fennrekdett szerkezet és pamlogot, továbbá Hodossy Imre éléskamrájából a befőttes üvegeket. A romokat sok napzamos hánnya koscsikra és ugy szállítják el a helyszínről. A romok eltakarításánál ma délelőtti meglepő felfedezést tettek. Egy ledőlt oszlop darabjaiból konstatálták, hogy az oszlop agyagból készült. A helyszíni szemlét még ma sem tartották meg. Ez csak akkor fog megtörténni, ha a romokat egészen elhordták.

— **Lakodalmi dráma.** Temesvárról jelentik: Aranyg témesi községben Trifunics István parasztlégyen s ziva Zsuzsannával egybekelt. A lakománál a vőlegény és a vendégek között verekedés támadt, a leány a részeg vőlegényt visszalattotta, mire Trifunics dühében arja szívébe dőtte kését. A leány holtan rogyott össze.

— **Magyar találmány.** Betörés ellen biztosító zárt talált fel Kalmay Béla budapesti gépész. Az elmes találmány szakkörökben óriási érdeklődést keltett, aminek leguabb bizonyosága az, hogy a felaló 12-ikén, csütörtökön este nyolc órák felolvasást fog tartani találmányáról a magyar Elektrotechnikai Egyesület helyiségében (Gyar-utca 15.). A felaló a Magyar Mérnök- és Építész-Egyesületben pedig szombaton este nyolc órák tart felolvasást.

— **Életuntak.** Knaucz Pál erosi születésű 24 éves szabósegéd ma délután a Liliom-utca 2. számú lakásán erkélyéről kinyitott az udvarra. Ugrás közben visszakalált a feleségének:

— *Lenke, szervusz!*

A következő pillanatban azután az udvar kövezetére zuhant. Még élt, mikor a zuhanásra a házbeliek elősiettek de pár perc múlva meghalt. Öngyilkosságának okát nem tudják, mert rendezett anyagi viszonyok között, szinte mintaszervi osaládi életet élt s így valószínű, hogy pillanatnyi elmezavarásban lett öngyilkossá. Holttestét bevitték az orvostani intézet boncterembe. — *Hesch Józsefné* szül. Nagy Emma ma este kilenc óra tájban a Pauler-utca 2. szám alatt lévő lakásán revolverrel meglötte magát. Súlyos sérülésével az új Szent János-kórházba vitték.

— **Éltant tanuló.** Ifj. László János 13 éves polgári iskolai tanuló a napokban eltűnt Salérom-utca 8. számú lakásáról. Apjának levelet írt, amelyben azt mondja, hogy a Dunába ugrik, mert a tanórok üldözik. Az eltűnt fiú erős, haja barna, szemek barna, csinos fekete ruhát, havelokot és barna sportsapkát visel. A rendőrség körözi.

(x) **Kriegner-féle akácia-szappan** kellemes illata, tartóssága miatt közkezelű mosdószappan. Darabja 1 korona. Akácia-puder (3 szinben) 1 korona. Akácia-krém 2 korona. Ez a hírneves piperecikkek kapható a gyógyszerüzletekben. Póráktár: Kálmán-terti gyógyszerüzlet. Budapest.

FŐVÁROS

(*) **A községi választások.** Ma este a VII. kerületbeli választók egy része gyűlést tartott az Erzsébetvárosi Kör helyiségében; mintegy 800-an voltak együtt. Az elnöki széklet dr. Morzsányi Károly országgyűlési képviselő foglalta el, aki üdvözlőlvén a megjelenteket, felhívta, őket tegyék meg a választásokat megelőző intézkedéseket.

Nem szabad télenül nézni — ugymond — az ellenfél részéről üres jelszavakkal táplált tevékenységet. Külömben, azt hiszi, vezénylő irányelvnek azt kell tekinteni, hogy azokat a bizottsági tagokat, akik eddigelé a köteleességek teljesítését, a mostani választásnál háttámaszra volna elejteni. Reményli hogy ezt a nézetet a gyűlés is magáévá teszi. Az ellenpárt (a demokraták) azt ganozták, hogy meg kell törni a klikk-uralmat. Nyugodt lelkiismerettel mondhatják, hogy klikk-uralom a VII. kerületben nincs. Kéri a választókat, tartásik meg mindig s mindenkiel szemben a higgadtságot s ez urnához teljes erővel vonuljanak föl. Így a siker el nem maradhat. (Lelkes éljenek.) Ehrlich Gusztáv beszélt a törvényhatóságban kifejtett inékedéséről. Dobjoztam — ugymond — mint polgár, a polgártársaimért. Tőrekedtem minden tölem telhető erővel, a székesőváros és házam javának az előmozdítására. Hálás és büszke reá, hogy a főváros legnagyobb kerülete tünntette ki őt a bizalmáért. Az Erzsébetvárosban is fölülte a demokratá-párt, amelyre nézve csak egy megjegyzése lehet: ami ott jó, az nem új, ami pedig új az nem jó. Mi is demokraták vagyunk — ugymond — mert a beszéltes demokratia az, amit mi követünk, amikor a hangzatos jelszavak és trázisok helyett cselekszünk. A párt programjára vonatkozólag előadta hogy a közoktatás terén az ingyenes oktatás behozatalára törekszik s hogy az iskolákat szaporítsák. A munkahelyi nagybók közmunkák végrehajtásával kívánja a párt elérni; ezért nem ejti el a Dob-utca megszeléltetésének az eszméjét. Sürgősen fogja a tisztviselői fizetésrendezését a kormány utján. Nagy súlyt vet a közlekedési viszonyok javítására, a közlelemzés javítására; a vasárnapi munkaszünetét általánosítani kell. A szegény-ügy lelkiismeretes vezetésére nagy gondja lesz a pártnak. A közel jövőben nagyobbassá egyesületet szerveznek a VII. kerületben, amely a szegény gyermekek segélyezését tűzi ki főcéllul. Szociálpolitikai szempontból szükségesnek tartja a párt a választási jog kiterjesztését a munkásosztályra. (Zajos tetszés. Taps.)

Ezekután ajánja Ehrlich G. Gusztáv, hogy a választók ehhez a pártához csatlakozzanak.

Kohn Gábor és Csillag Zsigmond felszólalása után megválasztották a 400 tagú végrehajtó-bizottságot és a 25 tagú kijelölő-bizottságot, de már most jelölték a törvényhatósági bizottsági tagságra Márkus Józsefet, Marz Jánost, Siket Trajánt és Ehrlich G. Gusztávot.

SZÍNHÁZ, ZENE

— **Sauer Emil.** A zongora nagy költője, akinek esztendőik óta hűséges lelkesedéssel tapsol a magyar közönség, ma este ismét pódiuma körül gyűjtötte művészetének balmúit. Azok között, akik ez idő szerint zongorán dalolnak, Sauer Emil kétségkívül egyike a legnagyobbakknak és noha dacos, önkényes egyéniséggel, amely akárhányszor a műremekek ellenére dominál, sokszor kibíjja ellenmondásunkat, zsenialitásának elragadó hatalma előt meg mindig meg kell hódolnunk. Liszt, Mendelssohn, Schubert, Schumann muzzsája szerepelt mai műsorán, de a legnagyobb sikert természetesen Chopin congeniális tolmácsolásával érte el. Újdonság csak egy volt: a virtuoznak saját szerzeményű d-dur szonátája. A négytételi kompozíció alá könnyen lehetne programot írni, még akkor is, ha szerzője nem ir elébe mótót, amely a hallgatónak Budeckerül szolgál. A munka jóval fölülte áll a közönséges virtuoz-kompozícióknak és különösen szép s elmes a második (molto vivace) tétel, továbbá a finálé, amelynek variációit csodás plasztikával dombortította ki a szerző. Kérdés, persze, ki fogja még — Saueren kívül — ezt a szonátát eljátszani. A közönség lelkesen ünnepelte a nagy művészt.

— **A Paternidá előadása.** A Kisfaludy-Színház történetében jelentős fordulat állott be. Az oly sok megpróbáltatáson keresztülment színház kapujára ma kiüggesztették végre a táblát, mely minden jegy elkését birteti. A Paternidá című dráma valóban rászolgált erre a nagy érdeklődésre. Művészeleg tökéletes drámai munka s amellet erős és sújtó kritikája azoknak az üzemeknek, melyeket a jezsuitizmus néven ismernek Eur-paszerte. Amde a Kisfaludy-Színház szokatlan frekvenciájának okairól azt beszélük, hogy a hoinapi premíer jegyeit nem a darab iránt érdeklődők kapkodták el, hanem azok, akiknek érde-

kükben áll, hogy ilyen irányú darabok ne kerüljenek a közönség elé. Ugy hírlik, hogy az első előadás jegyeit összevásárolták, hogy így módon holnap üres nézőtér e-ott játszsák végig a spanyol drámát. A nézőtérben tehát holnap nem lesz senki, ha ugyan nem áll be az a tréfás fordulat, hogy a mások által megfizetett, de üresen hagyott padsorokot mégis csak azok foglalják majd el, akik a jezsuita dráma igazságaiban gyönyörködni akarnak.

— **Maobeth.** Pénteken, 13-án, hosszas pihentetés után felelevenítik a Nemzeti Színházban Shakespearé 3t'elvonásos tragédiáját, *Macbeth* a tragédiát 1843. augusztus 19-én adták először, 1896. augusztus 13-án pedig utoljára. A pénteki reprizen teljesen új betanulással s részben új szereposztással adják a darabot s az igazgatóság mind az öt felvonáshoz új díszleteket s stilszerű új jelmezeket készíttetett. *Macbeth* a színház egész művészi személyzetét foglalkoztatja, a főszerepeket pedig a következők játszsák: *Macbeth* — *Seacsvay*, *Lady Macbeth* — *Jászai Mari*, *Macduff* — *Bakó*, *Lady Macduff* — *Cs. Alszeghy Irma*, *Hecate* — *Paulovik*, *Malcolm* — *Beregi*, *Rosse* — *Mihályfi*, *Boszorkányok*: *T. Deli Emma*, *Fái Szeréna*, *B. Lenkey Hedvig*, *Kapur* — *Gabányi*. A darab ugyanazon szereposztásban kerül szíre szombaton is. Mindkét előadás 7 órák kezdődik. — A fordítás Szász Károly műve.

— **Joachim a kis Veeseyről.** Tüneményes sikerrel lépett fel az idei hangversenyévadban egy tizenöt éves kis magyar hegedűművész, *Veesev Ferenec*, Berlinben. A kis csodahegedűsről *Joachim*, a Berlinben élő, magyar származású hegedűművész, aki ez idő szerint a világ legnagyobb hegedűse, szinte meglepő véleményt mondott a *Berliner Tagblatt* tudósítójának. Érdekesnek tartjuk *Joachim* véleményét szó szerint közreadni:

— Sokévi tapasztalatom alatt — mondta *Joachim* — még nem találkoztam oly hatalmas zenei lángésszel, mint ez a kis fiu, ha 10 éves korát s gyermeki voltát tekintetbe vesszük. Megfoghatatlan, amit ez a gyermek két és fél év alatt mesterlél játszva megtanult. Játszva! Mert lángész nélkül, tisztán csak a szorgalom és kitartás íly eredményeket nem hozhat. De a hegedűjáték technikájában való teljes gyakorlottságánál csodálatosabb az a bámuatos íhlet, amellyel az általa előadott zenedarabok szellemébe hatol, az a melegség, mellyel a zenedarabokat előadja. Ilyesmit fiatal hegedűművészekről még nem hallottam. Szívüből és erősen hangsúlyozva kívánom e fiatal muzsikusknak, — mert a kis *Veesev* muzsikusi minden idegében és csepp véreében — hogy gazdag tehetségét idő előtt ki ne zsákmanyolja s ne veszélyeztesse impressziója a sok koncertezéssel. A gyermek érez és gondol, már amennyire képes, muzsikálisan; de játékból kikerény mesterét, Hubayt. Hogy önálló művészsége fejlődjék, ahhoz a zeneértelem lassu, fokozatos fejlesztése szükséges. Mint hallom, a fiu nincs az anyagiakra úgy rászorulva, s ezért ajánlatos neki az a nyugodt fejlődés lehetőségében és művészetében, amit a technika ma már felülmut. Akkor isten segítségével az éret művész be fogja váltani mindazt, amit ez a kis fiu most ígér.

— **A Senki premíereje.** A Népszínház legközelebbi újdonságának *Balla, Nyárai* és *Barna* nagy operettejének szombaton lesz első előadása s a jelmezés házi főpróbát pénteken délelőtti 10 órák tartják meg. A darabhoz új jelmezek és új díszletek készültek a Népszínház műhelyeiben. A darab kiállításának ínyességéhez érdekes látványosságot szolgáltat a virágballat, melyet a második felvonásban lejt a Népszínház táncokara. A romantikus komoly tárgyú operette kiváló alkalmat szolgáltat első sorban *Kéry Klárá*nak és *Nyárai Antal*nak művészetük érvényesítésére, de kivülök a Népszínház legjobb erői játszanak, így *Sármay Imre*, aki egy *kalandor* márkít ad, *Kápolnay Irén*, *Pintér Imre*, *Ujvári*, *Solyosi*, *Batszávi Elza*, *Krecsányné*, *Szabó Antal* és *Horváth Vince*. Jegyek a Népszínház-utca felőli elővételi pénztárnál és a városi jegyirodáknak már válthatók.

— **Operaház.** Ez alatt a cím alatt emlékeztünk meg mai számunkban *Lucini* olasz operanékes tegnap vendég szerepléséről. A reherádba egy értelemzavaró sajtóhiba csuszott be. Ehelyett, hogy „a stagióne-énekes modernségétől írözik a mi közönségünk” — az olvasandó: „A stagióne-énekes modernségétől írözik a mi közönségünk”.

— **A halott szimfóniőrö jutaléka.** *Somló Sándor*, a Nemzeti Színház igazgatója, néhai *Baldas Sándor* szimfóniőrö jutalékát, összesen 300 koronát kiutalványozta *Baldas Sándor* s őt az öngyilkosságra követő testvére, *Baldas Gábor* sírmelekeinek kijavítására és sírföld kólappal való ellátására. A munkálatok mér el is készültek.

— **Ifjúsági premíerek a Vigaszínházban.** A *Vigaszínház* holnap csütörtök, délután az ifjúság számára bemutatják *Szigeti József* új népszimfóniáit, *És okos bolondok*. A bemutatott rendkívüli mérsékelt helyárak mellett tartják meg. Este a nagy sikert aratott *Csodagyermek* kerül szíre tizenegyeszer.

— **Kamarahangverseny Kassán.** Vasárnap, e hó 8-án nyíltotta meg a kassai vonósnégyes-társaság *Recht Sándor* Miskolczeről, *Breuer Éva*, *König Péter*, a jeles zeneszerző és *Knöpfler Alfréd* ez idei hangverseny-ciklusát. Előadásra kerül *Haydn* D moll vonósnégyese és *Schumann* zongoranégyes (47. mű). A két

kamarazenszám között *Recht* (Sándor, a miskolci zenede tanára Tartini G-moll szonátáját adta elő a nagyszámú közönség élénk tetszésnyilvánítása közepette.

Magyar Színház. *Sztójánovics* Jenő és *Falk* Richard *A kis kofa* című operettjének a jövő héten lesz a bemutatója a *Magyar Színházban*. A bemutató-éldadáson Sztójánovics Jenő fog dirigálni.

Színigazgatók értekezlete. Ismeretes, hogy a vidéki színigazgatók elhatározták az év tavaszán, hogy megalakítják a *Magyar Színigazgatók Egyesületét*. *Krecsányi Ignác* temesvári, *Somogyi Károly* nagyváradi és *Komjáthy János* kassai színigazgatók, akiket az első értekezlet megbízta az alapszabályok kidolgozásával, e hónap 16-ikára hívták össze a színigazgatókat Budapestre, az alakuló közgyűlésére.

Hangverseny Szekesfehérvárott. *Tomn Béla* hegedűművész a szekesfehérvári zenede tanára lényes sikerű hangversenyt tartott 8-án. A nagytudású hegedűs hangversenyét a fővárosból *Kneifel Irma* énekesnő is közreműködött, akinek lényes koloratúrája, osengő mezzoszopránja a Hugenották apród-áriájában gyönyörűen érvényesült. Szerelpeket még *Schwarzbach* Flóra zongorán *Schwarz* János mérnök énekel, továbbá dr. *Kneifel* Ferenc ügyvéd, dr. *Lauschmann* Gyula kórházi főorvos, dr. *Féjér* Ferenc ügyvéd és *Szerencsi* Ede az osztrák-magyar bank szekesfehérvári fiókjának helyettes főnöke, akik majdnem egy évűded óta művelik a kamarazent és a hangversenyen *Dyorrák I-dur* kvartettjét játszották.

Gyermekszínház. *Feld* Zsigmond Gyermekszínháza, amely a fővárosi gyermeknek kedvelt szórakozó-helye, vasárnap, 15-én nyitlik meg az *Aranyhajóska* című tündérréggel. Jegyek a színház pénztáránál (VII. Rottenbiller-utca 37.) előre is váltatók. Az előadások mindig fél ótkor kezdődnek.

Vidéki színeszet. *Pozsonyban* szinte évtized óta folyik a küzdelem a magyar színeszet állandósításáért. Az éles ellentét az azonban legutóbb, úgy látszik, elsimultak s egyre szélesebb körben terjed a meggyőződés, hogy a magyar színeszet állandósítása nem késhet sokáig. Szendrey igazgató érdeme, hogy társulata a közönséget meggyőzte a magyar színeszet kiválóságáról és az egyre gyengülő német társattal szemben a magyar színűgynek sok barátot szerzett. Változatos és értékes műsorát gondos betanulással hozza színre s nagy segítségére van a lelkes társulat. A drámban *György Ilona*, *Veszpréminé*, *Baróthy Kőrössi Judit*, *Szendrey*, *Várnay*, *Góthy*, *Beregi S.*, *Delly*, *Hevessy*, az operetben *Sz. Rontay Boriska*, *Kapossy Józsa*, *Szegedy Zelmá*, *Andorffy*, *Hunyady*, *Faludy* és *Borbély* tetszenek.

A müncheni új népszínház megnyitása. *Münchenben* tegnapielőtti nyitották meg az újonnan épített népszínházat, melynek célja a nép számára olcsó és jó előadásokat rendezni. Az új színház görög stílusban épült. A megnyitó előadásban a bajor régens-herceg is ott volt.

Cseh előadások Bécsben. Az olmtzi *Pozor* írja, hogy *Slivetka* Ferenc színigazgató *Bécsben* a bécsi cseh nemzeti házbán csehnyelvű színelőadásokat fog rendezni. Az első előadás december 17-ikén lesz, amikor *Smetananak* *Az eladott menyasszony* című dal-művét adják.

dr. *Pekár Gyula*, *Zempléni Árpád*, *Luz Terka*, *Balla Miklós*, *Farkas Imre* és dr. *Vrabely Armand* tarianak felolvasásokat. Belépés díjtalan, vendégeket szívesen lát a kör vezetősége.

A mérővásár. A mérővásár olyan regény, melyet végigolvasni nemcsak érdekes, hanem élvezet. Aki ivott, az inni fog, mondja a francia. Es ezt a sarkigazságot applikálja Öhnet e regényében, mely végig érdeklésztő olvasmány. A mérővásár az Egyetemes Regénytár három kötetét be. Ára 3 korona.

Merényletek. Tót Márton negyvennyolcas tüzérhadnagy előfizetési felhívást bocsátott ki *Merényletek* című legközelebb megjelenő verses kötetére. Az agg honvéd egytől-egyig hazafias motívumból takadó köteteményeket gyűjtött össze a kötetbe, melynek előfizetési ára fűzőtt példányra két korona, keménykötésű példányra három korona. Az előfizetési pénzek az Athenaeum kiadóhivatalába (Kerepesi-ut 54.) küldendők.

Nyitlér.

Nátha ellen az új nátha-ather, a Forman használandó. Orvosok által többszöriösen eszményi náthaellenes szernek előismerve. A Forman a Mentholnak chlormethylaetherje. Könnyű náthánál a Forman-nyapot használandó, adagja 40 fillér. Erős náthánál orvosi rendelre, a Forman-pasztilák egy szagoló-üvegesből való felszívás útján. **Hatása meglepő** és kezdődő bajnál ugyszólván elmaradhatatlan. — Kapható minden gyógyszerárban.

DELBECK & Co. =
Reimsi pezsgő- Brázay Kálmán-nál,
gyár főlerakata. füztes- és csomagolóeszközök.
Budapest, Múzeum-körút 23.

Csillag Adolf ügyvéd és neje Brieger Anna egy sajtó, mint alant írj gyermekei és unokáik nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy

Rózsika

leányuk f. évi november hó 10-án, d. u. 5 1/2 órákor, ölete tavaszán, életkora 20-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Az elhunyt hüll. temetőt esztőtörtökön f. hó 12-én, d. e. 10 órákor fogják a Teréz-körút 26. sz. alatti gyászaházból az új izr. temetőbe kistéríteni és az anyaföldnek visszaadni.

Csillag Hajnalka, férj: Frank Manóné, Csillag Piroksa, Csillag Imre, Csillag Ilonka, Csillag Károly, Csillag Angyalka testvérei.
Frank Bandika unaköcsese.
Lenjén áldás és béke az ő tisztá és seprőlten emléke felett.

MATTONI FELE
GISSHÜBLER
legtisztább égvényes
SAVANYUVIZ

BETÖRÉS
ellen biztositon
minden gondos ember!
Ma már valóban közzükségletet képez a betörés ellen való biztosítás, mindenki számára, aki lakással, üzlettel, raktárral, irodával etc. bír.
A legjutányosabb díjtételek mellett nyujt biztosítást a
Mannheimi Biztosító Társaság
VI. Gyár-utca 7.
Egyszerű levelezőlappeli értesítésre vagy telefonhívásra (23—23. sz. készségesen áll rendelkezésre a „Mannheimi.”

(Az e rovat alatt közöltettek nem tartalméért, sem alakjéért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT

Football. A *Műgyetemi Football Club* és a *Budapesti Torna Club* vasárnap, 16-én délután 1/3 órákor újra találkozik. Tekintettel arra, hogy a B. T. C. összes hazai mérkőzéseit az őszi szezonban nagy lélnyűvel nyerte s az M. F. C. ugy küföldi,

mint hazai matchjaiban szintén győzött, rendkívül heves és érdekes lesz a mérkőzés, mely különben teljesen nyitl jellegű. Beléptidjék a rendes helyárak.

TÖRVÉNYSZÉK

A Hohenzollern-legenda.

Budapest, november 11.

Másodszor került ma a budapesti esküdt-bírószág elé egy rópirat. *Geodon* álnév mögé rejtőzött a rópirat szerzője, mikor *A Hohenzollern magyar politikája* című broszuráját kiadta, de az ügyesség jóvoltából nyilvánossá lett, hogy az álnévet egy *Jékeli* Károly nevű fiatalnember használja. Fialatos lendülettel állította szembe *Vimos* császár imperatori vonásait a magyar király személyével s végül arra az eredményre jut, hogy a Hohenzollernnek dinasztija van hivata a jövőben a Magyarországunk juttatott fontos pozíciót megtartani. Merész okfejtései során arról is szól a rópirat, hogy a német császár magyar szóra taníttatja már egyik fiát, mert neki szánta a magyar koronát. A királyi ügyesség a trónöröklés rendszerének megtámadása s a királyi ház tagjainak megsértése miatt az esküdtbírószág elé állította a rópirat szerzőjét. Előbb azonban az ügyesség *Pongrácz* Bélát vádolta királýsértéssel, mivel a rópiratból a *Szeless* Adorján lapjában szemelvényeket közölt. Az esküdték azonban e cselekményeért október hó 12-ikén *Pongráczot* a váddal szemben nemvétkesnek mondták ki. Ma aztán a rópirat szerzőjét, *Jékeli* Károlyt, vonták az esküdtbírószág előtt felelősségre. Es az esküdték a mai vádlottat sem találták vétkesnek s a bíróság természetesen fölmentette e verdíkt alapján.

Az érdekes per tárgyalását *Zsitvay* Leó kuriai bíró vezette, a vádhatóságot dr. *Geszti* Andor ügyész, a védelmet dr. *Visontai* Soma képviselte. Az esküdt-szék megalakítása után felolvasták az ügyész vádiratát, mely az inkriminált rópiratból a következő szemelvényt adja közre:

Nekünk dualizmusra nincs szükségünk, perszonálunóra éppen nem. Nekünk minden ízben magyar dinasztiaira van szükségünk. Nem nemzetire. En soha nem óhajtánom, hogy Szent István iróóján nemzeti dinasztia üljön. A történelem nekem ad igazat. De igenis szükségünk van egy erős, hatalmas, egy félelmes dinasztira, amelyre rettegve gondoljon minden földi halandó, de amely szívének egész melegével rokoni, amely a miénk s amely megért bennünket. En nem tehetek róla, én imádság szeretem II. Vilmos imperátort. Szeretem benne első sorban a férfút, a bátor, a rettegett imperátort, az izgatí katonát s a császárt.

... *A Habsburg-dinasztia bennünket soha meg nem értett, velünk soha nem érezett, bennünket soha meg nem bécstől.* A Habsburgok minden törekvése az *Ein Oesterreichban* egyesül s ennek rendelnek alá mindent, köztbekezesen és következetenül. ... lát van ennek az országnak bátorsága megszavazni a civilisztát? Van ennek az országnak kedve utlongva fogadni az udvart, ha évenként lerándul Gödöllőre vadászni. ... Ha te, felségs ur, ilyen körülmények között is meg tudad nyerni a magyar sziveket, visszasírhatód azt az időt, amelyben te, mint *Hollós* Mátyás, egy rettegett birodalom császár-királya lehettél volna. ... S most mit hagysz öröklés? Semmit. Utódod trónra lépése után, mint a méhkas, amelyből az anyaméret kivették, lenekestől fölfordul minden. ... *Ferenc Ferdinándot mi magyarok alig ismerjük.* Csak annyit tudunk róla, hogy egy időben tudóveszes betegnek híresztelték, amit házassági hírevel kapcsolatosan terjesztettek el, később, s amikor határozott állépként következében elvette *Chotek* Zsófiát, akkor láthattuk szintől-színre igazán, hogy ennek a trónvárománýosnak semmi baja sincs, hatalmas, kissé puha tartású férfú, de vad, szilás és indulatra kész természete ellent tud állni mindenteknek. ... Megvan benne *Neró* erős, kegyetlen szava, nem tür feleletet, csakis az igent, de meg van benne *Neró* gyermekek őszintesége és tetszelgő, érzelmes természete, amikor szép szemét dicseri.

Az élők: Hallotta a vádat? Önt az ügyesség a trónöröklés törvényes rendjének s a királyi ház egy tagjának megsértésével vádolja. Bűnösnek érzi-e magát?

A vádlott: Nem érzem magamat bűnösnek.

— Van tudomása arról, hogy a broszurából német és orosz lapok szemelvényeket közöltek?

— Igen. De ez nem az én közvetítésemmel történt, bizonyára valamelyik külföldi könyvkereskedő szerezte meg a könyvet.

— Mi indította önt a kérdéses rópirat megírására?

— Én már bejárnam egy pár országot és mindenütt találtam gazdasági fellendülést, csak nálunk nem. Ezt a Habsburgok politikájának tulajdonitom. A dinasztia gazdasági fellendüléstnkre semmit sem tett. Az *Alföld* királyhú népe pusztul, mert nem törődnek vele. Azt irtam meg, amit hallottam, hogy a Hohenzollernek a magyar trónra aspirálnak. Ez őszütnözt arra, hogy gondolataimat papírra vessem. Alkalmat adtam arra, hogy ha mese ez, tudja meg mindenki és ha van benne vevsély, akkor gondoskodjanak a vesztély elhárításá-

MŰVÉSZET

A téli tárlat megnyitása. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat téli tárlatának anyaga, amely a Műcsarnok összes termelt megtölti, teljesen es volt már rendezve, úgy hogy a művészek holnap esztőtörtökön már firmiszelhetik a műveiket. A sajtó képviselői 13-ikán, pénteken tekinthetik meg a kiállítást, míg az ünnepélyes megnyitás 14-ikén, szombaton délután 4 órákor lesz. A kiállítást dr. *Berzeviczy* Albert, az új vallás- és közoktatásügyi miniszter nyitja meg, akit ez alkalommal szívélyes ovációban fognak részesíteni a művészek, akikkel a miniszter, mint a Társulat alelnöke, hosszu időn át együtt működött. A megnyitás alkalmával a tagok ingyen, a közönség pedig 2 koronáért tekintheti meg a kiállítást. A kiállítás hétköznap délelőtt 9—4 óráig 1 koronáért, vasárnap 9—1 óráig 1 koronáért és 1—4 óráig 40 fillérért tekinthető meg. Az első szótahangverseny esztőtörtökön, 19-ikén lesz.

A Ferenoy-kiállítás. *Ferenoy* Károly, jeles művészünk kiállítása a Nemzeti Szalonban, az anyag után itélve, rendkívül érdekesnek és szépnek ígérkezik. Összesen száznál több alkotását állíthatják ki a művésznék, közöttük a közönség előtt eddig még teljesen ismeretlen nagyobb méretű olajfestményeket. A kiállítás ünnepélyes vernissage-ja e hó 19-én, esztőtörtökön délután 4 órákor lesz, amelyre meghívták dr. *Berzeviczy* Albert közoktatásügyi minisztert is. A megnyitás napján a belépődíj 2 korona s azontul napoként 9 órától este 7 óráig 1 korona.

TUDOMÁNY, IRODALOM

Matiné. Az *Aurora* irodalmi és művészeti kör e hó 15-én, vasárnap délelőtt 1/11 órákor a Nemzeti Múzeum főrendiházi termében matinéet rendez, melyen

ról. De kijelentem, hogy röpiratom megírásánál, mint magyar ember egy pillanatra sem vesztettem szem elől az alkotmányos királynak iránti hódoló, kötelező tiszteletet s Ferenc Ferdinánd személyét és szerelmét, mindössze csak azokat a híreszteléseket írtam meg, amelyek akkor a lapokban is közhíven forogtak.

Ezzel a bizonyítási eljárást befejezték és az esküdtökhöz intézendő két kérdést megfogalmazták. Ennek megtörténte után a perbeszédre került a sor.

Dr. Geszi Andor ügyész vádbeszédét a pragmatika sanctio ismertetésével kezdi, majd I. Ferenc József király egyéniségét méltatja. A vádolt most, amidőn a közjogi ellenlélek harcot indított a közös hadsereg kérdésében, alkalmasnak tartotta a talajt és az időpontot, hogy a legnépesebb érzelmeiket keresztülgázolja. Amit az őök a nemzet becsületét oltalma alá helyezték, a pragmatika sanctio szentségét megtagadva, a trónörök és törvényes rendjét támadja meg. Bárányzeliséggel teszi ezt a vádolt, de kieriényi beidő a prédára tör iarkast. A Habsburgokkal szembeállítja II. Vilmos német császárt, aki iránt, mint felségess urunk szövetségese és barátját iránt mindnyájan belső tiszteletet érzünk. De a vádolt a német császárt, aki fiúni szeretetet tanusit uralkodónk iránt, a legnépesebb uralkodóval szemben, mint álnoek cselészörök állítja oda, akinél a szövetség, a fejedelmi barátság csak arra való lepel, hogy az alatt csendes, lassu munkát folytatson a magyar trónért. Szentségtörök támadásával felségess királyunknak osztatlanu szentesített minibuszt leki-csinnyelve, vele szemben a nép igazi barátjának II. Vilmos császárt tünteti fel, a magyar királyságról összeképzelt várszólások képnék kápráztatásával, a szívek megejtésére, a szenvedélyek felkeltésére törek-szik. A röpirat félreismerhetetlen céltu támadás a Habsburg-dinasztiának a magyar királyi trónra való joga, a trónörökös törvényes rendje ellen. Hogy intencióját még jobban kihegyezze, tollának mérge Ferenc Ferdinánd felségess személyét sem kíméli. Az osztrák-magyar monarchia füstölög romjai fölé helyezve. Neróval, ama gyalázatos emlékü oszszári nőhórral hozza őt kapcsolatba, megteszi őt magyar-gyűlölnök, gyanusítja esküszögönök az ő horeceget, akinök nagy szívbéli és jellembeli tulajdonságait nemrég a magyar miniszterelnök szék-ből hallottuk dicsőíteni. Az esküdtök makulátlan igazságszeretetére appellálva és utalva a hazafini belátásra, kéri a végig sértő kifejezések megtor-lását és annak a modernok bangnak visszautasítá-sát, amelylyel a vádolt merészt a dinasztával szemben írni. A vádolt röpiratának alapfogolata a pángermanök politikai törekvésének kévez. Pedig ezeknek bevallott célja az osztrák-magyar monarchia romjain a Keletet hata mukba ejteni. Lényeges pontja programjuknak Magyarországot elnémetesítés. Fajda-lommal látom a vádoltot a politikai célok szolgálata-ban, mert e szolgálatával a pángermanök esküszögökent eszedeket és ezt a hazafurális gyalázatával kell meg-lévegeznie. Végül ismét apellál az esküdtök igazság-szeretére, törvényiszteletére és marasztaló ídülett kér.

Dr. Visontai Soma védőbeszédét azaz kezdi, hogy a sok viszontagság közt amelyek Magyarorszá-got érték, bizonyos megnyugvással kell konstátálni, hogy egy nagy kincsei sikerült megörözni, s ez a sajtó szabadsága. Ezt még a visszaható áramlatoknak sem sikerült megdöntenie. Ha a sajtószabadság szem-pontból itéljük meg a vádolt eszedeket, akkor csakhamar leomlik az ügyész vádja, amely telve van irányzatossággal. Igen súlyos vád az melyet a vádolt ellen emelnek. A súlypontja az, mintha a vádolt a trónörökös rendjét megtámadta volna, mintha izualott volna ellene. Az ügyész igen helyesen hivatkozott a pragmatika sanctio-ra. Itt előttem fekszik ez az alap-törvény, amely két részből áll. Az egyik, amely megállapítja a trónörökös rendjét, a másik a trón bizosítása arról, hogy az ország a apitörvényét szabadságú tiszteletben fogja tartani. A trónörökös joga váának nem tven keggelméből szerzett jog. Minden lényét és erőt, mely a királyi hatalommal jár, a nemzet ruházta a királyra. Nekünk magyaroknak akkor is, mikor egyik-másik honfitársunk megnyilatkozása nem is egyezik meg egészen a mi fellogásunkkal, mindig úgy kell azt megítelnünk, hogy az ennek a nemzetnek a fia, melynek minden más országtól elütő sajátossága van. Ha végigmegegy minden anyagom, mely itt feltárult, oda, ahová az ügyész eljutott, nem juthatok el. Nem juthatok el jogilag, hogy a vádolt a trónörökös rendje ellen izualott, nem juthatok el oda politikailag, hogy az aldeutsch mozgalmat szolgálta volna. Hogy valaki ne írhasson könyvet, hogy meg ne rajzolhassa Ma-gyarország jövő képét, mely esetleg teljesen elütő a mai alakulattól, azt semmiféle törvény nem tiltja. Hogy valaki ne rajzolhasson meg egy szines képet egy olyan ideális országról, ahol ninosen vizsaly trón és nemzet között, ahol nem törénük semmi, ami a nemzetet ilhábortítaná, ahol szorosan veszik a királyi szót, ahol ninos chlopyi parancs, azt, tiszteit esküdt uraim, semmiféle törvény nem tiltja. Ha akár jogi, akár politikai konzekvenoiát akar az ügyész ur sajtótérmekről levonni, akkor azt kell megdondolnia, hogy az író nem egyenruhába bujtaitolt ember, hanem egy szabad polgár. Az ügyész ur azt mondja, hogy azért veszedelmes a röpirat, mert úgy tünteti föl a német császárt mint aki Magyarországot gravitál. A jüggellen magyar embernek, aki összehasonlítású tesz, meg van engedve, hogy bizonyos rojnyógó érzelmeit tápláljon más országok fejedelmis iránt. Egy ifju, aki a rajon-gókhoz tartozik, elmondja, hogy apja milyen szellem-ben nevelte föl. Ez az ifju itt van, mikor Magyarors-zság ezredéves ünnepeit ülte meg. Ugyanakkor jelent meg itt a német császár, aki egy pohárköszöntőt mondott. Nem szablonosan, hanem valami különös lendülettel beszélt a királyi várakban, nem az osztrák monarchiáról, hanem a magyar dicsőségéről. Ezt egy oszszár mondta, Magyarországot még a maga királyá-

nak az ajkáról sem hallott olyant soha. Ilyen benyo-más alatt terjedt el Magyarországon a német legenda. Nem veszi azt senki komolyan. Ha szükséges is, hogy az ilyennek nyoma ne maradjon meg a szívekben, akkor arra legalkalmasabb eszköz az illdőzés. Azzal lejezi be nagyhatalus beszédét, hogy bizva-bizik a vádolt fölmentésében.

Az esküdtök a vádoltat mindkét váddal szem-ben nem vétkesnek nyilvánították, mire a bíróság is felmentő ídülett hozott.

§§ Sikkesztő körjegyző. Hunyadmegye hálszegi járásában nagy szerepet vitt, különösen mint főkörtes az országgyűlési választásoknál Iuj Árpád puji kör-jegyző. Néhány évvel ezelőt egy váratlanul érkezett löszolgabíró rovancsolás csuf dolgokat derített ki a nagy tiszteletben áll körjegyző hivatali működéséről. A könyvekben vakarások és javítások voltak, az adó-lástromokban valóttan tételek fordultak elő s a kör-jegyzőség adójóvedéméből néhány ezer forint hiány-zott. A körjegyző ellen a legyeimi vizsgálatot meg-indították s másfél évi vizsgálat után bünyádi utra tereltek az ügyet. Puj a legyeimi vizsgálat folyamán sem rendezte a községi pénzár ügyeit s így került hivatalos sikkesztás miatt a vádoltok padjára. A dévai lörrényeszek másfélévi börtövre, háromévi hivatalvesztésre és állasanok elvesztésére ítélte a kolozsvári tábia pedig egy évre szállította le a szabadságvesztést. A királyi Kuria ma Nagy Sándor előadásában s Katona Béia koronagyűlésbelyettes meghallgatása után a semmieségi panaszt elutasította.

§§ Egy kis helyörségi városból Tegnapelőtt kezdtek meg Metzben és már befejezték Bilse Oszvald hadnagy pörének a tárgyalását, ki Egy kis helyörségi városból című regényében a vád szerint, véletl a főlebbvalót iránt tartozó tisztelet ellen és sok tiszt-társát a sorok közt megrálgalmazta. A vádolt kard nélkül jelent meg a lotharingiai 16. számú szekerész-zászlóalj egyenruhájában. Nagyon csinos szöke fiatal ember. A vádirat szerint, Bilse hadnagy említett regé-nyében a saját örnagyát, Fuchstot Kronau nevű aút egy szerepeit, hogy „mindenki ráismert.” A regény-ében Kronau műveitlen, tapintatlan, gyaáva ember, aki becselten eszedeketeket követelt el s az egyik kapi-tány teleségének a befolyása alatt nyög. A könyvben kijut ez aszonn térjének, az iszások Stark kapi-tányának, az intrikus és házasságtörök Borgertnek a hju szárnysegédnek, Habenicnek s a többi tisztek-nek is, természetesen ánévek alatt.

Az áltános kérdésekre a következőket mon-dotta el:

— Hajlamból lettem katona s a katonaságnál kezdetben nagyon jól éreztem magamat. Mikor azon-ban Lotharingiába kerültem, föltűnt, hogy mily nagy különbség van a határszéli és a belidőli helyörségek közt. Oly viszárségeket tapasztaltam, melyek egyik illuzióként a másik után losztiták szét. Különösen az én helyörségemre, a forbachira annyí volt a panasz hogy indiativa éreztem magam megírni a regényemet. Egyes személyeket azonban oly világosan raj-zolt meg, hogy Forbachban még a civilek is rájuk ismertek.

Vádolt: Ezt nem tagadom de abból a szem-pontból indultam ki, hogy minden írónak szabad éio atakora támaszkodnia.

Enök: Kronau ezredparancsnok alakjának meg-rajzolásában nem lebegett az ön esme előtt Fuchs örnagy?

Vádolt: Nem.

Enök: Miért elégedetlen ön a forbachii állapo-tokkal? Talán rosszul bántak önnel?

Vádolt: Igen. Fuchs örnagy nagy ellenszenvel viselgetett irántam. Azután általában rosszak voltak a viszonyok. A beidézett usztek bizonyítani igók azt, hogy Witte íóhadnagy, kit ön intrikusnak rajzoltam, tényleg szakadatú idézelt elő s tisztikarban.

Azután a kilogasztó regényt olvasták föl, mely öt óra hosszúság tartott.

A hadbírószék Bilse hadnagyot az Egy kis helyörségi városból című regény szerzőjét nathavi fogházra és hi-valvesztésre ítélte feljebbvalónak nyomtatvány ter-jesztése után elkövetelt súlyos megsértéseért és a szolgálai engedelmesség megszegése miatt. A regény-nek összes példányait e kobozták. A kiszabott bünte-tésből egy hónapot a vizsgálati fogsággal kitöltöttek veittek.

TÁVIRATOK

Az olasz király Angliában.

Róma, november 11. A király és a királyné Pisából Angliába utaznak. Tittoni külügyminisz-ter szombaton elutazik Rómából.

Los von Ungarn.

Lns, november 11. (Tartománygyűlés.) A szept-temberi felirati vita alkalmával fenntartották, hogy Ausztriának Magyarországhoz való közgazdasági és államjogi viszonyáról és a belpolitikai helyzetéről ő felségéhez memorandumot intéznek. Ezt a határozatot ma elejtették. A kormány felszólították, hogy tegyen meg minden előkészületet az Ausztia és Magyarország közötti közgazdasági és államjogi viszony eset-leges megvázoltatásához, a nélkül hogy Ausztia terhére közgazdasági tekintetben további engedménye-ket tegyen.

Bécs, november 11. A szociáldemokrata pártgyűlés határozatot fogadott el Ausztriának Magyarországgal való államjogi közösége ellen.

A francia kulturharc.

Páris, november 11. A legközelebbi miniszter-tanács már holnap lesz, mert a kormány tanácskozní akar Genard szenátorú beenyújtott pótló indítvány tárgyában, mely szerint azon személyek, kik letették a cölíbatu fogadalmát, középiskolában nem oktat-hatnak.

Orosz diákok tüntetése a színházban.

Tomszk, november 11. Az orosz távirati ügynök-ség jelentése: A diánapelőtti színházi előadás alkalmával számos diák közbealkáltsokkal és proklamá-cióknak a nézőtérre való dobálásával zavart akart előidézni. A rendörség mintegy 150 diákot elfogott. A színház bejáratánál öszgyűlt tömeget kózákoknak kellett széttergetni. Eközben néhány ember meg-sebesült.

Mukden megszállása.

Péttervár, november 11. Az orosz távirati ügynökség jelenti: Külföldi lapoknak arra a hírére vonatkozólag, hogy az oroszok Mukdent megszállották, közteszik, hogy a rend helyre-állítása végett két század katonát Mukdenbe rendeltek. Egyéb intézkedés nem történt.

Uj francia trónkövetelő.

Páris, november 11. Egy montpelliéri ujság manifesztumot tesz közzé, amelyet állítólag Francois de Bourbon spanyol tábornok egy royalis a disszidens párt szervezése céljából bocsátott ki. A manifesztumot egy bizottság írta alá. Az aláírások között Lasies és Bernard képviselő-neve is előfordul. Lasies kijelen-tette, hogy az ő neve hamisítás folytán került a ma-nifesztum alá és ő holnap a kamarában meginterpel-álja Combes miniszterelnököt ennek az állítólagos royalista bizottságnak üzelemi miatt. Bernard is ha-misításnak mondja a manifesztumot.

Obstrukció tettelegességgel.

Madrid, november 11. Mikor Villaverde minisz-terelnök a hozzáintézett kérdésekre kijelentette, hogy a politikai helyzetért a republikánusok terhelni a fe-lelősség, akik az obstrukciót szíják, heves lármá ke-lteztek. A monarchisták és republikánusok sérte-gették egymást. Egs más kérdésből kifolyólag vesze-dettek támadt a többséghez tartozó Buiz és Traverdo márkí képviselők között, amely veszedekés a tolyosón tettelegességgé fajult. Az elnök azon fárad, hogy az ügyet békésen elintézte.

Nők az alkotmányban.

Kopenhága, november 11. A belügyminiszter törvényjavaslatot nyújtott be, mely szerint az öszses adófizető férfiak és nők választási jogosultságot nyer-nek a községi választásban való részvételre és amely viszonylagos szavazattöbbséget, valamint a titkos szavazást lécsiti a községi választásoknál.

A hottentotta-lázadás.

Berlin, november 11. A Wolff ügynökség jelenti: A német dél-afrikai eszszári kormány ma érkezett távirati jelentése megerősíti azt a hírt, hogy Koppu kapitány november 1-én kis csapattal elérte Waru-badot és az állomás közleleté épen taláta. Az ellen-ség uj gyűlönelye ismeretlen. A kedvezőtlen viz- és levegőviszonyok nagyobb operációkat jelenleg lehe-letlennek tesznek a zavargások szűnelén. A War-mbaddal való öszkesötötést vabó-járőrökkel ismét helyreállították.

Transvaal aranya.

Berlin, november 11. Ideérkezett távirat szerint az októberi aranyszerzés a következők: 1. a transvaali bányakamarában egyesült bányák 275,864 unciát állí-tottak elő 1.170.245 font sterling értékben; 2. a nem egyesült bányák 83.0 unciát 37.723 font sterling ér-tékben, öszsesen 284.544 unciát 1.280.663 font ster-ling értékben, szemben a szeptember hó 1178.211 font sterlingnyi értékű 276.197 unciájával. A Native Labour Association részéről való munkások száma október ha-vában 2208 volt, mely számból elhalálozás és más okok folytán 5716 leszámítandó, öszsesen foglalkozik 69.268 munkás. Ezenkívül vasutakhoz be van osztva 558 munkás.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, november 11. (A Budapesti Napló telefon jelentése.) Eladatott buza: tiszavidéki 8.35—8.80 K., marosi 8.88—8.85 K., bánáti 7.80—8.35; rozs: tót felvidéki 6.90—7.05 K., pestmegyei 6.75—6.95 K., délvaduti 6.65—6.80 K.; magyar tengeri: régi 6.45—6.65 K., uj 6.45—6.70 K.; magyar sari: 6.55—6.15 K., válogatott 6.60 K.

New-York, november 11. (Törvényössze.) (Zárlat.) Gyapot: New-Yorkban helyben 11.15 (11.15) Nov.-re 10.77 (10.80). Február 10.96 (10.96). New-Oreans-ban helyben 10.15 (10.96). — Pevoiens: Stand white New-Yorkban 9.80 (9.80), Stand white Philadelphában

9,25 (9,25). Refined in Cases 12.— (12.—). Credit Balances at Oil City 1.77 (1.77). — *Zeis*: Western steam 7.45 (7.45). Rohe és Brothers 7.70 (7.70). — *Tengeri irányzata* engedő. — Decembe 48. 1/2 (49. 1/4). — Márc-ra —. — (—). — Májusra 47. 1/2 (48. 1/2). — *Buss* irányzata engedő. — Píros ószi helyben 84. 1/2 (85. 1/2). — Dec.-re 83. 1/2 (85.—). — Márc.-ra —. — (—). — Májusra 81.— (81. 1/2). — Júliusra —. — (—). — Gabona szállítási díja Láverpoolba 1. 1/4 (1. 1/4). — *Köve*: fair Rio 7. sz. 6. 1/2 (6. 1/2). — Nov.-re 5.45 (5.50). Február 5.70 (5.70). — *Liszt*: Spring Wheat clears 3.60 (3.65). *Cukor*: (8. 1/2 — 8. 1/2). *Ős*: 25.—. — (25.25—25.50). — *Rész*: —. — 18.50 (—). — 13.75. (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, november 11. (Terménybeszéd.) (Zárlat.)
Buss irányzata engedő. Dec.-re 76. 1/2 (77. 1/2). Májusra —. — (—). — *Tengeri irányzata* engedő. Decembe 42. 1/2 (42. 1/2). — *Zeis*: Januára 6.67 (6.75). Májusra 6.65 (6.72). — *Sealona* short clear 7.87 (7.87). — *Serfikus*: Januára 10.62 (10.75). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Atlantisz.

Hajóm vaskorlátján álltalhajóra
 Tenger tükrebe nézem az eget,
 Míg egy láthatlan tündér, a habokra
 Ezeregyéji képet festget,
 És énköröttem elhaló dalok
 Bús töredéke kavargó.

Mozdul is, mintha csak életre kelne,
 A mesék árba süllyedt városa.
 Atlantiszt újra megszállja szerelme
 S a boldogság öbzöbe fut oda,
 Míg az életből buja lötszök
 Szerelmes szirma bűg, susog ...

Csillagkorlók fényében ödöngnek
 A seelyes, lepkeszárnyú madarak.
 Száll illata a sarjádó mezőnek
 S leset megejtő dalok zsongának ...
 Karját kitarítja a mirriád
 Rózsásistű hamadrád.

Szöke hajóknak illatát is érzem,
 Jön a szírneke tündérraszonyra.
 Ez arcot láttam másodszor is, emlékszem!
 — S emelt fővel büszkén halad tova,
 Míg egy bús faun ott messze, valahol
 Egy vaskorlátot álltalhajol ...

Balla Ignó.

† **A világ legkisebb köztársasága.** A liechtensteini és a monakói fejedelemségek, az andorrai és san-marinoi köztársaságok nagyon kis területet foglalnak el és mégis önálló államokként szerepelnek. Van azonban ezeknél még egy sokkal kisebb állam is Európában, amelyet csak a geografusok ismernek. Ez az állam *Tavolara* köztársaság, amely Szardinia északkeleti partjánál elterülő hasonnevű sziklazigeten fekszik és virágzik. A köztársaságnak százhatven lakosa van, de ezeknek megvan a maguk története. 1832-ben Tavolara még abszolút monárkiá volt. Fejedelme I. Pál szarnoki módon kormányzott. Mikor ez a fejedelm 1882-ben meghalt, forradalom ütött ki. A lakosság lábbal tiporja a szentesített törvényeket, vonakodott Pál fejedelm fiát uralkodónak elismerni és a köztársaságot kiáltotta ki. Tavolara lakossága fölöslegesnek tartotta ezt Európa összes hatalmaival közölni és csak Olaszország beolegységét kérte. Ezt meg is kapta és a két állam közt barátság jött létre. A köztársaság elnökét tíz évre választják ebben a picike országban és ugyalászik, a nőemancipáció kérdése is meg van oldva, mert az asszonyoknak is van választási és szavazati joguk. Rendes hadserege nincs a kis köztársaságnak.

† **Az alvajáráról.** A szomnambulizmus, az alvajárást csak abban különböztetik az álomtól, hogy nemcsak egy vagy több érzés és eszme lép akcióba, hanem egy vagy több érzékszerv is, amely külső benyomásokat is magába tud fogadni és hogy egy vagy több mozgási központ is működik. Ha a legnagyobb erőköddéssel sem tudjuk az álmat elnyomni, egyelőre nem egészen alszunk el. Férlalomban vagyunk, még halljuk például, hogy mi történik körülünk. Még járásközben is elalszunk, úgy, hogy olykor-olykor felriadunk, míg végre egészen felebredünk. Reggel sem ébredünk egyszerre fel, még férlalomban feksznünk, de halljuk az óra ütését a barang kongását, a kakas kukorékolását és a kocsi robogását. Ez elég meggyőző bizonyítéka annak, hogy néhány izólalt szerv is működhetik, még pedig nemcsak belső, hanem külső szerv is. A nagyon élénk álom például, bizonyos agrészerekre is hat, ezek pedig önkényes

mozgásokat irányítanak. Ilyenkor erőköddünk, hogy megmeneküljünk a veszélyből, kiáltunk, beszélünk, nevetünk. Az állatok is analóg mozgásokat végeznek álom közben. A kutyák például ugatnak és lábukat mozgatják. Ezekben az esetekben a hatás a hang és a végtagok centrumaira terjed ki. Olykor az alvó személy olyan tisztán hallja a hangokat, hogy beszélni lehet vele; ilyen esetekben a hallás centruma és a külső fül működik. Megeshetik, hogy az alvó lát is. *Gall* Berlinben egy 16 éves fiatal embert ismert, kinek időközönként különös rohamsai voltak. Ilyenkor álomközben felkelt ágyából és nyitott szemmel fel és alá járt a szobában, miközben minden akadályt megkerült vagy eltávolított utjából. Azután újra visszalektét ágába, bizonyos idő múlva felébredt és meglepetten nézett a szobájában lévőkre, akik szemtanúi voltak különös bolyongásának. Kísérletek bizonyítják, hogy alvajárók, kiknek szeme be van hunyva, megsérülnek, ha olyan akadályt állítanak eléjük, melyet nem ismernek; valamint gödrökbe is belesznek. Hogyha lescokt szemmel ismert helyiségben tartózkodnak, mint a vakok, topogatózás után és helyemlékezet segítségével tájékozódnak. És valamint a látás és hallás, úgy a külső érzékek is működhetnek alvás közben. Szagoljuk a körülöttünk lengő illatokat, érezzük, hogy nyálunk rossz emésztés után keserű vagy édeskés-e, érezzük a meleget, hideget stb. A legtöbb ember azt hiszi, hogy a szomnambulizmus renckivüli állapot, minthogy az alvajárók álomközben olyan dolgokat is elvégeznek, melyekkel ébren hiába próbálkoznának. De ami ebben a tényben csudálatosnak látszik, azonnal érthetővé válik, ha meggondoljuk, hogy milyen körülmények között végzik az illetők vakmerő mutatványait. Hiszen majdnem mindenki félelem nélkül néz a mélységbe a legmagasabb toronyból is ha ennek a toronynak korlátja, erkélye van. Végigmegyünk a legkeskenyebb deszkán is, ha ez a földön fekszik. Nemcsak megyünk, hanem végig is futunk rajta, a nélkül, hogy megböthánánk. De mihez ezt a keskeny deszkát nagy mélység fölül tesszük — végigmenni? Nem azért. Hanem a félelem miatt, mely megfoszt az érnkbe vetett bizalmól. Ebből a szempontból ítéljük meg az alvajárást. Jól látja, hogy mit tesz, de a szervek, melyek a veszélyt mutatják neki, alsznak, így tehát nem fél és mindent megtesz, amit teste alkotása megenged neki. De ébresszük fel — és rögtön megsejti a veszélyt. Ebben a pillanatban végo van. Mert elveszti biztonságát és bizalmát.

† **A dominójáték eredete.** A dominójátékot a monte-cassinói kolostor szerzetesei találták fel. A kolostor lakói egy napon olyan társasjátékot kerestek, amely mindnyájukat elszórakoztassa a nélkül, hogy némasági fogadalomukat meg kellene szegniük. Két barát ekkor több kockaalaku kódarabot szerzett, különböző számú pontokkal látta el azokat s azután felváltva, bizonyos megállapított szabály szerint egymás mellé rakta. A nyertes fél úgy adta értésére társának a játék eredményét, hogy a veesernye-ima kezdő szavait: Dixit Dominus Domino meo-t halkan elmondotta. A játék csakhamar nagy népszerűsége talált s a megengedett szórakozások kategóriájába sorozódott. A nép is ellanulta a barátoktól, de mint-hogy a latin nyelvhez vajmi keveset értett, csak éppen a Domino szót jegyezte meg és azt használta a játék befejezésére. A Domino elnevezés csakhamar kiterjedt az egész játékra s még ma is az neve.

† **A borralalóról.** A borralaló adásának különböző módjairól Lino Ferriani szerint nemcsak az illető jellemére, egyéniségére, hanem — a nemzetiségére is lehet következtetni. Például, a világ valamennyi népe közül az amerikai a legbökekeűbb a borralaló tekintetében. Utána a francia következnek. Az olasz nagylelkű, e mellett azonban már meglehetősen számító. A németek, ha hitelt lehet adni Ferriani-nak, nagy mértékben fukarok. Valamikor az angolt tartották a legtöbb borralaló adó embernek, most azonban csak a francia után következnek s inkább hasonlít az olaszhoz ebben a tekintetben, mint a galáns, minden, még ebben a dologban is diszkriminációhoz. Az amerikai és az angol többnyire a titkára, komornyikja által intézi el a borralaló kérdését, a német természeténél fogva szeret mindent maga elvégezni. Ferriani különben három ífótipust ismer. Azokat, akik vagy hiúságból, vagy valami nagylelkűségi roham következtében, vagy pedig feltűnési viselkedésből osztanak borralalót, az első csoportba sorozza. A másodikba a határozottan ösvény emberek tartoznak, míg a harmadik típus azok alkotják, akik a szolgálat bece, értéke szerint adnak borralalót. Negyedik osztály is volna s ide az emberiség azon része sorozható, amely egyáltalában nem ad borralalót. Neveltség az az ember is, aki inkább kellemelettségnek teszi ki magát, mintsem hogy borra-

való által könnyítse az erszényét. Hogy azonban a borralaló az emberiség legnagyobb részének nem valami kedves intézmény, annyi bizonyos.

† **Eritantómum kompót.** New-Yorkban mostan nagyon lábrakopót divat, hogy az előkelő társaság-beli emberek kuriozumból a kínai vendéglőben ebédelnek, mert ilyen is van ebben az órási metropolisban a nagyszámú kínaiak részére. Ebben a vendéglőben nemcsak a kínaiak hagyományos étkeit a feckeleszkét, hanem sok más drága kínai ételt is lehet enni. A kínaiak nagyon szeretik a szokásos ételek után a gyümölcsöt, csemegét. Nem elegendőnek meg azonban az illető évszak rendszeres gyümölcseivel, hanem még a virágokat is megeszik, természetesen annak rendje és módja szerint elkészítve. A kizantómum, viola és a rózsalevél desszertjüket még az amerikai nők is átvették és nagyon fogyasztják a zsurokon. A nék előtt legkedvesebb a kizantómum kompót amelynek a receptje így szól: Friss kizantómumot gondosan meg kell mosni és a leveleket el kell választani egymástól. Ha ez megvan, a leveleket tojásba és liszt keverékbe kell tenni. Mikor innen kihúzták, forró olajba kell áztatni egy pillanattal, azután egy-két percre ki kell a leveleket egy papírlapra teregetni, amely beszívja az olajat és ha ez készen van, megokrozva tálalni lehet a csemegét.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Bor. old. 1. Illetőségi helyben be kell jelenteni a tartózkodási helyét. 2. Első korcsztyábeliként jön sor a/a. 3. Ura nem kell jelentkeznie. — **Hajnal. 1.** Nincs joga végeladason ársztani, mert egyedáruság alá tartozó cikk. 2. A pénzügyigazgatósághoz kell beadnia a folyamodását. — **E. G.** A női arc-hajak eltávolítására ajánlt Rétgensugarak árta masak, mert forradásokat hagynak. A villamos eljárás végleg megszünteti a hajróvést és nem marad nyoma. A részletekre vonatkozó felvilágosítást írdujon dr. Wagner Emil fővárosi orvoshoz (lakik: Fürdő-utca 8. szám alatt) — **Dr. E. Zs. Szalonta.** A Budapesti Orvosok Szövetségének (Szentkirályi-utca 21. szám alatt) titkár-ára késszéggel megadta a címet. — **Érdoklódó. N. P. címe:** Wesselényi-utca 15. — **Abstí-nens. 1.** Iparengedélyt kell szerzenie. 2. Az Országos Magyar Alkoholellenes Egyesület a Lánchíd-utca 2-ik szám alatt van; a titkár: Hahn Béa, aki megadja a szükséges felvilágosítást. — **Geografa.** A földrajzi és statisztikai tudnivalókat együtt találja a Hartleben (Bécs, Seilerstraße 19.) kiadásában megjelenő *Deutsche Rundschau für Geographie und Statistik* című folyóiratban. A havonként megjelenő szemle népszerűen tárgyalja a földrajzi és statisztikai kérdéseket. Előfizetési ára egész évre 15 korona. A folyóirat mellékletként ad térképeket. — **R. H.** A szerint, amint más és más az anyag, melyből a tinta készült, más és más szer szükséges a fehéreműveléjett tinta-tól kivételére. A gubacs- és alizarin-utca folyja úgy tüntethető el a fehéreműveléjett, ha a föltöt vizet megnevesztik és azután többszörösen sóskasavval bedörzsölik és végül langyos vízben ki mossák. Gyümölcsölt a fehéreműveléjett úgy vehető ki a legkönnyebben, ha a föltöt helyeket mind a két oldalán marhafagygyuval szárazon bekenik s azután szappannal. A fehéreműveléjett be kell áztatni, mint rendszeren és másnap ki mosni. — **Kecskeméti diák.** A kereskedelemügyi miniszter a vasuti uszáképző-kurzus az 1903-04-iki tanévtől kezdődő érvényességre, több rendbeli módosításon kívül a hallgatók ölvételére nézve azt a szabályt létesítette, hogy elvileg csupán oly jelentésköt vesznek fel, aki már tíz hónap óra vasuti szolgálatban van, a kurzus ide e alatt is megmarad állásában s föltesz igazgatóknak a vasuti szolgálatra alkalmasnak találta és ölvételre ajánlja. A magántanulók ölvételét végleg beszüntették. — **R. F. (A gyári lány).** A téma jó, de a feldolgozása nagyon rossz. Sok finomság, valóságos művészet kell az ilyen egyszerű dolgok elmondásához. Kivételesen néhány napig megörizzük a kéziratot, amelyet e rovat vezetőjénél vehet át az esti órákban. — **L. M.** Az összes külföldi lapokat megrendelheti a Magyar Kivitel és Csomagszállítási r-t. hirlaposztálya (V. Mátyás-utca 11.) révén. A magyar hirtlapokra a vállalatnál szintén elő lehet fizetni. A társaság elküldi kívánatra a lapok jegyzékét. — **K. N.** Magyar festők kiváló műveinek szép reprodukciója becsesebb díszre a lakásnak, mint a silány eredeti, különösen az olyan, amelyet ön külföldi utján akar beszerezni. A művészi reprodukciókról a Könyves Kálmán műkiadó részvevnytársaság (Nagy-mező-utca 37-39.) illusztrált éristésit ad ki, ezt kívánására ingyen megkijűdi a nevezett vállalat. — **V. J. Budapest.** Nem tartják nyilván a külföldi címekeket s így sajnálhatunk nem közlhetjük. — **K. H. Eger.** A közoktatásügyi miniszter általános kihallgatást minden esztörtökön délután négy órakor tartja. — **Jelenkezni** aznap délelőtt 12 óráig kell. — **Új előfizet. Számár. 1.** Az írásbeli oktatásnál inkább cébra vezet, ha kézikönyvből tanul. Egyébként bizonyára akad tanár, aki levélben tanítja. 2. Pártunkivüli, a főváros III. kerületét képviseli. — **Vitakérdés.** A kérdezett, aki igen kíváncsi, hogy mi adott alkalmat a körüle támadt vitának, áprilisban promoveáltatott a budapesti egyetemen az államtudományok doktora.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Osztár-Magyar Bank. A jegybank állása november hó 7-ikén a következő volt: Bankjegyforgalom 1.727.477.000 korona (+ 45.886.000 K.) Érc-készlet: 1.464.337.000 korona (+ 3.266.000 K.) Váltótárca 384.252.000 korona (+ 16.002.000 K.) Lombard-üzlet 44.245.000 korona (+ 337.000 K.) Adomentes bankjegytartalék 133.850.000 korona (+ 49.166.000 K.)

A beruházási javaslat. A magyar vasművek és gépgyárak országos egyesülete e hó 6-án ülést tartott **Főster** Nándor elnöklété alatt, mely alkalommal tárgyalattott újból az állami beruházások kérdése is határozatba ment miszerint az egyesület közszóval fogadta a magyar gyáriparosok országos szövetségének ama célszavát, hogy sürgős feltérlesezést akar inézni a kormányhoz, melynek meriturára néve a következő kívánások lennének figyelembe vevendők:

1. A beruházási programba tisztán ipari célokra felvett összeg felelőse kívánandó, mert nagy része a kiltatásba vett munkáknak oly természetű, pl. a földmunkák, hogy azokból az iparnak haszna nincsen. 2. A beruházási programba felvett munkák aránya a vidék s a főváros közt, az első javára aránytalanul nagy, holott az ország iparának központja éppen a főváros; megvaloztatandó volna tehát a program olyképpen, hogy a fővárosi ipar nagyobb mérvben részesítessék. 3. Az állami gyárak s a magángyárak közt a beruházási munkák az eddigi teljesítmények arányában osztassanak meg, úgy tehát, hogy azok legfeljebb 25%-a az állami s 75%-a a magángyárakra essék, mivel a beruházási törvényjavaslat mai szövegezés szerint csak az állami gyárak láttatának el munkával. a magángyárakra meg alig esnek valami. 4. A beruházási munkák 5 helyett 4 év alatt hajtassanak végre. 5. Az állami gyárak az ügykörükbe felvett iparágak helyett a régiéket, melyekkel a magángyáraknak indokolatlan versenyt támasztanak, restringálják a magánipar javára, ami csak a zólvom-breznói s a többi állami gyárak 14 millió kibővítésének és vizsgáltejesztésre való berendezésének ellenértékeképpen is keresztülvendő volna. 6. A beruházási javaslat több gyártási ágat teljesen figyelmen kívül hagy, miért is ez irányban az annak ide én a pénzügyminiszter ur elnöklése mellett tartott tárgya és alkalmából az egyesület csoportképvisei részéről nyilvánított kívánásoknak megjelölésig lesz a beruházási program kibővítendő.

A vasárnapi munkaszünettel kapcsolatban a fizetési napok kérdése tárgyalattott azután arra való tekintettel hogy a vasárnapi munkaszünet következtében a szombaton este kifetett munkások vasárnap nem szerezhetik be szükségleteiket s pénzüket eldörhözhatják, úgy, hogy keresetükből családjaiknak semmi vagy csak kevés jut. Határozattott, hogy az összes egyesületek gyárak az eddig ez irányban tett tapasziatok iránt meg lesznek kérdezendők s az ügy azután újból naprendre tűzendő.

Szenzációk. A kontingens nyersszesz ára Budapestben 40,60 korona pénzben, 41,60 korona áruban — Bécsben a kontingentált készítő 42,80 korona pénzben, 43.— korona áruban.

Bertsekonzumvásár. (A székesfővárosi sertés-vásár és közbazárid intézősége.) November 11-én. Főhajtás: Zsirterítés, ugymint öreg l. rendű — kilogrammon felül — darab, II. rendű 280—350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Hussterítés ugymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyű 250—300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Főhajtás Összege 772 darab, — darab süldő, kilózó napi maradvány 12 darab, — darab süldő, összesen 784 darab, — darab süldő. Eladatott 599 darab sertés, — darab süldő. Maradvány 185 darab. — darab süldő. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok. — Következő árak jegyzetük: Zsirterítés: Öreg l. r. 350 kgr-on felül 95—98 fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm — fillérig, selejtezett — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 95—102 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogramm 95—100 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 90—94 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Hussterítés: Nehéz 300 kilogrammon felül — fillérig, könnyű — kilogramm — fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, élősulyban.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, november 11.

Mérsékelt kínálat és ugyanoly kereslet mellett készbuzában csöndes az irányzat; forgalomba került 22.000 mm. változatlan áron. Rozs szilárdan tartott; a többi cikke csekély forgalom mellett változatlanok.

Eladott:

Buza. *Tiszavideki:* 500 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 07½ f., 100 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 500 mm. 79½ k. 8 K. 07½ f., 800 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 02½ f., 150 mm. 79 k. 8 K. 02½ f., 500 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 87½ f., 100 mm. 77½ k. 7 K. 75 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 77½ f., 100 mm. 77 k. 7 K. 75 f.

Fejérmeyei: 300 mm. 79 k. 7 K. 95 f.

Festmegyevidéki: 150 mm. 80½ k. 8 K. 05 f., 100 mm. 80 k. 8 K. — f., 100 mm. 80 k. 7 K. 95 f., 400 mm. 78½ k. 7 K. 90 f., 300 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78 k. 8 K. — f., 100 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 500 mm. 77½ k. 7 K. 72½ f.

Hartai: 2260 mm. 78 k. 7 K. 90 f.

O-Kanizsai: 440 mm. 77 k. 7 K. 87½ f.

Bácskai: 300 mm. 77 k. 7 K. 95 f., 300 mm. 78 k. 7 K. 92½ f., 100 mm. 77 k. 7 K. 75 f.

Becskereki: 3400 mm. 77 k. 7 K. 62½ f.

Mind három hónapra.

Rozs: 300 mm. 6 K. 40 f., 300 mm. 6 K. 37½ f., 100 mm. 6 K. 37½ f., 200 mm. 6 K. 35 f., 100 mm. 6 K. 35 f.

Árpa: 100 mm. 5 K. 70 f., 230 mm. 5 K. 60 f., 780 mm. 5 K. 60 f.

Zab: 100 mm. 5 K. 50 f., 100 mm. 5 K. 45 f., 100 mm. 5 K. 40 f.

Készpénzesítés mellett.

A készár hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktözsde s-akái szerint készpénzben és kilogrammonként. — A minőség hektoliterenkint 50 kilogrammonként.

B u z a	Kilo	Kilogramm ára		Kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig	K.-tól	K.-ig
Tiszavideki új	—	—	—	—	—
"	76	7 96	7 96	7 96	7 96
"	76	7 56	7 56	7 56	7 56
"	76	7 76	7 76	7 76	7 76
Fehérmeyei	—	—	—	—	—
"	70	7 50	7 50	7 50	7 50
"	70	7 60	7 60	7 60	7 60
"	76	7 66	7 66	7 66	7 66
Fejérmeyei	—	—	—	—	—
"	70	7 40	7 40	7 40	7 40
"	77	7 46	7 46	7 46	7 46
"	75	7 60	7 60	7 60	7 60
Bánági	—	—	—	—	—
"	70	7 46	7 46	7 46	7 46
"	77	7 66	7 66	7 66	7 66
"	75	7 66	7 66	7 66	7 66
Bácskai	—	—	—	—	—
"	70	7 66	7 66	7 66	7 66
"	77	7 66	7 66	7 66	7 66
"	78	7 70	7 70	7 70	7 70

Egyéb gabonafélék	Kilo	Kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig
Buza új elsőrendű	—	6 25	6 40
" másodikrendű	—	6 15	6 30
Árpa elsőrendű	—	5 45	5 55
" másodikrendű	—	5 30	5 40
Zab elsőrendű	—	6 55	6 70
" másodikrendű	—	6 45	6 60
Tengeri 6 fehérrúdi új	—	6 40	6 50
" román vagy bolgár	—	6 10	6 20
" cingusai	—	0	0
Rozs káposzta	—	10 60	11

A határidőszület folyamán a következő kitések története:

Áprilisi buza 1904. : 7.76—7.77
 Áprilisi rozs 1904. : 6.69—6.63—6.69
 Áprilisi zab 1904. : 6.51
 Májusi tengeri 1904. : 5.30—5.28—5.29

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1904. : 7.76—7.77
 Áprilisi rozs 1904. : 6.69—6.71
 Áprilisi zab 1904. : 6.50—6.51
 Májusi tengeri 1904. : 5.28—5.29

Déliután fél 5 órákor zárul:

Áprilisi buza 1904. : 7.77—7.78
 Áprilisi rozs 1904. : 6.71—6.72
 Áprilisi zab 1904. : 6.52—6.53
 Májusi tengeri 1904. : 5.29—5.30

A budapesti értéktözsde.

A mai tőzsde csekély forgalom mellett szilárd irányzattal zárult. E'énkebb üzlet csupán a bányáértékekben volt.

Értéktözsde: Osztár Hitelrészvény 671.—672.25. Magyar Hitelrészvény 738.60—735.—. Rimamurányi

REGÉNY

Egy férj regénye

Irta: SALVATORE FARINA

(19)

Társaim, akikkel a kornak, a tanulmányoknak, a reményeknek közössége kötött össze, úgy tűntek föl előttem, mintha az életben nagyon hátramaradtak volna; sem ók nem érezték magukat jól az én társaságomban, sem én nem éreztem magamat jól az ő körükben. Másrészt azok, akikkel szerettem volna bensőbb viszonyt kötni, mert féltucat évvel idősebbek voltak nálammál, megfontolt tartózkodással voltak irányomban és éreztették velem, hogy még nagyon fiatalnak tartanak. Vizsgáztatást találhattam volna családban, de nem volt más rokonom, mint apám. Öszinte, becsületes ember volt, aki nagyon szeretett engem, akit azonban üzleti ügyei megakadályoztak abban, hogy szeretetét kimutassa. Egyedül maradtam és a magánynak köszönhetem azt az irányt, amelyben lelkem elindult. Tanulmányaim, önvizsgálódásaim, az összehasonlítások és alkalmazások, amelyekkel eszméletemet megerősítettem, fejlesztettem és megnyagyoobbítottam, több évre elegendők voltak egzisztenciám kitöltésére. Bizonyára nem voltam boldog, de nem unatkoztam; napjaim huszonegy órája sohasem tűnt föl hosszúnak előttem. Aztán jött egy nap, amikor a szív, a küzdés folytonos látától emésztve, szükségét érezte, hogy megpihenjen egy vonzalmon, hogy más szívből jobb vizsgáztatást, friss erőt merítsen. Ekkor és először tekinték csüggedve szét, kerestem magam mellett egy barát vidám arcát és egyedül találtam magamat, gondolataim ama erős és őszinte barátságok egyike után sóvárogtak, amiket az ember ifjú korában köt és amelyek

mindig fiatalok maradnak a késő aggkorig, amelyek dacolnak az önzéssel és legyürük azt, amelyek két egzisztenciát egygőre olvasztanak, amelyek két lényből, két szívből, két gondolatvilágból egy egységet alkotnak. De az idő észrevétlenül elmúlt. Késő volt! Pedig még csak tizennyolcszázötven voltam és szikár, magas termetem, sápadt orcám tizenhat éves fiúnak tünetett föl! De a szívem vén volt — én legalább úgy mondtam — és örömtelen magányomban elhatároztam, anélkül, hogy rá gondoltam volna, hogy valamely szívbeli vonzalommal megeléjkenitem.

Addig résztint Bolognában, résztint Bresciában éltem. Bovegno, egy nagy falu a bresciai kerületben volt szülőhelyem, apám egy vasbánya élén állt ott és én tizenkétéves koromig éltem a faluban. Más emléket nem őriztem meg a hegy-ségről, mint a környező hegyeket, amelyek komolyan, fenyegetően, meredtek az égnek. Már mint gyermek mászkáltam a Colombinák magas-latain, hogy megnézzem a kilátásokat és legeltessem szememet a Val Trongire elragadó látványán. Ugy érzem, hogy annak a ténynek, hogy a napvilágot e csudás bányahelyen pillantottam meg, köszönhetem az emberek iránt érzett tiszteletemet, amely elcsüggeszt és magam miatt oly nehezen elégíthet ki. Tizenkétéves koromban Bresciában beadtak az iskolába, atyám velem jött; de mert üzleti ügyei miatt gyakran és hosszabb ideig távol volt, többnyire egyedül hagytott egy öreg gazdászony társaságban; derék asszony volt, de csak az olvasójával, paradicsomának szentjével tördött. Tizennyolcszázötven voltam, amikor ezeket az alsóbb tanulmányokat bevezettem, az egyetemre iratkoztam be, hogy a matematikai kurzust hallgassam, Bresciát Páviával kellett felcserélnem.

Az egyetem! E szónál szívem dobogott a meglepődéstől; rám néve az egyetem a tudás összefoglalója volt és Pávia a szent város. Az esti órákban, október végén érkeztem oda és az első benyomás megfelelt várakozásomnak. Utcái-

nak, öreg tornyainak, folyójának, hidjának, kastélyának, fasorainak komor külseje annyira megnyerte kedélyemet a régi város számára, hogy úgy érzém, mintha új életre születtem volna. Ez volt számomra a gondolatok országga. Akkor még vakációk voltak és a diákok mind otthon időztek; a sivár, néma, komor város mintha gyászolna; és én, aki nem ismertem okát, kétszeresen örvendtem e városnak. Később, amikor a mindenfélől ide-özönlött diákok szétszórdtak az utcákon, nyers hangjukkal, lármájával betöltve a levegőt, amikor megkezdődött éjjeli tivornájuk kábító zaja és láttam őket ingujiban, ittasan a korcsmákból hazafelé támolgogni, őket, akikre a tudomány szigorú papjainak hivatása vár, akkor egészen másképp bíráltam el új társaimat és Pávia városát.

Ekkor már teljesen magamra voltam hagyatva, atyám nem távozhatott működése központjából és visszatért Bovegnoba; egy évig bérelt lakásom egy egy magányos házban, időmet saját tanulmányaim és az egyetem közt megosztva. Ez a szorgalom és még inkább remetszokásaim és hogy a korcsmákat nem látogattam, elidegenítette tőlem kollégáimat, akik különönségek mondtak és gúnyolódásukkal bosszulták meg kicsinylő viselkedésemet. Nem sebeztek meg — nem bántott eljárásuk. De a rákövetkező évben érzem, hogy erőm elhagy. Ez az örökös egyedüllét, néma kamráskásban, az utcákon, társaim lármás csapatja közepette, és lassankint megtörte szilárdágomat. Szükségét éreztem, ha esténként hazatértem, a barátságos gondoskodásnak, egy jó arenak, amely jó éjt kívánjon nekem, hogy erejét üljek asztalnál egy csendes családdal, hogy ne halljam többé a mulató diákok ordításait, amelyek magányos életemet kigúnyolták, szóval beláttam, hogy tökéletesen szakítanom kell a diákszokásokkal, ha már nem akarok olyan lenni, mint a többiek, teljesen elváltan kell élnem.

(Folytatása következik)

vasmű részvény 468.50—468.75. Államvasuti részvény 667.50—668.75. Városi Villamos Vasut részvény 328.25—324.—korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Magyar Hitelbank részvény 738.—736.—, Jelzálogbank részvény 456.—456.50. Osztrák hitelrészvény 670.—671.50. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 548.—560.—, Rimamurányi vasmű részvény 470.50. Közúti Vaspálya részvény 610.—613.—, Osztrák-magyar államvasuti részvény 668.50—667.50. Utolsó órákor árak: Osztrák Hitelrészvény 607.50, Magyar hitelbank részvény 731.—, Leszámlítóbank részvény —, Rimamurányi vasmű részvény —, Osztrák-magyar államvasuti részvény 668.50, Közúti vasut részvény —, Városi villamos vasut részvény — korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulathoz megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzékek: Heremag: Ircerna magyar 56.—62.—korona, vörös aprószemű 48.—52.—korona, vörös erdélyi — korona, vörös búsági — korona, középszemű 54.—56.—korona, nagy szemű 68.—61.—korona. Disznósőr: budapesti 68.—68.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonnát légszártított vidéki — korona, városi 4 darabos 57.50—57.50 korona, 3 darabos 53.—58.50 korona. Iűstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 18.50—19.—korona, 120 darabos — korona, 100 darabos 21.50—22.—korona, 85 darabos 23.—28.50 korona. Azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 17.50—18.—korona, 100 darabos 21.—21.50 korona, 85 darabos 22.25—22.50 korona. Szilva: elavoniai 19.50—19.75 korona, szerbiai 17.50—17.75 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsde a bányáértékek élénk emelkedésével kezdődött, mire a többi értékek irányzata is barátságos lett. Az üzlet azonban a legzűkebb határok közt mozgott.

A déli tőzsde nyugodtan nyit meg, később azonban gyöngült és kedvetlenül zárult.

Bees, november 11. (Magyar értékek sorsaja) 4% os aranyjárdék 118.60. Tiszai és szegedi kölcsönkötvény 157.90 Magyar vasuti kölcsönkötvény —, Magyar keleti vasuti állami kötvény —, Magyar leszámlító- és pénzváltóbank —, Rimamurányi vasműrészvény 467.—, Magyar koronajárdék 98.20, 4% os Magyar földtiszta kötvény 97.95, Magyar hitelbank részvény 730.50, Magyar nyereségnyeli kölcsön sorsaja 206.—, Kassa-oderbergi vasuti részvény —, Magyar keresk. bank —, Magyar cukoripar 1555.

Bees november 11. (Osztrák értékek sorsaja) 4% os papírjárdék 100.45, 4% os osztrák aranyjárdék 120.55 1890-os sorsaja 155.80. Osztrák hitelrészvény 471.—, Angol-osztrák bank —, Bécsi bankjegyek: 496.—, Osztrák-magyar bank 1614.—, Déli vasut 89.50, Dumagózhajózási részvény 872.—, Dohányrészvény 351.50. Császári és királyi arany 11.34, Német bankváltók 117.27, 4% os osztrák járdék 100.25—100.80. Osztrák koronajárdék 100.45. 1884-ik sorsaja 256.—, Osztrák hiteltisztelet részvény 668.25, Unionbank 530.50, Osztrák Lánckerbank 423.—, Osztrák-magyar államvasut 664.75, Elhavölgyi vasut 416.—, Alpesi bányarészvény 395.—, 20 frank arany 19.07, Londoni váltóár 239.60 Bécsi tramway Lütt B. —, Bécsi Tramway Lütt A. —, Lapot köb 297.—, Az irányzat nyomott.

Bees, november 11. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A déli üzlet magánforgalomban a szilvák a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 667.75, Magyar hitelrészvény 731.50, Angol-Osztrák bank 278.—, Bécsi bankjegyek: —, Union bank 531.—, Lánckerbank 423.—, Osztrák-magyar államvasut részvény 664.50, Déli vasut 89.50, Elhavölgyi vasut 418.—, Eszacknyugati vasut részvény —, Dohányrészvény 362.50, Rimamurányi vasmű 468.—, Alpesi bányarészvény 394.50 Májusi járdék: 100.45, Magyar koronajárdék 98.20, 1884-ik sorsaja 256.—, Német birodalmi márcia 117.23—117.28. Naposondór 19.07.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, november 11. (Létségi tudósítás.) A tőzsde első árfolyamai megállapításánál szilárdok voltak a kohó- és bányarészvények és a bankrészvények állandóságot mutattak. Az üzlet azonban általában pangott; részben, mert hónap nincs tőzsde, mert tartománygyűlési választások vannak, végre, mert a londoni kamatbél felemelésétől tartottak. Belf. fondok az első árfolyamban nem jegeztek, néhány külföldi keresetlen. Vasutakat sem jegeztek az első árfolyam, Lombard és Canada Pacific kivételével. Hajózási részvények gyengültek, nagy berlini közúti vasut részvényei állandók. Jelentéskor Schaffhausen részvény 1% oel emelkedik. Montanértekek nem javultak. Záróárfolyam gyenge. Magánleszámlítási kamatbél 3 1/2% o.

Berlin, november 11. (Záróárak) 4% os papírjárdék —, 4% os osztrák aranyjárdék —, Elhavölgyi vasut —, Magyar koronajárdék 18.30, Osztrák-magyar államvasut 142.75, Kassa-oderbergi vasut —, Bécsi váltóár

85.25, Magyar vasuti bányászati kölcsön —, Alpesi bányarészvény —, Disconto-Comandit 195.50, Altalános villamos mossaigi 429.00, 211.50, Geisenkirehni 205.50, Laura-kohó 236.40, 8% os osztrák járdék 100.60, 4% os magyar arany járdék 100.25, Osztrák hitelrészvény 210.75, Déli vasut 13.10, Károly-Lajos vasut —, Orosz bankjegy 216.25, 4% os új orosz kölcsön 99.25, Török dohányrészvény —, Olasz járdék 103.80, Magyar hitelbank —, Dynamit Trust —, Harpeni 210.50, Az irányzat gyenge.

Berlin, november 11. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom: 4% os magyar aranyjárdék —, Magyar koronajárdék 98.80, Osztrák hitelrészvény 210.25, Osztrák-magyar államvasut 142.60, Déli vasut 13.—, Eszacknyugati vasut 216.25, Elhavölgyi vasut —, Orosz bankjegy készpénz —, Buschlehradi —, Orosz bankjegy —, (Utítmó), Lombard —.

Páris, november 11. (Záróárak) Osztrák-magyar államvasut —, Új török konzol 87.87, Egyiptomi járdék 106.05, Osztrák Lánckerbank —, Párisi bankrészvény 1130, 3% os francia járdék 9820.—, 4% spanyol járdék 9035, 3% új törleszhető járdék 8335, Crédit foncier de France 1299.—, Alpesi bányarészvény —, 4% 1390, román kölcsön —, Görög kölcsön —, Váltó Olaszország 9% 1/2 pari, Váltó Amsterdam 206.62, Váltó Brüsszelre 9% 9/16, De Beers 512.—, Chartered 58.—, 5% bolgár kötelezvény 421.50, Magyar aranyjárdék 102.—, Déli vasut 94.—, Váltó Londonra 251.90, Osztrák aranyjárdék 102.50, Török sorsaja 140.50, Meridional vasut —, 4% olasz járdék —, Ottománbank 690 —, 3% os francia járdék 711.—, Osztrák földhitelintézet —, Déli vasut elsőbbségi kötvény 328.25, 4% os 1896, román kölcsön 87.40, Dohányrészvény 379.—, Váltó Bécsre 104.—, Váltó német piacokra 121.84, Rio 12.89, East Rand 174.—, Randfontein 60.75, Magyar Jelzálogbank 552.—, Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, november 11. (Záróárak) 4% os papírjárdék 101.15, 4% os osztrák aranyjárdék 102.62, 4% os magyar aranyjárdék 100.25, Osztrák hitelrészvény 211.—, Osztrák-magyar államvasut 143.20, Eszacknyugati vasut 108.50, Rustlehradi vasut —, Londoni váltóár 204.37, Bécsi bankjegyek: 124.40, Villamos részvény 138.20, 3% os magyar aranykölcsön 86.—, 4% os osztrák járdék 101.10, Osztrák koronajárdék 101.—, Magyar koronajárdék 98.50, Osztrák-magyar bank 116.—, Déli vasut részvény 18.30, Elhavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 852.25, Párisi váltóár 81,20, Unio bankrészvény —, Alpesi bányarészvény 200.—, Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, november 11. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Aranyokos jánarra. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 210.30 Német bank 219.10, Disconto 194.50, Berlini kereskedelmi bank 163.50 Geisenkirehni —, Harpeni 200.05, Laura-kohó —, Olasz járdék —, Hilbernia 203.50, Az irányzat szilárd.

Hamburg, november 11. (Záróárak) 4% os osztrák járdék 101.60, 1890, sorsaja 155.70, Déli vasut 13.10, 4% os Osztrák aranyjárdék 102.50, Osztrák hitelrészvény 210.20, Osztrák-magyar államvasut 142.50, Olasz járdék 103.40, 4% os magyar aranyjárdék 99.90, Az irányzat bágyadt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 11. A sertésüzlet irányzata: változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű. Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban 107—108 fillérig, Öreg közep (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, Fiala nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 114—115 fillérig, Fiala közep (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 114—115 fillérig, Fiala könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérig, Közep (páronként 240—260 kilogramm súlyban) — fillérig, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban); — fillérig, III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig, Közep (páronként 260—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, IV. Romániai eredeti (Stachi): Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) 116 — 117 fillérig, Közep (páronként 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 114 — 115 fillérig, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 112—113 fillérig.

Series létszám 1903. november 9. napján volt készlet 32.702 darab. — 1903. november 10. napján felhajtott 423 darab. — 1903. november 10. napján eszméletlenül 879 darab, 1903. november hó 11. napjára maradt készletben 32.246 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Szunyogh Farkas helyettes tanárt a kieszállási ev. ref. főgimnáziumhoz, a fennálló szerződésből kifolyólag rendes tanárrá; a fumei m. kir. pénzügyigazgatóság Rusich Celso fumei lakost a fumei m. kir. adóhivatalhoz díjtalan joggyakorokká; a kassai m. kir. pénzügyigazgatóság Senno-vitz Jenő kassai lakost a kassai m. kir. adóhivatalhoz díjtalan adóhivatali joggyakorokká; a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla előke imreh Sándor végzeti joghallgatót a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla kerületében díjtalan joggyakorokká kinevezte. Athelyesek. Az igazságügyminiszter Mocvár Andor miskolci törvényéségi aljegyzőt a miskolci járásbírószékhez; a nagyváradai főügyész Fischer Sándor nagyváradai főügyészségi irnokot a nagyváradai ügyészséghez helyezett át. Ügyvédi kamarákból. Az eperjesi ügyvédi kamara dr. Herzka Gyula ügyvédet Liptó-Szt.-Miklós székhelyűl a kamara ügyvéd-nevezésébe, — a győri ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy dr. Schiek Frigyes tétli lakos ügyvédet az ügyvédek lajstromába Tétli székhelyűl felvette.

Napirend.

Napló. Csütörtök, november 12. — Római katolikus: Jozafát. — Protestáns: Jónás. — Görög-ország: (október 30.) Zenob. — Zsidó: Marcheschwan 22. — Nap két: 6 óra 44 percek. — Nyugszik: 4 óra 10 percek. — Hold két: 11 óra 50 percek éjjel. — Nyugszik: 12 óra 45 percek délután. A miniszterelnök mint belügyminiszter fogad délután 4 órakor a belügyminiszterrel. A közoktatásügyi miniszter fogad d. u. 4 órakor. A honvédelmi miniszter fogad délután 4 óráról 5 óráig. Nemzeti Szalon első tárlata nyitva délelőtt 9 óráról este 8-ig. Belépjő-díj 1 korona. Nemzeti Múzeum. Állat- és ásványtár. Nyitva van délelőtt 9 óráról délután 1 óráig. Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-ut 72.) d. e. 9-10 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) Nyitva délelőtt 10—1 óráig. A kereskedelmi és iparháza könyvtára (Szemere-nice 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig. Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 óráról 1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12 óráig és délután 3—8-ig. A földrajzi könyvtár (Károly-kört 23.) mindennap nyitva van, kizárva délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig. Menyegyesület helyisége a Markó- és Solyom-nice sarkán, reggel 8 óráról este 6-ig. Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépjődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaktanárnyitva, tudakos-országai és keleti miniatúra V. kerület Váci-kört 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 óráról 12 óráig és délután 3 óráról 6 óráig. Házai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a háziipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arisztokraták is eszázó) a városi iparcsarnokban (vasár és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 óráról 12 óráig és délután fél 3 óráról fél 6 óráig. A kiföldi kereskedelmek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvényársaság) V. Váci-kört 32. szám alatt.

Időjelzés.

As Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. Budapest, november 11.

Hazánk északi részén az idő csapadékos lett. A hőmérséklet viszonyokban nincs lényeges változás. Az északi depresszió Közép-Európáig és a nyugati magas nyomás Angliáig terjeszkedett. Európában az idő enyhe. Jelentékeny esők voltak Németországban és Ausztriában.

Küldés: Lényegesen hőváltással, változóknak idő várható, főleg az ország északi, meg keleti részén helyenkint csapadékkal.

Vizállás.

Table with columns for location (e.g., Sopron, Pápa, Győr, Szekesfehervar, Kaposvár, Pécs, Szeged, Debrecen, Budapest, etc.) and water level measurements for Nov. 10 and Nov. 11.

Advertisement for H. Heim, featuring the text 'A legjobb kályhákat és kéményeket szállítja H. HEIM csász. és királyi udv. szállító Budapest, Thonet-udvar.' and an image of a stove.

Large advertisement for 'Török A. és Társa' bank, featuring the text 'A sorsjegyszámokat sorrendben kedvezőkhöz! A magyar kir. szabadalmazott osztálysorsjáték több száma sorrendben most még kapható nálunk; ilyenek biztosítására minél előbb megrendelést kérünk.' and 'Huzás már f. évi november hó 19-én és 20-án.' with a list of ticket prices.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Csütörtök, 1903. november hó 12-én.
Parasztbecsület.
Melodráma 1 felvonásban. Zenéjét szerzerette Mascagni P. Szövegét írta Targioni-Tozzetti és Menasci. Fordította Radó Antal.
Személyek:
Santuzza Diányne Alfo Mihályi
Lola Ambrusné Lucia Váent V.
Turiddu Prevost
Utána:
Csavargó és királyleány.
Opera 1 felvonásban. Szerzerette Poldini Ede. Szövegét írta Seligmann A. J. Fordította Várady Sándor.
Személyek:
A király Várady Kóvet Pichler
A leánya Szoyer Csillagász Kornai
A herceg Gábor
Végül:
Veneczi karneval.
Balett 1 felv. (két képpben). Koreográfját írta és betanította Guerra. Zenéjét szerze Berté H. Szövegét írta Gaul F.
Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1903. november hó 12-én.
Ujabb veszedelem.
Szinmü 4 felvonásban. Irta Donnay Maurice. Fordította Sebestényen Károly.
Személyek:
Fraydiéres Császár Ernstein Gyenes
Jadain Gál Ernsteiné Lányz
Jadainé Vizváriné Luynais Pálffy
Etienne Mihályi Heybens Pethes
Claire Hegyesi Clementier Latsabár
Madeleine Török Prabert Horváth
Kezdeté 7 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1903. november hó 12-én.
A képzelt beteg.
Vigjáték 3 felvonásban. Irta Molière. Fordította Berczik Árpád.
Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1903. november hó 12-én.
Délután 3 óraker mérsékelt helyárakkal.
Az okos bolond.
Népszinmü 3 felvonásban. Irta Sziget József.
Este:
A csodagyermek.
Bóhózat 3 felvonásban. Irta Gavault és Charvay. Fordította Molnár Ferenc.
Személyek:
Eliše Varsányi Paradox Fenyvesi
Georges Góth Irén Tanay
Croche Hegedüs Lansquet Vendrei
Berthe Haraszthy Hernani Tapolcai
Langruné Gazi M. Marguerite Kész
Lescalopier Szerémy Suzanne Varga
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1903. november hó 12-én.
A vándorlegény.
Nagy operett 3 felvonásban. Irta West és Schnitzer. Ford. Faragó Jenő. Zenéjét szerze Eysler Odón.
Személyek:
Fülöp herceg Hegyi Csepő Kiss M.
Lola hercegnő T. Harmat Libuska Krecsányi
Nikél Deli Apró Ujvári
Oleander Láng Reszkető Nagy
Straubinger Kovács Kancsos Irsai
Oculi Komlósi Bonifác Pázmán
Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1903. november hó 12-én.
Délután 3 óraker mérsékelt helyárakkal:
Grant kapitány gyermekei.
Látványos szinmü 7 képpben. Irta Werno Gyula és D'Ennery. Fordította Fáy J. Béla.
Személyek:
Harry Grant Szabó Paganell Gómöri
James Rác Eyerlon Hellai
Mary Horváth Forster Marton
Robert Kornai Dick Szabó L.
Gienarvan Iványi Bork Fenyéri
Arabella Sziklainé Bob Tollagi
Este:
Tavas.
Nagy operett 3 felvonásban. Duvall és James után írta Lindau és Wilhelm. Fordította Mérei Adolf. Zenéjét szerzerette Strauss József.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

KIRÁLY-SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1903. november hó 12-én.
Aranyvirág.
Operett 3 felvonásban. Irta Martos Ferenc. Zenéjét szerzerette Huszka Jenő.
Személyek:
Potyovier Gyöngyi Carina Hidvéghy
Beppo Vécei Stone Ellen Szamosi
Silvio Ceiszer Gaudl Harry Ferenzy
Carló Torma Egy ifju Gabányi
Aranyvirág Fedák Meridon Lise Baracsi
Tina Csatai J. Diaz Diana Szentgyörgyi
Lola Satori Fogadós Kórmendi
Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1903. november hó 12-én.
Az éjféli nap országá.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1903. november hó 12-én.
Prolog.
Irta Csizmadia Sándor, zenekísérettel ellátta Serly L. Elmondja R. Maróthy Margit assz. m. v. Utána:
A jezsuita.
Dráma 4 felvonásban. Irta Pey Ordeix Segismundo. Kezdeté 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI ORFEUM
VI. Nagymező-utca 17.
Ma és mindennap
Angelo
elő porcellán-képei.
Flem és Brook Brothers Damm
Prof. Thereses
stb. stb.
A két igazgató.
Pajkos diákok.
A télkerben reggelt 5 óráig Vöröse Elek cigányzenekara hangverseny.

SIMPLICIUS
Bereza József és Kiss Babári Dező világhírű kaposvári zenekara naponta a
„BUDAPEST”-kávéházban,
Andrássy-ut 27. szám hangverseny.
Számos látogatásért és
SPIEGEL IGNÁC,
a „Budapest-kávéház” és az „Erdélyi mintavendéglő” tulajdonosa.

Osztály-sorsjegyek
iránt érdeklődőknek.
Ügyfeleink kényelmére azt az általánosan elismert célszerű újítást hoztuk be, hogy a **tolánk** származó nyersorsjegyek nemcsak intézkintézt pénzáránál, hanem a **Pesti Magyar Kereskedelmi Bank** összes hőkálnál, valamint a legtöbb magyar vidéki takarékpénztárnál és számos külföldi banknál esedékeség előtt is **jutalék- és költségmentesen** beváltatnak. A magyar kir. szab. osztályosor átek l. osztályának f. hó 19. és 20-ikán megjelent **huzásaihoz** ajánlunk eredeti sorsjegyeket és pedig: **egészét a 12 korona, felet a 6 korona, negyedét a 3 kor., nyolcadot a 1.50 kor.** A legtöbb fényesreményt eddig nálunk vásárolt osztályosorsjegyeken nyerték. A megrendeléseket **idelekorán** közvetlenül **hozzánk** méltóztaték küldeni.
Nemzeti Pénzváltó Részv. társ.
BUDAPESTEN, Gízella-tér 1. sz. (Haas-palota).
Sürgöny-cím: „Nemzeti Pénzváltó, Budapest”.

GRAMMOPHONOK, PHONOGRAPHOK
Elsőrendű gyártmányok részletfizetésre is.
Árjegyzéket tessék kérni.
AUFRECHT és GOLDSCHMIED
HANGSZERESZTÁLY.
BUDAPEST, VI. EÖTVÖS-UTCA 37.
Alkalmos hépviselek felvétetnek.

KÖLTÖZKÖDÉSEKET
vauston és hajón, az Átrakodás és géomogólia megakartatásával, silfogad az eltartható Szabadalmazott Butorkocsival **Caro és Jellinek** szállító, Budapest, V. Arany Áncos-u. 24.

A legjobb bizonyítéka.
Meg nem felelőért a pénz visszaadatik
Téli ulster K. 32.—
Téli öltöny „ 30.—
Téli havelock „ 18.—
Téli kabát „ 32.—
Minden tiszta gyapju, Rothberger Jakab, cs. és kir. udv. szállítónál, Budapest, IV., váci-utca 6. Szombat este az üzlet 9 óráig nyitva.
Próbáljon egyszer szerzenését oszaltályosorsjegyeinkkel Nálunk nyerték az utolsó sorsjáték legnagyobb nyroményót:
602.000 koronát.
Sorsjegyek a november 19-iki huzáshoz:
1/8 1.50 K., 1/4 3 K., 1/2 6 K., 1/1 12 K.-ért kaphatók:
Belfeld József Bankházában
Budapest, Károly-körút 1.

Gömbös János
vendéglője
Magyar-utca 3.
Kütnő magyar konyha, előnyös havi előfizetések és jegyfüzetek.
Színház után kellemes találozóhely.

Elegáns hölgyek, művésznők
nem használnak mást az arcbőr és kezük szépítésére és árnomítására, mint a tökéletesen arztalmatlan, eddig feltömlumhatatlan **CREME RAVISSANTE** szépitő különleges szert. Eredeti és porcellán helyi: 2 korona. **RAVISSANTE** szépitő; eredeti üveg ára: 3 korona. **RAVISSANTE** puder: 60 krajcár. 3 arnyalában: hófehér, rózs- és teaszínű. Székitőhöz főkártya Budapestben, Török József győgytárában. Molnár és Mőzer cégnél. Értékelen utánzatoktól óvakodjunk. Kérjük mindig a párisi **Dr. LEJOSSE**-féle szépitő különlegeségeket.

ELECTROMÁGNES
GYÓGYINTÉZET
(M. KONRÁD J. rendezere)
A dr. Grünwald-féle szanator. o. cőra bérlet pavillonjában Budapest, VII., Városligeti-fasor 13-15. sz.
Az elektromágneses gyógyjárás kitűnően bevált gyógyít nagy áramerő alkalmazásával minden kellemetlen mellék és utóhatás nélküli. Ímáttal: ég, idegesség, ideggyűlölmak, ischias, fókás, ideg-sziv-, gyomor- és hóbalintalmak, cődros megbetegedések stb.
Orvosi kezelés. Méréskelt díjak. Kővátra prospektus.
Társintézetek: Berlin, Bécs, Róma, Bern, Hamburg, Köln, Lipsee, München, Zürich stb.

Pongyolák
Flanell vagy atlasz-velerből 4 frt 50 krtól posztó- vagy zybélin-dívaltaljk 3 frt 50 krtól **Blouz-különlélességeik** selyem és bárszönyből legnagyobb választékban **Ruznyák Dávidnál** Budapest, Király-utca 21. szám.

A TELJES NAPI ÁRAT
kapsz meg nálam sorsjegyeit és **UGYANAN SORSJEGYEKET** visszavérhető könyvelmes havi törlesztés ellenében **ELZALOGOSITOTT** sorsjegyeket kivádtok és a fenti mód szerint előlő felelőlegot készpénzben kifizetom.
Kérem a zálogjegy beküldését **BANKHÁZ BUDAPEST** Erzsébet-körút 2.

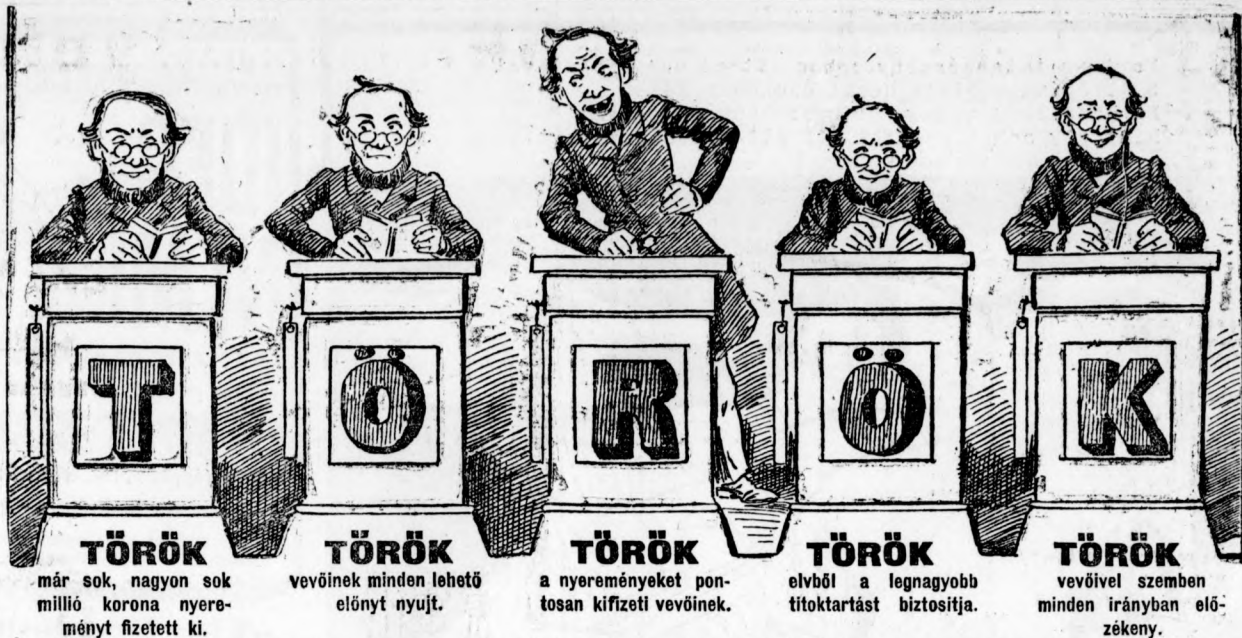
Nevelőnőket
német, francia nyelv és zongora ismerettel, német és francia bonnakt, gyermeknevelőnőket, nevelők. Korrepetitorokat legfeljebb ismeretében ajánl és helyez Lapidész József elhelyez 1903. júlii, Károly-körút 17, II. em. 23. Orszy-féle ház.

Saját készítményű
és amerikai tornaszközők, tennéz, hők, lábtorók, közszerjegyek, valódi orosz sárpok, pótkók, szők, ponyvák és fűtőhőtorók-őtekek megfizható forrás
Seffer Antal
sportnevelők és közeg-őtekek és sporttelepek
Bpest, IV., Károly-utca beúts. 12.
(Képp. ábrázolás 400-ételes).
Alapítaltott 1878.
Telefon 15-56.
Képes árjegyek kívánatára bérmentve.

18625, 66167 számú
osztályosorsjegyek
kizárólag
Lukács Vilmos
bankházában
BUDAPEST
VII., Fürdő-utca 10 kaphatók.

Butor
GLÜCK JÓZSEF
műhelyben
VII., Wesselenyi-utca 41. (Kertész-utca sarkán.)
Csakis saját, szolid készítmények. — **Készletre** vagy készpénzért

Magy. kir. Államvasutak. 146.325/903. D. sz.
Hirdetmény.
A magy. kir. Államvasutak igazgatósága nyilvános versenyt hirdet a Brassó állomáson levő új felvételi épület gázvilágítási berendezéshez szükséges világítási testek és öntött vas lámpaoszlopok szállítására.
A szállításra vonatkozó ajánlati minta, a költségvetés, valamint a különleges feltételek Budapestben a magy. kir. Államvasutak igazgatóságának központi törvtárában (VI. kerület, Teréz-körút 56. földszint) és Kolozsvárott a magy. kir. Államvasutak kolozsvári igazgatóságának központi pályafentartási és építési igazgatóságában 1 korona 20 fillér leltézetése mellett kaphatók.
Az ajánlatok legkésőbb 1903. évi november hó 21-én déli 12 óráig nyujtandók be alulírott igazgatóság építési és pályafentartási főosztályában (Budapestben, VI. kerület, Teréz-körút 56. sz. II. em. 10.) Az ajánlatok egy koronára az ajánlat mellékelte ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve, a következő felirattal nyujtandók be: „Ajánlat a brassói felvételi épületben alkalmazandó világító testek szállítására.” Ajánlat tethető vagy az összes tárgyra, vagy csak egyedül a lámpaoszlopokra.
Az ajánlat benyujtását megelőző napon, vagyis 1903. évi november hó 20-án déli 12 óráig az ajánlati végösszegnek 5 százaléku bánatpénz gyantát teendő le a m. kir. Államvasutak központi főpénztáránál (Budapestben, VI. Andrássy-ut 75. sz.) akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban.
A bánatpénzről szóló letétegy az ajánlat hoz nem esztandó.
Az értékpapírok a legutóbb jegyzett arányom szerint számítottanak, de névértékben felül számításhoz nem vétetnek.
Posta után beküldött ajánlatok és bánatpénzek főtértvevényvel adandók fel.
Budapest, 1903. nov. hó. Az igazgatóság. Utányomás nem díjazt.

TÖRÖK
már sok, nagyon sok
millió korona nyere-
ményt fizetett ki.

TÖRÖK
vevőinek minden lehető
előnyt nyújt.

TÖRÖK
a nyeraményeket pon-
tosan kifizeti vevőinek.

TÖRÖK
olvból a legnagyobb
titoktartást biztosítja.

TÖRÖK
vevőivel szemben
minden irányban elő-
zékeny.

Miután a huzás már f. é. november hó 19-én és 20-án lesz,
ennélfogva tisztelettel kérjük nagybecsű megbizását hozzánk azonnal beküldeni.

Az I. osztályú sorsjegyek hivatalosan megállapított árai:

egy egész eredeti sorsjegy frt **6.-** vagy kor. **12.-**
egy fél eredeti sorsjegy frt **3.-** vagy kor. **6.-**
egy negyed ered. sorsj. frt **1.50** vagy kor. **3.-**
egy nyolcad ered. sorsj. frt **0.75** vagy kor. **1.50**

Török A. és Társa

bankháza, BUDAPEST.

Legnagyobb osztálysorsjáték-üzlet.
Főüzlet: **TERÉZ-KÖRUT 46/c.**
Fiókok: Váci-körut 4. sz. Múzeum-körut II. sz. Erzsébet-körut 45.
Sürgőnycim: **TÖRÖKBANK.**

Huzás már november 16-án.

Jószív-sorsjegy

Főnyeremény **30.000 korona** | Évenként **2 huzás.**

KAPHATO
36 havi részletfizetésre

HAVIBEFIZETÉS

5 darabra 2 kor. 20 fill.
10 darabra 4 kor. 40 fill.

Már az első részlet beküldése és 35 fill. pótdíj ellenében megküldöm a sorsjegyek sorozatát és számát tartalmazó részletet és részlet egyszerre való beküldésnél 3 részlet nyugtázzák, tehát egy részlet ingyen nyugtázzák.

BANKHÁZ
FLEISSIG SÁNDOR
Budapest, Erzsébet-körut 2.

AZONNALI JÁTÉKJOG.

CHMEL J. és FIA

cs. és kir. udvari zongoragyárosok
Budapest, Gizella-tér (Haas-palota) I. és II. em.
Telefon szám 39.

A világ leghíresebb zongorái, mint Bösendorfer, Bechstein, Schindlauer stb., valamint kitűnő saját gyártmány. — Továbbá Schindlauer, stuttgarti és Zetey amerikai orgonaharmonikum egyedül képviselői.

PIANOLA!

Mindenkinek szívesen bemutatattik.

Magyar királyi államvasutak. Üzletvezetőség Szeged. 31721/903. III. szám.

Pályázati hirdetés.

A Nagy-Becskerek állomáson megüresedő p.u. vendéglő bérletére ezennel nyilvános pályázat hirdetett. A bérlet fenti vendéglő névre 1904. évi január hó 1-ével veszi kezdetét és tart ezen időponttól számított öt éven át, vagyis 1908. évi december 31-ig. Bérletnek a következő helyiségek bocsátatnak rendelkezésre:

Az emeleten: 3 vendégszoba, 1 előszoba, lakásul 3 szoba. A földszinten: 1 cselédszoba, 1 pincérszoba, 1 élelőkamra, 1 konyha, 1 söntés, továbbá 2 pincze, 3 padlás 140 m² területű gazdasági udvar és használatra átengedettek az I-II. (99 m²) és III. (41 m²) osztályú értérnek.

Az I korona bélyeggel ellátott és Ajánlat a m. kir. államvasutak főtisztja Nagy-Becskerek állomása pályaudvarán levő vendéglő üzletre felirattal ellátott, lepecsételt, borítékba zárt, nemkülönbön kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1903. évi november hó 28-án déli 12 óráig az alulírt üzletvezetőség általános főnökénél (Üzletvezetőségi palota I. emelet 21. sz. ajtó) vagy személyesen, vagy királyi posta útján benyújtandók.

Bánatpénz fejében a bérletre 200, azaz kétfélszáz korona készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban, a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztárából 1903. évi november hó 27-én déli 12 óráig vagy személyesen vagy kir. posta útján beküldendő.

Az értékpapirok a bpseni vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb, a napi értéket meg nem haladó napi árfolyam csak 90%-szerinti értékben számítatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fizetettik.

Az ajánlatban a letétel megtörténte megemlítettől ugyan, de a letétről nyert elismervény nem csatolandó.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a no ezott üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (I. emelet 12. sz.) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlatelőköről feltételeztük, hogy a feltételeket ismerik a azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A fentebbi feltétellel eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok, melyek távirattal letételek s végül olyanok, melyekre nézve az előírt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérösszege való tekintet nélkül történik.

Szeged, 1903. november hóban.

(Utányomás nem díjazatik). Az üzletvezetőség.

18625, 66167 számú
osztálysorsjegyek
kizárólag
Éukács
Uilmos
bankházában
BUDAPEST
V., Fürdő-utca 10
kaphatók.

DÓCZI M.

BUDAPEST.

Kerepesi-ut
10. sz

bámulatos olcsó árak mellett
kapható saját készítményű elegáns, csinos, tartós
cipő és csizma.

Női cipő: frt
Sárga fűrés v. cugos 2.50, bagajlóból 3.20, gombos 3.40
Fekete oros v. szalonnák fűrés v. cugos 4.20, gombos 4.50
Különlegesség, amerikai box fűrés v. cugos 3.50, gomb. 3.60
Tartós oros v. szalonnák fűrés v. cugos 3.50, gombos 3.60
Finom francia selym fűrés v. cugos 4.20, gombos 4.50
Zergo v. lakó kivágott 1.50, keresztcsontos 2.-, rögálla 2.50
Posztó cugos, bőrral borítva 3.20, oroszálakt 4.-, 3.60
10.000 gyermekcipő posztóból 20-25 számig 1.-

Férfi cipő: frt
Sárga fű. v. cugos 3.-, bagajlóból 3.50, gombos 3.60
Lagujabb oros v. szalonnák fűrés v. cugos 4.20, gombos 4.50
Tűzős, Derty-bakancs, box, szalon v. oroszálaktól 4.-
Elegáns amerikai box, fűrés v. cugos 4.-, gombos 4.50
Földön előz, francia selym fűrés v. cugos 4.50, gombos 5.-
Borjúbőr sima 3.-, bőrtés 3.20, fűrés 3.50, bakancs 3.50
Posztó cipő, bőrral borítva 3.30, oroszálakt 4.-, box, szál. 4.50

Csizma: frt
Vízmentes bagajlóból 7.50, borjúbőrrel 8.50, vizeszob. 10.-
Hétköznapi, alacsony bőrvé 5.-, magasban bőrvé 7.-
Vadászcsizma hálóból 9.-, vízmentes varrásokból 5.-
Fűrészima, lakó v. bőrral, 5-10 sz-ig 2.20, 11-18-ig 2.50
Orosz galocsinál, férfi 1.50, női 1.30, teniszcipő gummit. 1.10
20.000 pár női háncsipa, nemz vagy bőrről 65 kr-tól 70-ig.

Videki rendelések utánvétellel pontosan eszközölök.
Nem megfelelő kiserlek. 10 forintot felül bérmentve.
Uj árjegyzék és csomagolás ingyen!

Megkezdődött!
a karácsonyi szövetvásár!
Weiner Mátyás
női divatruházában
BUDAPEST, VI., Andrassy-ut 3. sz.
Legdivatosabb téli és nyári gyapju-
szövetek mtrje 45 krtól 5 frtig.
Mindennemű téli és nyári mosó-
árak mtrje 13 krtól 1 frt 50 krig.
Kirákatám megtekintése a t. hölgyek nyelmebe
ajánlatik.
Teljes karácsonyi mintagyűjtemény a vidékre ingyen
és bérmentve.

Olcsó butor.

25% engedménnyel adom el összes raktáron levő szilárd gyártmányú
asztalos és kárpitos butor-készletemet.

Nagy választék háló-, ebédlő-, szalon-, uriszoba, valamint minden a lakb-
dendezéshez szükséges tárgyakra, a legegyszerűbből a legdíszesebb kivitelig.

Dósa Kálmán

asztalos és kárpitos
Budapest, Kerepesi-ut 28. sz., félemelet.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fortuna istenasszony rohog itt el szép fogatával
S elröpíti a bizót Hecht Bankháza felé
És diadallal vissza is hozza onnan magával
Hisz oly sokan nyertek már ottan főnyereményt.

Szerencse számok

3574
50305

Szerencse számok

6417
91653

Ott nyerték Európa legnagyobb főnyereményét

610.000 koronát.

Ott nyertek két napon belül

20.000, 100.000 és 30.000 koronát.

Huzás november 19. és 20.

HECHT BANKHÁZ BUDAPEST,

Ferencziek-tere 6. és Erzsébet-körut 32.

Sorsjegyárak:

Egész	Fél	Negyed	Nyolcad
12 kor.	6 kor.	3 kor.	1.50 kor.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház húgyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

titkos betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphilist és önfertőzéstől támaszt idegbajokat).

Meglepi az eredmény **FÉRFIUGYENGESEGNEL (IMPOTENCIA)** még öregb egyéneknek is.

Biztos siker folytán honorárium utólag is fizethető.

Levelekre díjlanul válasz; kivételre gyógyszernek Rendelés előtt 9-3-ig, este 6-8-ig.

Budapesten, Erzsébet-körut 12. sz.

Félemlét: bejárt a Vespéral. Külön váróterem

18625, 66167 számu

osztálysorsjegyek kizárólag

Lukács Vilmos bankházában

≡ BUDAPEST ≡

V., Fürdő-utca 10 kaphatók.

Részletfizetésre

arany, ezüst, ékszerok zseborák és laprakak olcsó kaphatók Grünberger Armin Béla IV. Váci-utca 30. I. em. 23

Miért szenved ön?

valódi centifolia-kenőcsre

csodakenőcsnek nevezve használatá alól. Ezen kenőcsöt egy 14 éves, gyógyíthatatlannak tartott csontszu teljesen meggyógyított, újabban pedig egy 22 éves, nehéz rákserű baj. Valódi centifolia-kenőcs használatuk: a gyermekgyógyászat beteg mellé, a fej akadályoknál, molleimányóknál, vörhenynél, mindenféle régi bajnál, sebes lábak és csontknál, sebes, sós lábak, dagadt lábak, sőt csontszu nél; anyag elavulására, mint úveg és faeszlánk, homok, sörét, tüske stb., mindenféle daganatnál, kinővésznél, karbunkulussnál, új alakulatoknál, még ráknál is; ujlebekeknél, körömdaganatnál, hólyagknál, fejtörő lábaknál, mindenféle égési sebeknél, fagyott tagoknál, fekvésből támaszt sebeknél, nyakdaganatnál, vérdaganatnál, felbujná és gyermekok sobinél stb. stb. Ez a valódi centifolia-kenőcs nem kiltetik. Két tévely Ára barmente 3.50 K. az üvegez előzetes beküldése vagy levélbelyegző beküldése mellett. Számos elismerés megköszönhető. Figyelmeztetnek mindenkit hamisítványok vételétől és kérem, pontosan figyelni, hogy minden tágyelen fenti vevőjegy és Schutzenget-Apotheke des A. Thierry in Pragrad! legyen látható. Minden tévely a vevőjegyzel ellátott használati utasítással van becsomagolva. Az én valódi centifolia-kenőcsöm hamisított és utánozó a vevőjegy-tervény alapján mindig-ban bűntudottak, ugyancsak a hamisítványok ismétlődés. Egyedüll beszerzési forrás: Schutzenget-Apotheke des A. Thierry in Pragrad-bel Rohitsch-Sauerbrunn. Képzelt rákter Budapest: Török J. Király-utca és Dr. Zsigmond Leo és J. gyógyszerészeknél Váci-utca 12. számában B. Ritterbach, Böcsen C. Brady gyógyszerészeknél.

mikor még oly régi és bármely eredeti sebek biztos gyógyulása kiállítás helyezettik és majd minden fajdalmas és veszélyes operációt elkerülhet THIERRY A. 370g./szerkeszt

UJ Kataphoresis UJ gyógymód

IDEG és NEMI

BETEGRÉGEK radikális gyógyítására legjobban ajánljuk

Dr. MITZGER

kiváló gyógyhatásairól elismert intézetét Budapest, VI., Teréz-körut 44. I. em.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán a honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

„The Gresham“

életbiztosító-társaság Londonban

Magyarországi fiók: Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6

a társaság saját palotájában.

A társaság vagyon 1902. decem-

ber 31-én kor. 198,863.596.88

Évi bevétel biztosítások és kamat-

ból 1902. évi december 31-én 31,489,033.74

Kifizetések, biztosítási és járadéki

szerződések, valamint visszvá-

rárisások stb. után a társaság

fennállása óta (1849) 443,478.190.91

Az 1902. évben a társaság 4748

követnyit állított ki 43,059.529.29

összeg értékekben. Prospektusokkal és díjtáblá-

zatokkal, melyek alapján a társaság követnyeket ki-

állít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgál a

magyarországi- és a kelet Bókiá Budapeston, vala-

mint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb váro-

sában.

Elegáns női ruhákat

készíték saját műhelyekben, mérték szerint 15.- és 18.-

fráter. A 18 forintos ruhák 2 frt 50 kora divatelméletből készü-

lnek. Kiegészítő: csizma, reformál és pálcó, az órái

és töl dívat mintaképe, gallérok és grellókkal díszítve 15.-

frt és felebb. Sikkes órák paletok fekete vagy színe-

ben 5.50, 6.50 frt és felebb. Dívatos nijk reform-

szabásban 4.50, 5.50, 6.50, 7.50 és felebb. Vidéki

megrendeléseket leküldésre elküldjük, meg

nem felelt kikérletek. Mértékmozgás: fele- és alsóbőség,

nyakbőség, ujja hosszú, aligaz elegáns vagy egy jólláló

derek beküldése. Kiszáratva minták küldök. 700 rubin

biztos megrendelésnél szabásmintákkal és dívatlapokkal

vidékre is küldöm.

BRUCK ZSIGMOND

CSENGERY-UTCA 35. Andrassy-ut61. sarok.

Aki szeret egy jó estése leat, mindentit, a világ legfinomabb

jobb leatit, az

Indra-Teát

kérl. Melango, Kina, India és Ceylon legfinomabb teából. Valódi

csak eredeti csomagokban. Raktárak a fairságokon feltüntetve.

Titkos betegségek

gyógyításra legjobban ajánlható 26 éven át

szerezett kórházi és magánorvosi tapasztalatai

alján

Dr. KAJDACS

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyít; hugy-

csőfolyást, hólyagbajt, sebeket, syphilist, bőrb-

bajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is

elektro Massage vagy Psychropor által. Onfor-

tóztást és annak utóbajait: idög- és hátgerinc-

bajt és minden női bajokat.

— Rendel: 9 órától 4-ig és este 7-8-ig. —

Budapesten, Kigyó-utca 5.

Clotild-palota (I. emelet).
Ájtáró ház — Lift használat.
Levelekre válaszol, gyógyszerrekről gondoskodik.
Levél utján is biztos gyógyszerker.

— E napokban hagyta el a sajtót: —
„Bizalmas Barát”
elint könyveske, mely mindennemű férfi- és
női nemibajokban kéllő szentimentális szociál.
kapható a szerzőnél: (Dr. Kajdacs József). Ára
csak 1 kor. Vidéki megrendelések 20 fillérral drágábbak

STERNBERG-bankház értesítése.

A kinek még nincs osztálysorsjegye, slessen azt STERNBERG-bankháznál Budapest, V., Nagykorona-utca 15., megrendelni, a hol a legnagyobb titoktartás mellett pontosan lesz kiszolgálva. Huzás már november 19. és 20-án. Árak: egész sorsjegy 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1.50 kor.

18825, 66167 számu osztálysorsjegyek kizárólag **Lukács Vilmos** bankházában **BUDAPEST** V., Fűrdő-utca 10 kaphatók.

FISCHER SIMON és TÁRSAI Magyarország legnagyobb selyemáruházában, Budapest, Bécsi-utca 7., Deák Ferenc-utca 12. sz. **OCCASIO** eladásra kerülnek selyem, bársony, plüss, függöny, paszomány és mindennemű női divatcikkek. — Mindennemű maradékok bámulatos olcsó árakban. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

A KI Kossuth korát
alaposan ismerni akarja, azt a kort, a melyben Kossuth lángszelleme a hazá sorát irányította, rendelje meg
1. Gracza György sz 1848-49-iki magyar szabadságharc története című nagy munkáját, a mely a szabadságharc legkimerítőbb forrásmunkája. — **Ára öt díszkötésben, csernél több illusztrációval 70 korona.**
2. Varga Ottó Aradi Vértanuk című művét, a mely a tizenhárom martír megálló emlékműve, számos illusztrációval, quart alakú díszkötésben. **Ára 25 korona.** Mind a két munka külön-külön vagy együtt is megrendelhető csekély havi részletfizetésre a kiadónál: **Lampel R. (Wodianer F. és Fia)** és kir. udv. könyvkereskedésben, Budapest, VI., Andrássy-út 21. szám.

Sorsjegyirodám adta el
a magy. kir. szab. osztálysorsjáték most lefolyt főhúzásában a 86.762. számú sorsjegyet, mely a legnagyobb főnyereményt

400.000 koronát nyerte meg. A szerencsés nyerőknek rögtön kifizettem a reájuk eső nyerevényösszeget.

Ugyancsak én adtam el az előző sorsjátékban a **48.893. számú sorsjegyet**, mely a **100.000** koronás főnyereményt nyerte meg; itt is rögtön kézbesíttem a szerencsés nyerőknek az őket megillető nyereményt.

A most következő XIII. sorsjátékhoz ajánlok eredeti sorsjegyeket szerencsés sorsjegyirodamból és pedig:

egészét	felet	negyedét	nyolcadot
12 kor.-ért	6 kor.-ért	3 kor.-ért	1.50 kor.-ért

és kérem a megbízásokat postautalvány vagy levelezőlap útján.

DEMBINSKY B.
Budapest, Teréz-körút 43. B. Földszint.

ISKOLAI CÉLOKRA
minden tekintetben megfelel

legújabb tollunk
548 EF és F szürke

legfinomabb acél, kitűnő minőség.
Carl Kuhn & Co., Wien Alapítvaott 1843-ban.
Minden írószer-kereskedésben kapható.

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Király színház	Uránia színház
Péntek	Nincs előadás	Macbeth	A csodagyermek	Vándorlegény	Tavasz	Aranyvirág	Az éjjeli nap országa
Szombat	Nürnbergi mestertalpokok	Macbeth	A csodagyermek	Senki	A drótosztót	Aranyvirág	Az éjjeli nap országa
d. u. Vasárnap este	Windsori vignök	Aranyember	Dr. Nebántsvirág	Falu rossza	Tavasz	Aranyvirág	Berlini élet
		Ujabb veszedelem	A csodagyermek	Senki	A drótosztót	Aranyvirág	Az éjjeli nap országa

BEÖTHY ZSOLT.
A **Magyar Irodalom Kis Tükre.**

ESZELLEMI ÉLETÜNK FEJLŐDÉSÉNEK ÁTTEKINTÉSE.

Ára diszes vászonkötésben 4 korona.
Második bővített kiadás.

KAPHATÓ AZ ATHENAUM R.-TÁRSULATNÁL ÉS MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN.

Kereskedők-, hivatalnokok-, könyvelőknek

nélkülözhetlen segédkönyvek.

Az új magyar és német helyesírás különös tekintettel a kereskedelmi nyelvre. Összeállította Balassa József. Ára 1 kor. 50 fillér.

Magyar- és német kereskedelmi levelezés kézikönyve, egyntal kereskedelem ismertető. Írták: Jónás J. és Schack B. dr. Ára 12 kor.

Kereskedelmi nyelvünk magyartalanságai. Írta: Név László. Ára 3 kor.

A gyorsírás kézikönyve. Gabelsberger-Markovics rendszer. Írta Forrai Soma. Levelező rész 1 kor. 30 fill. Vitairás 1 kor. 20 fill. Olvasókönyv 1 kor. 20 fill.

Gyári könyvtel elmélete és gyakorlata. Írta Novákovits J. Ára 3 kor.

Váltóismertető. A váltótörvény alkalmazása kereskedők számára. Ára 1 kor. 50 fill.

A kereskedelmi törvény. Magyarán: Nagy Ferenc dr. Ára kötve 6 kor.

Német-magyar és magyar-német kereskedelmi zsebszótár. Összeállította dr. Balassa József. Ára fűzve 3 kor. 60 fill, kőtve 4 kor. 20 fill.

Az egységes német helyesírás. Összeállította Komény Ferenc. Ára 50 fill.

Idegen szavak szótára. Szerkesztette Radó A. dr. Ára egész vászonkötésben 3 kor. 60 fill.

Kaphatók minden könyvkereskedésben vagy a kiadónál:
LAMPEL R. (WODIANER F. és FIA) és kir. udv. könyvkereskedésben, Budapest, VI., Andrássy-út 21.

Kész férfruhák
Elegáns kivitel
Jutányos árak

Leitersdorfer D. és fia
csás. és kir. udvari szállítók, férfruhák

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 6.
Méret utáni rendelések
Elismert jó szabás
Angol szövettelkülönlegességek.
Alapítvaott 1864.

SZÖLOLOGAST

Ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld és homoktalajon.

Ezre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas (bár mind kiváló termőszó), mert nagyobbára, ha megnő is, termést nem hoz, esőt sokan nem érik el eredményig addig. Itt leginkább alkalmas fajokat ültetnek, azok bőven ellátják hazánkat az egész szőlőtermés idején a legkiválóbb mustalvával és más élelemmel.

A szőlő hazánkban mindentől megterem a nincsen olyan, melynek fala mellett a legesetűbb gondossággal felnevelhető nem volna, évenkénti más épületeknek, kerteknek, kertészeknek stb. a legremekesebb díszé azéig. Itt legkevésbé helyet is elfoglalna az egész hazánkat művelésből. Ez a leghaladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismeretlenségére vonatkozó szűz fenyőnyomán katalógus hírlaink ingyen és bérmentve küldeték meg, a ki emélt egy levelezőlapon tudálja. Cím: E. Ermelléki első szőlőfajtanyelap Nagy-Kágya, n. p. Székelyhíd.

